

I de Rénigoy de Apostol

I ni sulat, been i niy fétausoy Fiyowe Uret sénulat Lukase. I Lukase, been i ségétéwe doktor. Atin sénulatén i ni dob ségétéwe gérotor étéw féndawét Teofilo.

Been i niy sulate fantag bé de rénigoy de kuyug Jesus amun déméniyatén i Jesuse. Féndawét Jesuse bero “do apostol” non sénuguén bero inok muret ro. (I atag i “apostole” sénugu.) Sénulat Lukasey fantage bé de rénigoy de apostol brab de kébéreh ro. I galbék i de apostol, been i kéurete bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse inok géunur i de étéw dob Beene.

I Rémogor i Tuluse, Been i téménabangane bé de apostol inok gérigono roy de mékégaif brab inok émaraw ro muret fantag bé Jesuse.

¹ Teofilo,

Dob sunguwe libro gu, sénulat gu dob beemey fantage bé kéluhanay de rénigo Jesus brab de ténoroén tidéw dob gaiwe féngganayén i kégalbék ne, ² taman dob gaiwe féndiyat i Tulusey Jesuse mangéy dob lawayo. Amun énda séna déméniyatén de, fénémanduo no bé barakat i Rémogor i Tulusey de fénémilién do kuyugén féndawét do Apostol (i atag i ni do sénugu). ³ Méntéfégitoy Jesuse dob berowe médoo gule tidéw bé kéléhu ne taman fot folo gétérésangan inok toow fo gétiga ro méntébuté. Dob de ni do gai méntéfégito dob berowe, ténoroén i fantage bé kéféguléw i Tuluse. ⁴ Atin amun ménsélimud i Jesuse beroy de kuyugén bénréhén

bero mano, “Kagom séna tékédan dob Jerusalem. Endob ongot-ongot gom i fénsad i Abay guwe begom, sani bénréh guwe nén begom. ⁵ I Juane ménautis bé wayége éndob éndaén mérugayén bautison gom bé Rémogor i Tuluse.”

⁶ Wén i no ségiyo gai ménsélimud i Jesuse beroy de apostol. Atin fénénginsaa ro maro, “Kadnan, aw béleewe ni bay gaiwe féséfuleé moy kuwagibe émfétindég bé ingéd tome Israel?”

⁷ Séménambul i Jesuse mano, “Békénén fatut gétiga kom i de gai non i Abay guwe saén i wéne aturano bé de gai. ⁸ Endob amuk gégumah i Rémogor i Tuluse dob begome, waléy gom barakatan. Atin mélaw begomey murete fantag bé Begéne dob de étéw dob Jerusalem, brab dob kéluhanay de ingéd dob Judea brab Samaria, brab dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni.”

I kédiyat Jesuse

⁹ Amun énggild Jesuse bénréh i ni, féndiyat i Tulusey Jesuse mangéy dob lawayo atin ténéngténg ro taman méntéléb bé de rawén. ¹⁰ Amun déméniyatén i Jesuse, i lala ruwe séna léméngag dob lawayo, tékow méntéfégitoy ruwowe gétéw lagéy kéménégal ro fute téménindég diyo dob sékulo ruwe. ¹¹ Brab ménbéréh ro maro, “Do étéw tidéw Galilea, sedek léméngag gom saréw dob lawayo? I Tuluse féndiyatén i Jesuse mangéy dob lawayo, atin séfule so moso loo bé kégito gome de déméniyat.”

¹² Tidéw béno, i de apostol ménséfule ro mangéy Jerusalem tidéw dob tuduke féndawét Olibo, ségékilometroy kérayu ne. ¹³ Amun énggégumah ron dob ayo ruwe ni ingéd, méntaus ro dob sibéye

dob rotor i lawie gono ro bati. I de ni ro Pedro, Juan, Santiago, Andres, Filipi, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago nga Alfeo, Simon sani ségétéwe toow fo gulaané noy ingéd ne, brab Judas nga Santiago. ¹⁴ Sénga tékelid sélimud ro inok démasal ro beroy de libun brab Mariahe idéng Jesuse, loo soy de tuwaréy Jesus do lagéy.

¹⁵ Amun ménifus i froye gétérésangan, ménsélimud i de munur bé Jesuse, wén i mératuh bra ruwo folo gétéw. Atin téménindég dob téngaanga ruwey Pedrowe brab ménbéréh mano, ¹⁶ “Do dumo gu, énda fakayén ké énda métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Datu Dabidey fantage bé Judase, sani ménuwite bé de kéménéfo bé Jesuse. ¹⁷ I Judase, ségétéw betom, brab fénémili ménamung bé galbék tome.” Been i bénréh Pedrowe.

¹⁸ Atin i kurtae énggédotén bé ni tete rénigo no bé Jesuse fénggébéléyén fantad, atin diyo ménlawu brab ménléhu non ménbétus i sur ne atin méntandég i de téneekén. ¹⁹ Atin énggélíngooy kéluhanay de étéw dob Jerusalem i ni ménrigo, mélaw féndawét roy ni fantad “Akeldama”, dob karowe késébéréh. (I atag ne “Démara fantad”.)

²⁰ Féntaus Pedrowey kébéréh ne mano, “Sénulat dob de Kanta tidéw dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘I lawi ne taus i kétagake de damén atin énda i bati diyo fiyon ségétéw.’ Brab ménsulat so mano, ‘Wén damén i émfétaus bé galbék ne.’

²¹⁻²² “Mélaw,” bang Pedrowe, “fatut mémili tom ségétéw mantu dumo tom muret fantag bé kétébule Jesuse. Fatut beeney étéwe dumo tom

ménséodor-odor bé kédiniy Kadna tome séna, tidéw bé kéuret Juane bé kébautis ne taman bé kédiyat Jesuse mangéy dob lawayo.”

²³ Mélaw ménémili ro ruwo gétéw lagéy, ro Matias bero Jose Barsabas (féndawét so Justo). ²⁴ Tidéw béno déménasal ro maro, “Kadnan, gétiga moy fédéw i kéluhanay étéwe. Mélaw féfégétiga mo begey ké ati isuwe fénémiliém bé de ruwo ni gétéw, ²⁵ inok waléy apostol brab mamung émfétaus bé galbéke ténagak Judase amun ménuleén mangéy dob gonone fatut ayono.” ²⁶ Tidéw béno, sénbunuto ro atin ménfémili i Matiase. Mélaw i Matiase ménwaléy apostol beroy de folo bra sébaan, brab ménamung bero.

2

I kégumah i Rémogor i Tuluse

¹ Amun énggumahén i gaiy kékanduli ruwe féndawét Pentekostes, i kéluhanay de méginugut bé Jesuse, ménsélimud ro dob sébaane gonon.

² Atin tékow wén i énggélíngoo ro tidéw dob lawayo toow fo métanug maak émbagér réfuruh. Atin ménlégéb dob lawie gono ro ménsar. ³ Tidéw béno, énggito roy de maak dila rino aféy ménlégéb brab méntégatag dob bumbunay séngae ségétéw bero.

⁴ Atin fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero. Atin ménsébéréh-béréh ro do séségiyo-giyo do késébéréh non fénbéréh i Rémogor i Tuluse bero.

⁵ Dob Jerusalem, wén i do Judio do méngintulus ménbati diyo. Tidéw ro dob de séségiyo-giyo ingéd dob duniyae. ⁶ Amun énggélíngoo roy ni démégués, médooy de étéw ménangéy diyo brab ménsélimud

ro. Brab ménkéségiyonan ro non amun ménsébéréh i de étéw méginugut bé Jesuse, i séngae étéw énggélíngoo noy kaane késébéréh. ⁷ Non toow fo ménkéségiyonan ro, ménséfénginsa ro maro, “Aw ati ni? Aw békén ba kéluhanay de ni do étéw tidéw ro Galilea? ⁸ Sedek gélingoo tom bero sébéréh bé kéluhanay de késébéréh dob de ingéd ténidéwo tom? ⁹ Tidéw tom dob Partia, dob Media, dob Elam, dob Mesopotamia, dob Judea, dob Kapadosia, dob Ponto, dob Asia. ¹⁰ Dob Frigia, dob Pamfilia, dob Egipto, dob de ingéd sakuf i ingéde Libia gédét dob Siren, brab dob Roma, ¹¹ do Judio brab do békén do Judio éndob ménwaléy do munur bé kétoro i de Judio. Tidéw tom dob Kreta, brab dob Arabia. Atin i séngae ségétéw betom énggélíngoo no bero sébéréh-béréh dob kaane késébéréh fantag bé toowe fo mékégaif rénigoy Toulouse.” ¹² Atin toow fo ménggaif ro brab énda énggésobuto roy ni ménrigo. Mélaw ménséfénginsa ro maro, “Ati atag i ni ménrigo?”

¹³ Endob i de dumo do étéw déniyangka roy de kuyug Jesus brab ménbéréh ro maro, “Molon i de ni do étéw.”

I kéuret Pedrowe

¹⁴ Tidéw béno, téménindég i Pedrowe beroy de folo bra sébaan do dumo no apostol brab ménbéréh métanug dob de ménsélimud étéw mano, “Do dumo gu do Judio brab kéluhanay de étéw bati dob Jerusalem, toow gom féngélingo i béréhé kuwe ni inok gésobuto kom. ¹⁵ I de ni do étéw énda molon ro loo bé kéfégitung gome de, non géraraan lémwot sénay térésange ni. ¹⁶ Endob méntuman béleewe niy bénréh i méntélatae sénarigoy Toulouse muret bé

kébéréh ne féndawét Joel mano, ¹⁷ ‘Ay niy rigoné kuwe dob de tamfaday de gai, bang i Tuluse. Iray gu témantuy Rémogor guwe dob kéluhanay étéwe. Brab i de nga gom do lagéy brab libun, béréhé roy de kébéréh gu. Atin i de kénogo lagéy gom gito roy toowe tidéw dob Tuluse, brab i de lukés gom so gito roy toowe tidéw dob Tuluse amuk téméginéf ro. ¹⁸ Atin fiyon foy de sugu-sugué ku, do lagéy brab do libun, ureté roy kébéréh guwe non tantuno ku bero irayan bé Rémogor guwe. ¹⁹ Atin rémigowu do mékégaif dob lawayo brab dob fantade. Giton i darae, aféye, brab mégéfole bél. ²⁰ Atin i térésange waléy délémon, brab i térésang kélungonone waléy furo maak dara. Been i niy mérigowe ké énda séna gégumah i émbantuge gaiy Kadnane kémukum. ²¹ Atin i kéluhanay mongote tabang dob Kadnane, méfukas ro dob de sala ro.’ ”

²² Atin féntaus Pedrowey kébéréh ne mano, “Do dumo gu do Judio, fégélingo gom i ni! I Jesuse tidéw Nasaret, Beeney fénuwit i Tuluse. Atin i de mékégaif do galbék fénrigoy Tuluse de, been i fégetuwana kome bé i Jesuse, Beeney tidéwe dob Tuluse. Atin énggetuwa komén i ni non i kéluhanay de ni, ménrigo dob kérara gome. ²³ Enggétigay Tulusey ati mérigowe non bénantak i Tuluse fékéfoén i Jesuse brab nirayén begom atin fénléhu gom fénkélabo bé de tete étéw dob kruse. ²⁴ Endob i Tuluse ténébuleén i Jesuse brab ténungkasén tidéw dob kédawét i kéléhue non énda fo fakayén gétaus méléhu i Jesuse.

²⁵ “Loo bé bénréh Dabide bé do gétah fantag bé Jesuse mano, ‘Démoyun gito guy Kadnane dob sékulo kuwe, Beeney dumo guwe dob kuwono

kuwe, mélaw énda mégilaku. ²⁶ Sabaf bé ni, toow fo fiyoy fédéw guwe brab béréhé kuy kéoror guwe. Enda émbukuu bé lowoh guwe non wén i inam gu. ²⁷ Non énda tagaké mo Begén dob gonoy de ménléhu. Brab énda fédayaé moy lowoh i fiyowe sugu-sugué mo ké mérénah. ²⁸ Ténoroém begén i agéwone dob kéuyage. Atin sabaf bé Beem i dumo guwe, féororénu.’ ”

²⁹ Féntaus Pedrowey kébéréh ne mano, “Do dumo gu, toow fo béréhé ku begom i fantage bé katufua tome Dabid. I beene ménléhu brab lénébéng, atin taman béleewe ni ay ni soy lébéng ne. ³⁰ Beeney ségétéwe sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin énggétiga noy fénasad i Tuluse dob beene bé i ségétéwe bé de séfuén waléy datu loo bé beene. ³¹ Enggétiga Dabide ké ati rigonéy Tuluse, komon énggébérého noy fantage bé kétébule Kristowe mano, ‘Enda méntagakén dob gonoy de ménléhu brab énda mérénah i lowoh ne.’ ³² I Jesuse ni féntébule i Tuluse, brab kéluhana key énggégito bé ni. ³³ Atin i Abay ne Tulus, féndiyatén i Jesuse mangéy dob kuwono nuwe, sani toowe fo basanan gonon. Atin i Jesuse, éndotén dob Beeney Rémogor i Tuluse loo bé fénasad ne. Mélaw i gito gome brab gélingoo kome bé béniy barakat i Rémogor i Tuluse nirayén begey. ³⁴ I bénréh Dabide, békén fantag bé lowoh ne non énda déméniyat i Dabide mangéy dob lawayo, éndob been i ménbéréh mano, ‘Bénréh i Kadnane dob Kadna kuwe mano, sar go fingé dob kuwono kuwe, ³⁵ taman tabana kuy de sébanil Beem.’ ³⁶ Mélaw, i de kéluhana tom do Judio, fatut gétuwa

tom i Jesuse ni, sani kénlabo gome dob kruse, féndawét i Tulusey Kristowe Kadnan.” Been i niy bénréh Pedrowe.

³⁷ I de étéw, amun énggélíngoo roy ni, ménbuku i de fédéw ro. Atin ménénginsa ro dob Pedrowe brab dob de dumo no apostol maro, “Do dumo gey, ati fatute rígoné key?”

³⁸ Atin séménumbul i Pedrowe mano, “I séngae ségétéw begom fatut gésénule bé de salaén brab fébautis inok fégito noy kéunur ne bé Jesu Kristowe, inok i de salaén émfésagadan. Tidéw béno, i Tuluse irayén i Rémogor ne dob begome. ³⁹ Non i ni fasad i Tuluse, katom brab kay de nga tom, brab kay kéluhanay de étéw dob de mérayu, non kay kéluhanay fénémili i Kadna tome Tulus munur dob Beene.”

⁴⁰ Atin médooy nay bénréh Pedrowe bero fantag bé toowe brab fénfagayu no bero mano, “Sésuway gom bé de tete étéw inok énda mékukum gom so.”

⁴¹ Atin médooy étéwe ménunur bé kébéreh Pedrowe brab ménfébautis ro, brab labi ro téléw ngibu ménuman dob de kuyug Jesus bé béno. ⁴² Atin sénga tékélid féngélingoé roy kétoro i de apostol, atin ménséodor-odor ro maak do sétuwaréy ro. Brab séréngan ro mama brab démasal.

⁴³ Atin i de apostol, fénrígooy Tuluse bero do médooy mékégaif galbék, mélaw toow fo ménggaif i kéluhanay de étéw. ⁴⁴ Atin i kéluhanay de munur bé Jesuse, dé moyun ro sélimud atin i kéluhanay de languntama ro séntukid-tukid ro. ⁴⁵ Atin fénbéléy roy de fantad ro brab de tamuk ro inok sétukid-tukidé ro loo bé atiy de kailanga ro. ⁴⁶ Sénga fuweh

sélimud ro dob lawi i Tuluse, brab séréngan ro mama dob de lawi ro. Brab lala ruwe mama, toow ro fo moror brab térifantad. ⁴⁷ Sénga tékélid dayéwé roy Tuluse brab mégédaw i de étéw bero. Atin sénga fuweh umanay Kadnane bero bé de mantu ménfukas étéw.

3

I kéuwae bé fikate

¹ Wén i no sébaan fuweh, géraraan lé mudug i térésange de, sani uras i kédasal i de Judio, i ro Pedrowe brab Juane ménangéy ro dob lawi i Tuluse. ² Dob bégaway lawi i Tuluse féndawét “Fiyo Fintu”, wén i ségétéwe lagéy fikate tidéw fanay kéumahén. Sénga fuweh uwitéy de dumo no mangéy dob ni bégawan inok mongot limus dob de étéw mahur diyo. ³ Amun énggito noy ro Pedrowe brab Juane mahur, ménongot limus dob berowe. ⁴ Tidéw béno, ténéngténg ro Pedrowe brab Juaney ni lagéy fikate brab ménbéréh i Pedrowe mano, “Enténgén gey.” ⁵ Mélaw ténéngténgén bero, manok iraya ro kurta. ⁶ Endob i Pedrowe ni ménbéréh mano, “Enda i kurta gu taloo no bélowon, éndob iray gu beem i wéne dob begéne. Sabaf bé barakat i dawét Jesu Kristowe tidéw Nasaret, béréhé ku beem, agéw go!” ⁷ Atin génamak Pedrowey kuwonone kémérén brab féntindégén. Sonom béno, tékow ménbagér i de sékéyén. ⁸ Atin méntésongkow témindég brab ménggéagéw. Atin ménahur dob lawi i Tuluse bero ro Pedrowe brab Juane, magéw brab sayaw-sayaw brab dayéwé noy Tuluse. ⁹ Atin énggitoy kéluhanay de étéw i ni lagéy magéw brab dayéwé noy Tuluse. ¹⁰ Atin amun

énggélolo ron beeney fikate dé moyun mé sar mongot limus dob “Fiyowe Fintu”, toow ro fo ménggaif bé ni ménrigo dob beene.

¹¹ Atin i lala ne géménamak dob ro Pedrowe brab dob Juane dob kuridore féndawét “Kuri-dor Solomone” ménfégedét lé méntu mangéy dob berowey kéluhanay de étéw non ménggaif ro bé ni ménrigo. ¹² Amun énggito Pedrowey de étéw ni, ménbéréh dob berowe mano, “Do dumo gu do Judio, sedek ménggaif gom bé ni? Sedek téngténgé kom begey loo bé nan? Aw makom ké ménggéagéw i ni lagéy sabaf bé barakat geye taloo no sabaf bé fiyowe kéféngintulus gey? ¹³ Endob Been i Tuluse féngadafé Abrahame, Isak, brab Jakob, brab de katufua tom, i ménirayane toow fo gérotor barakat dob Jesuse, sénuguén. Endob niray gom dob de gémamak kukuman, brab ménika gom de dob adafa Pilatowe inok kukumé no, fiyon fo ké ménuyot de témangéy. ¹⁴ I Jesuse ni métintu brab énda i salaén, éndob ménika gom de brab énda féntangéy gom de. Yamula féntangéy gom uman i ségétéwe étéw ménméléhu. ¹⁵ Atin fénléhu gom i Jesuse sani miraye bé umule magufusa. Endob ténébule i Tuluse brab énggito gey i ni. ¹⁶ Barakat i dawét Jesusey énggéféadi-adiwe bé ni lagéy fikate gélolo gom. Ménrigoy ni sabaf bé kéunur geye bé Jesuse. Been i funa nuwe énggéagéw dob téngaanga kome.

¹⁷ “Atin béleewe do dumo gu, gétiga ku énda énggétiga kom i réningo gome brab de odoro tom bé kéféléhu gome bé Jesuse. ¹⁸ Endob bé ni réningo gom, ténumay Tulusey bénréh i de sénarigo no muret bé kébéréh ne bé gétaho, bé i Kristowe

fatut férasayén. ¹⁹ Mélaw tagak gom i de tete adat gom brab unur gom bé Tuluse inok fésagada no begom bé de sala gom. ²⁰ Atin mélaw wén i do gai féfiyonéy Tulusey de fédéw gom. Atin féuwitén i Jesuse mangéy dob begome. Been i Kristowe, sani fénémili ne méguléw begom. ²¹ Atin béleewe, i Jesuse bati séna dob lawayo taman bé kégumah i gaiwe féantunéy Tulusey kéluhanane. Been i niy bénréh i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé gétaho. ²² Non i Moise se ménbéréh bé gétaho dob de Judio mano, ‘I Tuluse sému gu moso ségétéw sarigo no loo bé begéne. Been i ségétéwe bé de séfu tom. Unuro kom i kéluhanay béréhé nuwe begom. ²³ Atin i kéluhanay étéwe énda munur ro de, fégananéy Tuluse bero tidéw dob de étéwén, brab binasané no bero.’ Been i niy kébéréh Moise se. ²⁴ Bénréh i de dumo so sénarigoy Tulusey fantage bé de méri go bé de ni do gai, tidéw dob Samuele brab dob kéluhanay de énggétundug dob beene. ²⁵ Atin i de fasad i Tuluse bénréh i de sénarigo no bé do gétah, kagom so. Atin kagom soy fasad i Tuluse dob de katufua kom. Non bénréhén dob Abraham mano, ‘Féfiyoné kuy kéluhanay étéwe dob duniyae fé nagéw dob de séfuém.’ ²⁶ Komon amun féuwit i Tulusey Kristowe, sénu guén sungu mangéy dob betome do Judio inok féfiyoné no betom bé kéfésénule ne betom bé de tete rigo né tom.” Been i niy kébéréh Pedrowe.

4

I Pedrowe brab Juane dob adafay de kénéféwan

¹ Amun émbéréh sénay ro Pedrowe brab Juane dob de étéw, énggégumah i de fadi, brab kafitay de mantay bé lawi i Tuluse, brab de Saduseo sani de étéw énda munur ro bé kétébulee. ² Atin ménkérit ro non téménoro i ro Pedrowe brab Juane dob de étéw bé i Jesuse méntébule. Mélaw fénggito ro wén i kétébule. ³ Mélaw kénéfo ro bero, atin non sémingkufén bé béno, fénrisu ro bero taman bé démoe de. ⁴ Endob médooy ménunure bé de étéw énggégélingo bé kébéreh Pedrowe, atin i de munur énggégumah limo ngibuy kédooy de lagéy de saliyu na bé de libun de.

⁵ Amun bé démoe de, ménsélimud dob Jerusalem i de odoroy de Judio brab de lukés bero brab de témoro kukuman. ⁶ Bero soy gérotore fadi féndawét Anas, brab Kaifas, brab Juan, brab Alejandro brab kéluhanay samung i ni gérotor fadi. ⁷ Atin féntindég roy de ruwo ni gétéw apostol dob adafa ruwe brab fénénginsaa ro bero maro, “Ati gefee bé barakate brab ati gefee bé dawéte fénggérigo gom bé ni?”

⁸ Tidéw béno, fénémanduoy Rémogor i Tulusey Pedrowe atin mélaw séménambul mano, “Do odoro key brab do lukés gey. ⁹ Amuk fénginsaa kom begey fantag bé fiyowe rénigo gey dob ni lagéy fikat brab ati kéféadi-adi geye de, ¹⁰ fégétiga ku dob kéluhana kome brab dob kéluhanay de Judio. I funay ni lagéy téménindég dob adafa kome ménadi-adi, non bé barakat i dawét Jesu Kristowe tidéw Nasaret. Been i fénléhu gome dob kruse éndob ténébule i Tuluse. ¹¹ Wén i ménsulate fantag bé Jesuse dob Ménsulate Kébéreh i Tuluse mano, ‘I batéwe nikaa kom do rémigo lawi, been i ménwaléye toow fo mélaga batéw.’ I Jesuse, Been i nan batéw nikaa

kom. ¹² Been saén i Mémukase,” bang Pedrowe, “non énda i ségiyo dob duniyae ni géfukas bé étéwe.”

¹³ Toow fo ménggaif i de odoroy de Judio bé kébaraw ro Pedrowe brab Juane muret. Ménlabi na foy kégaif ruwe non énggétuwa roy énda i féngganad ro Pedrowe brab Juane. Atin mélaw énggélolo ro soy beroy de dumo Jesus. ¹⁴ Endob énda i gébéreho ro, non énggito roy lagéye ni fikat ménadi-adi téménindég dob sékulo Pedrowe brab Juane. ¹⁵ Mélaw fénsut ro bero tidéw dob sénlimudo ruwe sibéy. Tidéw béno ménsébéréh-béréh ro maro, ¹⁶ “Ati kérigo tome bé de ni étéw? Non kéluhanay de étéw ni dob Jerusaleme ni, énggétiga roy mékégaife ni rénigo ro. Mélaw énda gédirungo tom de. ¹⁷ Endob géléé tom saén bero bé éndaén béréhé roy fantage bé Jesuse inok énda métarakén.”

¹⁸ Mélaw ténawag ro man bero mahur brab bénrého ro bero bé békénén béréhé roy fantage bé Jesuse taloo no témoro ro labité roy dawét ne. ¹⁹ Endob i Pedrowe brab Juane séménumbul ro maro, “Fégitung gom ké ati isuwe métintu dob adafay Tuluse, odoro key i kagome sugu loo ké odoro key i sugu i Tuluse. ²⁰ Non énda fakayén témérén gey muret fantag bé énggito geye brab bé énggélíngoo keye.” ²¹ Endob i de odoron toow na fo féningkél roy kégélé ruwe bero bé békénén ureté roy fantage bé Jesuse. Tidéw béno, ténangéy ro bero. Enda gédusana ro bero non bé kédooy de étéw démayéw bé Tuluse sabaf bé mékégaife rénigo ro. ²² Non i lagéye ni fén-adi-adi ro fotén folo gébélintuwa i idad ne, brab fikatén tidéw fanay kéumahén.

²³ Amun méntangéyén i ro Pedrowe brab Juane, ménule ro mangéy dob de dumo ro munur bé Jesu Kristowe. Atin nuret roy kébérah i odoroy de fadi brab de odoroy de Judio. ²⁴ Amun énggelingoo roy ni, ménséréngan ro démasal dob Tuluso maro, “Kadnan, Beemey léménimbage bé lawaye brab fantade brab dogote brab kéluhanay éntingayéne. ²⁵ Fénbérah i Rémogor me bé katufua keye Dabid sugu-sugué mo mano, ‘Sedek ménkérit i de étéw békén Judio? Brab sedek bantakéy de étéw i éndae gérigono ro dob Tuluse? ²⁶ I de datu téménafay ro brab de méguléw dob duniyae ni ménsélimud ro inok sébanil ro bé Kadnane brab Kristowe fénuwitén.’ Been i niy sénulat Dabide.”

²⁷ Atin féntaus roy kédasal ruwe maro, “Méntuman i Ménsulate Kébérahém non ménsélimud i ro Herode brab Ponsio Pilatowe dob ni ingéd beroy de étéw békén Judio brab de dumo gey Judio. Ménsélimud ro sébanil bé Jesuse sani fiyowe sugu-sugué mo fénémiliém méguléw. ²⁸ Ménsélimud ro rémigo bé kéluhanay éntingayéne fatut mérigo dob kaame kétayan brab dob barakat me mérigo. ²⁹ Atin bé béni Kadnan, fégitungém i de tete kébérahé ro begey brab tabanga mo begey do sugu-sugué mo inok émbaraw gey muret bé kébérahé me. ³⁰ Brab fénuwitém i barakat me émféadi-adi brab émférigo begey bé de mékégaif dob dawét i fiyowe sugu-sugué mo Jesus.”

³¹ Amun énggilid ron démasal, ménkuyung i lawie sénlimudo ro brab fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero. Tidéw béno, ménbaraw ron muret bé kébérahé i Tuluse.

Séntukid-tukid roy de languntama ro

³² Atin i kéluhanay de munur bé Kristowe, ségiléw i de fédéw ro brab itunga ro. Atin énda i isu bero gefe bé de languntama ro, éndob falan karo kéluhanan non séntukid-tukid ro. ³³ Atin wén i barakat i de apostol féntaus roy kéuret ruwe fantag bé kétébule i Kadnane Jesus. Brab i Tuluse toow fo mégédaw bero. ³⁴ Atin énda i ségétéw bero wén i kulang bé kéfaguyag ne non fébéley roy de fantad ro taloo no do lawi ro atin i kurtae gédoté ro, ³⁵ iray ro dob de apostol. Atin saaré roy kurtae dob katabuwane kailangay kéluhanane.

³⁶ Atin wén i ségétéwe bero féndawét Jose. Beeney ségétéwe tidéw Siprus brab séfu i Lebitawe. Féndawét i de apostol so “Bernabe”. (I atag i ni “Ségétéw émféfiyo fédéw”.) ³⁷ Fénbéléyén i fantad ne atin nirayén dob de apostol i kurtae de.

5

Ananias brab Safira

¹ Wén i ségétéwe lagéy féndawét Ananias, beroy bawag ne féndawét Safira, fénbéléy roy dumoy fantad ruwe. ² Endob nitongén i dumoy kurtae brab ménagayun soy bawag ne de. Atin nirayén i sama i kurtae dob de apostol. Endob bénrénéw bé nirayén i kéluhanane. ³ Mélaw bénrén Pedrowe dob beene mano, “Ananias, sedek féndayaém i Satanase mémanduon beem? Non téménugi go dob Rémogor i Tuluse, non nitongém i dumoy kurtae énggédotém bé fénbéléy me fantad. ⁴ Amun énda séna fénbéléyém i fantad me, beem i gefee de. Atin amun fénbéléy mon, kaam soy kurtae de. Endob sedek bénantakém réningoy ni? Békén téménugi

go dob étéwe, yamula dob Tuluse téménugi go!”

⁵ Amun énggélíngoo Ananiasey ni, méntuwar brab ménléhu. Atin i kéluhanay de énggégélingo fantag bé ni, toow ro fo ménggilak. ⁶ Atin ménahur i de kénogo lagéy brab éndot roy bangkay ne brab bénaus ro atin nangéy ro lénébéng.

⁷ Amun ménifus i téléwe géuras, énggumah i bawag ne, éndob énda séna énggétiga noy ati ménrigowe. ⁸ Tidéw béno, fénénginsaa Pedrowe mano, “Béréhém begén, aw been say niy kurtae énggédot i fantad gome?”

Atin séménumbul mano, “Hoo, been say nan.”

⁹ Mélaw béréh Pedrowe de mano, “Sedek ténéngkad gom i Rémogor i Tuluse? I bawag me mantu séna ménléhu atin i de ménangéy de lémbéng, ay nan ron dob liyuwan, brab i beeme témundug so.” ¹⁰ Sonom béno, méntuwar so brab ménléhu dob adafa Pedrowe. Amun ménahur i de kénogo lagéy, énggito ro ménléhuén. Mélaw nangéy ro so lénébéng dob doror i bawag ne. ¹¹ Atin toow fo méngkégilakan i kéluhanay de munur bé Kristowe, loo soy de kéluhanay de ségiyo étéw énggégélingo bé ni.

Médooy de mékégaif

¹² Atin i de apostol, médooy de mékégaif rénigo ro énggitoy de étéw. Brab i kéluhanay de munur bé Kristowe ménsélimud ro diyo dob “Kuridor Solomone” dob lawi i Tuluse. ¹³ Enda i ségétéw ménamung bé de énda munur bé Kristowe, fiyon fo ké fiyoy kébéreh i de étéw fantag bé de munur. ¹⁴ Endob minut médooy de étéw do lagéy brab do libun munur bé Kadnane. ¹⁵ Atin ménbantug i de

mékégaif rénigoy de apostol. Mélaw nuwit i de étéw dob de aguwon i de déméruun. Féniro ro bero dob de katri brab dob de bénékah ikam inok buluk témara i Pedrowe, gébéla i anlung ne dob berowe. ¹⁶ Atin énggumah soy médoowe étéw tidéw dob de kloh ingéd géliwét dob Jerusalem. Brab nuwit roy de déméruun bero brab de étéw rénahukoy de saitan. Atin kéluhana ro ménadi-adi.

I kérasay i de apostol

¹⁷ Tidéw béno, i gérotore fadi brab de dumo no sani de Saduseo, méndaléw ro bé de apostol. Mélaw ménséfagayun ro bé rigoné ruwe. ¹⁸ Atin kénéfo roy de apostol brab fénrisu ro bero. ¹⁹ Endob bé béno kélungonon, nungka i télakiy Kadnaney de bégaway férisunone. Tidéw béno nuwitén bero mésut brab bénréhén mano, ²⁰ “Taus gom dob lawi i Tuluse brab uret gom dob de étéw i fantage bé ni mantu umul.” ²¹ Tidéw béno, nodoroy de apostol i bénréh i télakiwe ni. Mélaw amun géfuwénén, ménahur ro dob lawi i Tuluse brab téménoro ro.

Atin i gérotore fadi brab de dumo no, ténawag roy de odoroy de Judio inok sélimud i de kénéféday de Judio. Tidéw béno, séménugu ro mangéy dob férisunone inok uwité roy de apostol mangéy dob adafa ruwe. ²² Endob amun énggumah i de sénugu dob férisunone, énda énggito roy de apostol. Mélaw ménséfule ro mangéy dob de kénéféwan do ménlimud brab nuret ro maro, ²³ “Amun énggégumah gey dob férisunone, énggito gey i de bégawan do ménkandado brab diyo soy de guwardiya mantay dob liyuwe. Endob amun nungka gey, énda i énggito gey étéw dob rahure.”

²⁴ Mélaw i de odoroy de fadi brab kafitane odoroy de guwardiya bé lawi i Tuluse, amun énggélíngoo roy ni, toow ro fo ménggaif. Atin fégitungé roy ati énggérigonoy de apostol. ²⁵ Tidéw béno, wén i énggégumahe ménloloq dob berowe mano, “I de lagéy do fénrisu gom, diyo ro témoro bé de étéw dob lawi i Tuluse.” ²⁶ Mélaw ménangéy i kafitane dob lawi i Tuluse beroy de guwardiya no. Atin kénéfo roy de apostol brab nuwit ro séfule. Endob énda féndawéto ro bero non mégilak ro bé de étéw diyo ké ibéro ro bero batéw inok féléhué ro bero.

²⁷ Nuwit roy de apostol mangéy dob adafay de ménlimud do odoron. Atin i gérotore fadi ménbéréh dob bero mano, ²⁸ “Génlé geyén begom bé kagomé n témoro fantag bé Jesuse, éndob énda nodoro kom de. Téngténg gom, ménlégébén dob Jerusaleme niy kétoro gome, atin bénréh gom, begey i ménméléhue bé Jesuse.”

²⁹ Endob séménumbul i Pedrowe brab de dumo no do apostol maro, “Fatut odoro key i Tuluse, békén étéw. ³⁰ Amun énggilid gomén fénléhu i Jesuse bé kékélabo gome de dob kruse, i Tulus i de katufua tom i ménfétébulee de. ³¹ Atin féndiyat i Tuluse mangéy dob kuwono nuwe inok Been i Méguléwe brab Mémukase. Mélaw Been i émfésagade bé de sala tom do Judio amuk gésénule tom. ³² Géureto key i de ni non énggito gey, loo soy Rémogor i Tuluse muret, sani Rémogore iray i Tuluse dob de étéw munur dob Beene.”

³³ Atin i de odoron ni ménlimud, amun énggélíngoo roy ni, toow ro fo ménkérit brab ménuyot ro ké féléhuén i de apostol ni. ³⁴ Endob i ségétéwe bé de Fariseo féndawét Gamaliel

téménindég dob kërara ruwe ménlimud. Beeney témoroe bé kitabe brab toow fo fégatay de étéw. Atin fénfésutén i de apostol. ³⁵ Tidéw béno ménbéréh mano, “Do dumo gu do Judio, ingata kom ké ati kérigo gome bé de ni do étéw. ³⁶ Bé do géta h wén i ségétéwe étéw féndawét Teudas, ménbéréh been kun i toowe ménbantug gérotor étéw. Atin fot ratuh gétéw i ménwaléye kuyugén. Endob wén i ménméléhu de atin i de kuyugén ménbéragar ro brab énda i énggérigono ro. ³⁷ Tidéw béno, dob de gaiy késinsuse bé émfélistay kéluhanay de étéw, énggumah man i ségétéwe étéw féndawét Judas tidéw Galilea. Atin médooy soy ménwaléye kuyugén. Endob amun fénléhu soy Judase, ménbéragar soy de kuyugén. ³⁸ Ségiléw so keeyén bé kéléhu Jesuse. Mélaw béréhé ku begom, katom kémukum brab fédayaé tomén i de ni do étéw. Non amuk aturay kéilawane saén, énda soy gérigono ro brab énda i rugaya ro. ³⁹ Endob amuk aturay Tuluse, énda gégéléo tom bero, non waléy tom saén sébanil bé Tuluse.”

Atin i de ménlimud do kénéféwan, ménagayun ro bé béréh Gamaliele ni. ⁴⁰ Tidéw béno, fénahur ron man i de apostol brab féntafés ro bero. Atin génlé ron man bero bé békénén muret ro fantag bé Jesuse. Tidéw béno, ténangéy ro bero. ⁴¹ I de apostol amun ménsut ron tidéw dob de ménlimud do odoron, toow ro fo ménoror non kénarang i Tuluse médait ro kэфasangan brab kémalanan sabaf bé kéunur ruwe bé Jesu Kristowe. ⁴² Atin sénga fuweh ménangéy ro dob lawi i Tuluse brab dob de lawi i de étéw. Atin diyo ro témoro bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe.

6

I de fitéw gétéw do témabang

¹ Bé do no do gai, amun minutén médooy de munur bé Kristowe, wén i de tete kégébaa no bé de munur do Judio do sébéréh Griego dob de munur do Judio do sébéréh Hebreo. Ménbéréh i de Judio do sébéréh Griego bé émfédaya kun i de baléw bero, énda méirayan ro bé de kailanga ro sénga fuweh.

² Mélaw i de folo bra ruwo gétéw do apostol ténimu roy kéluhanay de munur bé Kristowe brab bénréh ro dob berowe maro, “Enda fiyo no ké begey i sémaare bé de kailanga kom sénga fuweh, non fatut gey dé moyun muret bé kébéréh i Tuluse, brab énda fatut diguré key i galbék geye. ³ Mélaw do dumo gey, fémili gom fitéw gétéw lagéy, do métilédted brab fémanduoy Rémogor i Tuluse. Atin iray gey beroy aturane bé de ni, ⁴ inok i begeye do apostol fakay gey démasal brab muret fantag bé Tuluse sénga tékélid.”

⁵ Atin ménagayun i kéluhana ruwe bé bénréh i de apostol ni. Mélaw fénémili roy Estebane, ségétéw méégét i kéunur ne brab fémanduoy Rémogor i Tuluse. Fénémili ro soy ro Filipihe, Prokoro, Nikanor, Timon, Parmenas, brab Nikolas tidéw Antiokia ségétéw békén Judio, éndob ménrugayén i kéunur ne bé kukumay de Judio. ⁶ Atin nuwit ro bero mangéy dob de apostol. Tidéw béno, ténégéy de apostol i de bumbuna ro bé kédasala ruwe bero inok tabangay Tuluse bero bé mantuwe ni aturan.

⁷ Atin mélaw ménlégébén i urete fantag bé Tuluse. Atin minut médooy munure bé Kristowe dob

Jerusalem. Atin médoonén i de fadi méganay so munur.

I kékéfoe bé Estebane

⁸ Atin i Estebane toow fo fénfiyoy Tuluse inok wén i barakatén rémigo do mékégaif dob téngaangay de étéw. ⁹ Endob wén i de étéw ménsébanil bé Estebane. Beroy de étéw dob simbaane féndawét “Méntangéy étéw”. I de dumo bero do Judio tidéw Siren, brab tidéw Alejandria, I de ni do étéw beroy de dumoy de Judio tidéw. Silika brab Asia, méngganay ro séédél bé Estebane. ¹⁰ Endob toow fo fénggétigay Rémogor i Tulusey Estebane émbéréh. Mélaw énda i ségétéw gésumbul bero. ¹¹ Mélaw niraya ro kurta i de étéw inok béréhé roy éndae toow fantag bé Estebane maro, “Enggélíngoo key i ni étéw ménbéréh tete fantag bé Moisesse brab Tuluse.” ¹² Mélaw fénkérit roy de étéw brab de odoroy de Judio brab de témoro kitab. Atin kénéfo roy Estebane brab nuwit ro dob adafay de ménlimud do kéfédéwan. ¹³ Tidéw béno, nuwit roy de étéw émbéréh bé éndae toow fantag bé Estebane maro, “I Estebane ni dé moyun émbéréh tete fantag bé mékétéfuwe lawi i Tuluse brab de kukuman sénulat Moisesse. ¹⁴ Enggélíngoo key bénréhén bé i Jesuse tidéw Nasaret, gébaé no kun i lawi i Tuluse brab fégaliné noy adate énggéféganada tom tidéw dob Moisesse.” ¹⁵ Tidéw béno, ténéngténg i kéluhanay de odoron i Estebane. Atin énggito roy rangih ne maak falas télaki.

7

I kéuret Estebane

¹ Mélaw i gérotore fadi fénénginsaa noy Estebane mano, “Aw toow i de ni?”

² Atin séménumbul i Estebane mano, “Do dumo gu brab do lukés gu, féngélingo gom i béréhé kuwe ni. I toowe fo ménbantug barakatan Tulus méntéfégito dob katufua tome Abraham amun bati de séna dob Mesopotamia, bé énda séna ménagéwén de mangéy Haran. ³ Atin bénréhén de mano, ‘Tagakém i de samungém brab ingéd me atin agéw go mangéy dob gonone toroé ku beem.’

⁴ Mélaw ténagakén i ingéd ne Kaldeo brab ménagéw mangéy Haran, atin diyo ménbati. Atin amun ménléhu i boh Abrahame, féngéw i Tulse man mangéy dob ni ingéd gono kom bati béleewe ni.

⁵ Bé do no do gai, énda nirayay Tulsey Abrahame fantad fiyon kloh. Endob fénsad i Tulse dob Abrahame bé irayén dey ni fantad brab dob de séfuén témundug de, fiyon fo ké énda sénay nga Abrahame de.

⁶ Ay niy bénréh i Tulse bé Abrahame mano, ‘I de séfuém bati ro dob ségiyowe ingéd toow fo mérayu atin waléy ro do rifén diyo. Atin mérasay ro taman fot ratuh gébelintuwa.

⁷ Endob kukumé kuy de étéw rémifén bero. Atin i de séfuém tékédan ro dob nan ingéd atin féngadafé ro Begén dob ni gonon.’ Been i niy bénréh i Tulse.”

⁸ Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Tidéw béno, sénugu i Tulse dob Abrahamey ni adat sani kétulie inok wén i tanda bé ni fasad. Mélaw ténuli Abrahamey nga ne Isak amun ménwaléwén gétérsangan ménumah. Atin i Isake ténulién soy nga ne Jakob. Atin i Jakobe ténulién soy de folo bra ruwo gétéw ngaén. Atin beroy de katufua tom do Judio.

9 “Endob i de nga Jakob méndaléw ro bé tuwaréy ruwe féndawét Jose. Mélaw fénbéléy ro atin ménwaléy rifén dob ingéde Egipto. Endob Tulus i dumo nuwe. ¹⁰ Atin té nabangay Tuluse inok énda i sug-sugén fiyon fo ké médooy kérégénone. Atin amun diyo i Josehe dob adafay datue dob Egipto, fénfiyoy Tuluse brab niraya no kégétuwan. Mélaw ménuyot i datue de. Tidéw béno fénwaléy i datuey Josehe odoron dob no ingéd brab beene soy odorone dob lawi i datue ni. ¹¹ Tidéw béno, énggumah i dakéle lénggob dob ingéde Egipto brab dob Kanaan. Atin toow ro fo ménrasay. Atin i de katufua tom énda i amaé ro. ¹² Mélaw amun énggélíngoo Jakobe wén i faréy dob Egipto, sénuguén i de ngaén, sani de katufua tom mangéy diyo bé gésungu nuwe. ¹³ Dob géruwo nuwe gule ménangéy ro diyo, méntéfégéloloy Josehe dob de dumo no sétiman boh. Atin énggétuway datuey fantage bé de samung Jose. ¹⁴ Mélaw fénsamfay Josehey kébéreh ne bé féangéyén i boh ne Jakob brab kéluhanay de samungén. Atin fitéw ro folo bra limo kéluhanan. ¹⁵ Tidéw béno, ménagéw i ro Jakobe mangéy Egipto. Atin diyo ménléhu loo soy de ségiyo katufua tom. ¹⁶ Atin nuwit i de bangkay ro mangéy Sekem, atin lénébéng ro dob lébéngone bénléy Abrahame dob de étéw Hamor.”

¹⁷ Atin féntaus Estebaney kébéreh ne mano, “Amun gédétén i gaiwe métuman i fasad i Tuluse dob Abrahame, toowén fo médooy de Judio dob Egipto. ¹⁸ Atin bé béno, ségiyonén i datue dob Egipto, atin énda énggétiga noy fantage bé Josehe. ¹⁹ Enda fo fiyoy ni datu. Fénggakara noy de katufua

tom. Atin fénrasayén fo bero toow. Non fénéhésén i de katufua tom bé ibéré roy de nga ro inok méléhu. ²⁰ Atin bé no do gai, ménumah i Moise, toow fo fiyo nga. Rénitoy idéng ne sungu dob lawi ruwe taman téléw gétéhésang kélungonon. ²¹ Amun féniyu roy ngae dob lawie, éndot i libune nga i datue dob Egipto. Atin féngafatén maak kaan so nga. ²² Mélaw méntoro i Moise bé kéluhanay kégetuwane dob Egipto. Atin ménwaléy énggétigan étéw dob de kébérehén brab dob de rigoné no.

²³ “Amun fotén folo gébélintuwa i Moise, ménuyot témukaw bé de dumo no do Judio. ²⁴ Atin amun énggumah dob de dumo no, énggito noy kéduy ségétéwe tidéw Egipto bé dumo nuwe Judio. Mélaw ténabangén i dumo nuwe ni Judio brab séménuli fénléhuén i étéwe tidéw Egipto. ²⁵ Brab mano ké i de dumo no do Judio énggésobuto roy been i usaréy Tuluse témabang bero inok métangéy ro. Endob énda énggésobuto ro de. ²⁶ Bé gétunduge de fuweh, énggito noy ruwowe gétéw Judio sétiboh. Atin génléén bero mano, ‘Kagom sétiboh! Ségiléw gom falan Judio.’ ²⁷ Endob i ségétéwe de férasayé noy dumo nuwe ni, dénrién i Moise brab ménbérehé mano, ‘Békén beem i odoro keye taloo no kéfédewa key. ²⁸ Aw méuyot go méméléhu begén loo bé kéféléhu me bé ségétéwe tidéw Egipto natémégéno?’ ²⁹ Amun énggélingoo Moisesey ni, ménraréy tidéw Egipto brab ménangéy bati dob ingéde féndawét Madian. Atin diyo énggébawag brab wén i ngaén ruwo gétéw lagéy.”

³⁰ Atin féntaus Estebaney kébérehé ne mano, “Amun ménifus i fote folo gébélintuwa, méntéfégito

dob Moisesey télakiwe dob mérinoe kayéw dob gonone énda i étéw de bati, gédét dob tuduke féndawét Sinai. ³¹ Toow fo ménggaif i Moisesé bé ni énggito no. Atin amun ménfégedét inok gito no fo toow, énggélíngoo noy béréh i Kadnane mano, ³² ‘Begéney Tuluse fénéngadaf i de katufua kom, ro Abraham, Isak, brab Jakob.’ Atin i Moisesé léménukub bé kégilak ne brab éndaén géténgténogo no de. ³³ Atin ménbéréh man i Kadnane mano, ‘Kéda moy sinilas me non i gono muwe témindég mékétéfu fantad. ³⁴ Enggito guy kéférasaye bé de étéw gu dob Egipto. Brab énggélíngoo kuy de dogés ro. Mélaw ménlusu inok fétangéy gu bero. Atin béleewe, sugué ku beem magéw mangéy Egipto.’ ”

³⁵ Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Nikaay de dumo no Judioy Moisesé bé kébéréh ruwe maro, ‘Békén beem i odoro key taloo no kénéféwa key!’ Endob beeney sénugu i Tuluse méguléw bero brab émfétangéye bero. Atin i télakiwe méntéfégito dob beene dob mérinoe kayéw i téménabangane de. ³⁶ Atin fénanangguwitén i de étéw mésut tidéw Egipto. Rénigo noy de mékégaif dob Egipto brab dob dogote féndawét ‘Furo Dogot’ brab dob gonone énda i bati diyo amun ménagéw ro diyo bé fote folo gébélintuwa. ³⁷ Atin i Moisesey ménbéréh dob de Judio mano, ‘Emféuwit i Tuluse mangéy dob begome ségétéw sarigo no muret bé kébéréh ne ségiléw bé kéféuwit ne begén. Been soy ségétéwe bé de séfu Israele.’ ”

³⁸ Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Moisesey dumoy de Judio ménsélimud dob gonone énda i ségétéw étéw bati diyo, bero soy

de katufua tom brab télakiwe ménsébéréh de dob tuduke Sinai. Brab beeney énggégédote bé kébéréh i Tuluse inok irayén so dob betome. I kébéréh i Tuluse ni énda mékéda no taman sa taman.

³⁹ “Endob i de katufua tom énda ménodor ro bé de sugu Moises. Yamula ménika ro de brab ménuyot ro séfule mangéy Egipto. ⁴⁰ Mélaw bénréh ro dob Arone sani ofo Moisesese maro, ‘Rigo go do kéninontow inok wén i féngadafé key, brab inok wén i manangguwit betom. Non énda gétiga key ké ati énggérigono Moisesese sani ménanangguwite betom tidéw Egipto.’ ”

⁴¹ Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Bé no do gai réménigo ro kéninontow maak falas nati safi. Atin téménulak ro dob adafa nuwe brab kénandulio ro inok fégito roy kéror ruwe bé ni rénigo ro. ⁴² Endob sabaf bé ni, ténagak i Tuluse bero brab féndayaén bero méngadaf bé de gittoon dob lawayo loo bé sénulat i sénarigoy Tuluse féndawét Amos mano, ‘Do étéw Judio, békén Begén i ténulaka kome dob gonone énda i ségétéw de bati bé lala i kédiyo gome bé ménfote folo gébélintuwa. Yamula ségiyoy fénéngadaf gome. ⁴³ Non nuwit gom i batioy sébaane tulus féndawét Molok brab sébaane kéninontow maak gittoon tulus féndawét Renfan. Do kéninontow i fénéngadaf gome, mélaw féangeyé ku begom fingé na diyo bé ingéde Babilonia.’ ”

⁴⁴ Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “I de katufua tom wénén i ginise lawi sani tandae énda tagakéy Tuluse bero. Nuwit ro amun ménagéw ro dob gonone énda i étéw de bati. Rénigo roy ni loo bé bénréh i Tuluse bé Moisesese, ségiléw bé fénggitoy Tuluse de. ⁴⁵ Amun ménifus i firoye gébélintuwa,

i de katufua tom énggédot roy ni tidéw dob de lukés ro. Atin i de katufua tom nuwit ro dob de ingéd ténaba ro bé gaiy kédédél i Tuluse bé de étéw mésut dob do no gonon inok wén i batioy de Judio. Atin i odoro ruwey lagéye féndawét Josue. Atin fénbati roy lawi i Tuluse diyo taman bé gai Datu Dabide. ⁴⁶ Toow fo ménsuwat i Tuluse bé Dabide. Atin nongotén dob Tuluse inok tungkasé no rémigo bé lawi i Tuluse, sani Tuluse fénéngadaf Jakobe. ⁴⁷ Endob i nga Datu Dabide féndawét Solomon i réménigowe bé nan lawi.

⁴⁸ “Endob béréhé ku begom, i toowe fo gérotor Tulus énda batién dob de lawi rénigoy kéilawane. Non bénréh i ségétéwe sénarigoy Tuluse féndawét Isias mano, ⁴⁹ ‘Bang i Tuluse, laway i sara kuwe, atin i duniyaey ténaa kuwe bé de sékéy gu. Enda i lawi gérigono kom inok batio ku taloo no téréno ku. ⁵⁰ Békén ba Begén i réménigowe bé kéluhanay éntingayéne?’ ”

⁵¹ Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Toow fo métégas i de uléw gom! Enda séna fo ménfégalin i de fédéw gom loo bé kétayay Tuluse. Brab toow gom fo do énda mégélingo bé kébéréh i Tuluse. Ségiléw gom so bé de katufua kom non atuhó kom i Rémogor i Tuluse sénga tékélid. ⁵² I de katufua kom fénrásay roy kéluhanay de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé do géta. Fénléhu roy de sénugu i Tuluse muret fantag bé Kristowe sani métintuwe fo Sugu-suguéy Tuluse. Atin i begome, kénéfo gom brab fénléhu gom i Kristowe. ⁵³ Enggétanggafa kom i de kukuman féniray i Tuluse bé de télaki, éndob énda nodoro kom de.” Been i niy bénréh Estebane.

I kénéféhue bé Estebane

⁵⁴ Amun énggélíngoy de odoron i kébéréh Estebane, toow ro fo ménkérít. Kémigét i de kifé ro bé kékérít ruwe. ⁵⁵ Endob i Estebane toow fo fénémanduoy Rémogor i Tuluse, brab léménéngag dob lawayo, atin énggito noy kéréndaw i Tuluse brab énggito noy Jesuse témindég dob kuwonoy Tuluse. ⁵⁶ Atin ménbéréh i Estebane mano, “Téngténg gom! Enggito guy lawayo ménungka, brab i Nga i Kéilawane témindég fingé dob kuwonoy Tuluse.”

⁵⁷ Toow fo ménkérít i de odoron ni, mélaw néféng roy de kélingo ro brab ménékes ro. Atin sénréngana roy magayase de gémmak. ⁵⁸ Atin séngguyud ro mésut dob ingéde ni brab nibéro ro batéw. Atin i de témébo de, kéndá roy de géruwo lafin bé de kégal ro, atin fénled ro dob kénogo lagéye féndawét Saulo. ⁵⁹ Atin i lala ruwe mibéron batéw bé Estebane, déménasal dob Kadnane mano, “O Kadnan Jesus, tanggafém i rémogor guwe!” ⁶⁰ Atin ménlingkuwéd brab ménbéréh métanug mano, “Kadnan, fésagadém i ni sala ro.” Sonom béno, ménléhu.

8

I kérasay i de munur

¹⁻² Atin i Saulowe ménagayun bé kénéféhue bé Estebane. Atin i Estebane, lénébéng i de étéw munur bé Kristowe brab toow fo rénuung ro. Atin méntidéwén bé no téréasang i kékérasayay de munur bé Kristowe. Brab kéluhana ro, saliyu bé de apostol, ménbéragar ro tidéw Jerusalem mangéy Judia brab Samaria.

³ Atin i Saulowe ténulama no binasanén i kéféngintulus i de munur bé Kristowe, ahuro noy séngae lawi brab kéfoé no séguyudén i de étéw munur bé Kristowe. Brab uwité no bero dob férisonone, do lagéy brab do libun.

I kélégéb i Fiyowe Uret dob Samaria

⁴ Atin amun ménbéragar i de étéw munur bé Kristowe dob de ségiyo ingéd, nuret roy fantage bé Jesuse. ⁵ Atin i Filipiwe ménangéy dob sébaane ingéd diyo dob Samaria, atin diyo nuretén i Jesuse Been i Kristowe sani fénémili i Tuluse méguléw. ⁶ I de étéw, amun énggélíngoo roy kébéréh ne brab énggito roy kéluhanay de mékégaif rénigo no, toow fo fénggélíngo roy kébéréh Filipihe. ⁷ Fénféraréyén i de saitan réménahuk dob de médoó étéw, atin ménékes ro bé lala ruwe tékédan. Brab fén-adi-adi noy médoowe do fikat brab do kimoyén. ⁸ Mélaw toow fo ménoror i de étéw dob no ingéd.

⁹ Wén i ségétéwe lagéy dob no ingéd féndawét Simon, ségétéw béliyan. Bé de énggétah do gai, fénggaifén i médoowe do étéw dob Samaria bé de tete kéfagakarén. Ménfébantug-bantug bé beene kun i gérotore étéw. ¹⁰ Atin i kéluhanay de étéw dob no ingéd do méskinan brab do kawasa, fénggélíngo ro. Bénréh ro maro “I ni étéw féndawét Ménbantug Barakatan, sani barakat i Tuluse.” ¹¹ Ménrugay i kéfégaif ne bero bé de tete kéfagakarén. Mélaw toow ro fo fénggélíngo. ¹² Endob amun énggélíngoooy de étéw i Fiyowe Uret nuret Filipiwe fantag bé kéféguléw i Tuluse brab Jesu Kristowe, ménunur ro brab ménfébautis ro, do lagéy brab do libun. ¹³ Atin fiyon i Simone ménunur so bé Kristowe. Brab

amun ménbautisé, démoyun ménodor bé Filipiwe. Atin toow fo ménggaif i Simone bé de énggito no rénigo Filipiwe.

¹⁴ Amun énggélíngoooy de apostol dob Jerusalem i kétayakuf i de étéw dob Samaria bé kébéreh i Tuluse, fénuwit roy ro Pedrowe brab Juane mangéy diyo. ¹⁵ Amun énggégumah ro diyo, dénasala roy de étéw munur bé Kristowe inok tayakufé roy Rémogor i Tuluse. ¹⁶ Non i Rémogor i Tuluse, énda séna énggumahén dob berowe fiyon ségétéw. Ménbautison ro saén inok fégitoy roy kéunur ruwe bé Kadnane Jesus. ¹⁷ Tidéw béno, ténégé Pedrowe brab Juaney de bumbuna ro. Atin ténanggaf roy Rémogor i Tuluse.

¹⁸ Atin énggitoy béliyane ni Simon i kétanggaf ruwe bé Rémogor i Tuluse bé kétégéy de apostol bero. Mélaw bénrehén dob Pedrowe brab Juane bé iraya no bero kurta. ¹⁹ Brab bénrehén mano, “Irayanu so bé ni barakat inok amuk wén i tégéné ku, gétanggaf so bé Rémogor i Tuluse.”

²⁰ Endob séménumbul i Pedrowe mano, “Mékukum go damén begom i kurta me, non mamó ké gébéléyo mo bé kurtaey niray i Tuluse. ²¹ Enda fakay go mamung bé galbék geye non énda séna métintuy fédéw me dob adafay Tuluse. ²² Fatut go gésénule bé ni tete kéfégitungém brab dasal go dob Kadnane inok fésagada no beem bé ni salaém. ²³ Non énggito guy toow fo mésina go brab bénlanggu i salae beem.”

²⁴ Tidéw béno, séménumbul i Simone mano, “Dasala kom begén dob Kadnane inok énda i métuman damén bé de bénreh gom dob begéne.”

²⁵ Atin i ro Pedrowe brab Juane, amun énggilid ron muret bé gétiga ruwe fantag bé Kristowe, brab bénréh roy kébéreh i Kadnane, ménséfule ro mangéy Jerusalem. Bé késéfule ruwe, ménawét ro dob médoowe do ingéd dob Samaria brab nuret roy Fiyowe Uret diyo.

I Filipihe brab odorone

²⁶ Atin i Filipihe, sénugu i télakiy Kadnane mano, “Tafay go brab angéy go déligdigan dob agéwone tidéw Jerusalem mangéy Gasa.” (I ni agéwon éndaén i étéw de magéwon.) ²⁷ Mélaw ménangéy diyo i Filipihe. Tidéw béno, énggébalaka noy ségétéwe lagéy kafun sarigoy baiwe dob ingéde Etiopia. Beeney ségétéwe gérotor étéw mitong bé kurtae dob no ingéd. I ni étéw séfule bé béno bé kéagéw ne ménangéy méngadaf dob Jerusalem.

²⁸ Diyo dob kalesah ne brab basané noy librowe sénulat i méntélatae sénarigoy Tuluse féndawét Isaias. ²⁹ Atin bénréh i Rémogor i Tuluse dob Filipihe mano, “Ay go fégedét diyo brab odor go bé nan kalesah.” ³⁰ Mélaw i Filipihe ménségéta mangéy fégedét brab énggélíngoo noy kébasa nuwe bé librowe sénulat Isaiase. Atin fénénginsaa Filipihe mano, “Aw gésobuto moy nan basané mo?”

³¹ Séménumbul i ni sarigon mano, “Ati kégésobut guwe de ké énda i témoro de begén?” Tidéw béno, féndaén i Filipihe dob kalesah ne atin ménséféngé ro ménsar. ³² Ay niy ménsulate dob libro Isaiase, bénasa no, “Beeney maake bili-bili fénléhu. Beeney maake nati bili-bili mantés ké kéléngén i buk ne, non énda fo ménbérehén fiyon sétaga. ³³ Toow fo ménfékala brab énda méntintuy kékukume de. Atin

énda i gébéreh fantag bé de séfuén non ménléhuén brab éndaén dini ro dob duniyae ni.”

³⁴ Atin ménénginsa i ni sarigon dob Filipihe mano, “Ati ni étéw ménsulat dob ni? Aw bénreh i sarigoy Tulusey fantage bé kaane lowoh taloo no ségiyo étéw?” ³⁵ Tidéw béno, fénggétiga Filipihe dob beeney atag ni bénasa no brab nuretén i Fiyowe Uret fantag bé Jesuse. ³⁶ Atin amun diyo ro séna lowoh aguwon, énggumah ro dob gonone wén i wayég de. Atin ménbéréh i ni odoron mano, “Ay wén i wayég dob ni. Aw fakayu mébautis?”

³⁷ Séménumbul i Filipihe mano, “Fakay bautisé ku beem amuk tintu gon munur bé Kristowe dob fédéw me.”

Atin séménumbul i ni sarigon mano, “Munuru bé Jesu Kristowe, bé Beeney Nga i Tuluse.”

³⁸ Atin i ni sarigon féntéré noy kalesah ne brab ménlus bero Filipihe ménangéy dob wayége atin bénautis Filipihe. ³⁹ Amun géménaun ron tidéw dob wayége ni, nuwit i Rémogor i Kadnaney Filipihe. Endaén énggitoy sarigone niy Filipihe, éndob méntaus magéw toow fo moror. ⁴⁰ Atin i Filipihe méntécow énggégumah dob sébaane ingéd féndawét Asdod. Atin tidéw diyo ménuret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse dob kéluhanay de ingéd énggétaraa no bé kéagéw ne mangéy dob ingéde féndawét Sesaria.

9

I kéwaléy Saulowe munur

¹ Atin i Saulowe bé do no do gai, féntausén soy kériigo nuwe bé de kuyug i Kadnane. Non ménbéréh féléhué no kun bero. Atin ménangéy

dob gérotore fadi, ² brab ménongot surat dob beene mangéy dob de odoroy de Judio dob de lawi féngadafa ro dob ingéde Damasko inok kéfoé noy kéluhanay étéwe gito no diyo do modor dob Agéwo Jesuse brab uwité no bero mangéy Jerusalem, do lagéy brab do libun.

³ Atin ménagéw i Saulowe mangéy Damasko. Amun gédétén dob no ingéd, méntécow wén i réndaw tidéw dob lawayo géliwét de. ⁴ Atin ménggétéléngkéb i Saulowe dob fantade brab énggélíngoo noy émbéréhe mano, “Saulo! Sedek férasayé mo Begén?”

⁵ Ménénginsa i Saulowe mano, “Ati Beeme, Kadnan?”

Atin séménumbul mano, “Begéney Jesuse férasayé mo. ⁶ Tindég go brab taus go mangéy Damasko, atin diyo wén i étéwe béréhé no beem i fatute rigoné mo.”

⁷ Atin i de étéw dumo Saulowe magéw, téménrén ro. Ménantés ro non énggélíngoo roy émbéréhe ni éndob énda gito ro de. ⁸ Atin i Saulowe téménindég brab bénékahén i de moto no, éndob énda gégito no. Mélaw narak i de dumo no taman Damasko. ⁹ Atin méntéléw gétérésangan énda gégito no, brab énda ménamaén taloo no méniném.

¹⁰ Atin diyo dob Damasko wén i ségétéwe kuyug Jesuse féndawét Ananias. Atin wén i fénggitoy Tuluse dob beene non ténawag i Kadnane mano, “Ananias!”

Séménumbul mano, “Ay niwu so Kadnan.”

¹¹ Atin ménbéréh i Kadnane mano, “Angéy go dob agéwone féndawét ‘Mééntang’ brab taus go dob lawi Judase brab fénginsaém diyo i lagéye

féndawét Saulo tidéw Tarsus. Démasal sénay ni étéw béni. ¹² Brab wén i fénggitoy Kadnane, brab dob ni énggito noy ségétéwe lagéy féndawét Ananias énggumah dob beene brab ténége no inok gégito man.”

¹³ Séménumbul i Ananiase mano, “Kadnan, énggélíngoo kuy uret i médoowe étéw fantag bé ni lagéy, brab kéluhanay tetee rénigo no dob de kuyugém dob Jerusalem. ¹⁴ Atin ménangéy dini dob Damaskowe ni non wén i kuwagibe tidéw dob de odoroy de fadi inok kéfoé noy kéluhanay munure Beem brab de lémbabit bé dawét me ké démasal ro.”

¹⁵ Endob ménbéréh i Kadnane mano, “Angéy go diyo non fénémili guy ni étéw inok waléy sugu-sugué ku muret fantag bé Begéne dob de étéw békén Judio brab dob de datu brab dob de Judio so. ¹⁶ Brab fégétiga ku dob beene bé waléy so toow fo mérasay sabaf bé kéunur ne Begén.”

¹⁷ Mélaw ménagéw i Ananiase mangéy diyo. Amun énggégumah dob lawie ménahur so brab ténége noy Saulowe ni. Atin bénréné de mano, “Saulo, dumo gu, sénugu i Kadnane begén mangéy dob beeme. Beeney Jesuse sani méntéfégítowe dob beeme dob aguwone bé kéangéy me dini. Sénuguén begén inok waléy go man gégito brab fémanduoy Rémogor i Tuluse beem.” ¹⁸ Sonom béno, i de maak éner ménlawu tidéw dob de moto Saulo brab énggégito. Atin ménagayas témindég brab ménfébautis. ¹⁹ Amun énggilid mama, ménséfule i kébagér ne. Atin ménbati i Saulowe dob de kuyug Jesus dob Damasko bé ménfiroye gétérésangan.

I kéuret Saulowe dob Damasko

²⁰ Atin i Saulowe ménagayas ménahur dob de lawi féngadafay de Judio brab nuretén i fantage bé Jesuse. Bénrehén mano, “I Jesuse ni, Beeney Nga i Tuluse.”

²¹ Atin i kéluhanay de énggégélingo de toow ro fo ménggaif brab ménséfénginsa ro maro, “Aw békén ba beeney étéwe tidéw Jerusalem méméléhu bé de munur bé Jesuse? Aw békén ba ménangéy dini inok kéfoé noy de kuyug Jesus, inok uwité no mangéy dob odoroy de fadi dob Jerusalem?”

²² Endob ménwaléy toow fo émbagér muret i Saulowe brab fénggétiga no dob de Judio dob Damasko i Jesuse, Been i Kristowe, sani méguléwe tidéw dob Tuluse ongot-ongoté ro. Atin énda i énggésumbul bero.

²³ Amun ménifus i firoye gétérésangan, i de Judio ménsélimud ro atin ménséfagayun ro bé féléhué roy Saulowe. ²⁴ Fuweh na kélungonon i kébantaya ruwe de dob de bégaway ni ingéd inok féléhué ro. Endob wén i ménlelok dob Saulowe fantag bé ni rigoné ro. ²⁵ Mélaw wén i no kélungonon, i de kuyugén nuwit roy Saulowe dob gérotore diding fénggédiding bé ni ingéd. Atin nahur ro dob dakéle biton brab ténuntu ro mangéy fingé bala dob faliluwangay didinge ni.

²⁶ Atin ménule i Saulowe mangéy Jerusalem brab téménlama magiyamongan bé de kuyug Jesus. Endob mégilak ro de brab énda munur ro de ké ménwaléyén kuyug Jesuse. ²⁷ Tidéw béno, i Bernabewe nuwitén i Saulowe mangéy dob de apostol. Atin i Bernabewe nuretén dob berowey kétéfégitoy Kadnane brab késébéréh ne

dob Saulowe dob aguwone. Atin bénréh Bernabewe soy kébaraw Saulowe muret fantag bé Jesuse dob Damasko. ²⁸ Mélaw i Saulowe ménbati dob berowe dob Jerusalem. Brab séménugud muret fantag bé Kadnane dob kéluhanay de gonon dob Jerusalem. ²⁹ Atin ménsébéréh brab ménséédél bé de Judio do sébéréh Griego. Mélaw ténlama ro féluhuén i Saulowe. ³⁰ Amun énggétigay de dumo no munur bé Jesuse, dénura ro mangéy Sesaria brab fénule ro mangéy Tarsus.

³¹ Atin bé do no gai, énda ménrasay i de munur bé Kristowe dob Judea brab dob Galilea brab dob Samaria. Ménwaléy ro do méégét munur brab méninut ro médoo non ténabangay Rémogor i Tuluse bero, non toow fo féngadafé roy Kadnane.

I rénigo Pedrowe

³² Atin i Pedrowe, dé moyun ménagéw mangéy dob de médoo do ingéd. Amun nangeyén ténukaw i de dumo no munur bé Kristowe dob Lida, ³³ diyo énggéalaka noy ségétéwe lagéy féndawét Eneas. I Enease ni kimoyén brab ménwaléwén gébélintuwa i éndae kégétékén. ³⁴ Atin ménbéréh i Pedrowe dob beene mano, “Eneas, uwaé Jesu Kristowe beem. Tek go brab dili moy iroo muwa nan!” Sonom béno énggéték i Enease ni. ³⁵ Enggitoy kéluhanay de étéw dob Lida brab dob Saron i ni lagéy ménadi-adi. Mélaw ménunur ro bé Kadnane.

³⁶ Atin diyo dob Jopa, wén i ségétéwe libun munur so bé Kristowe féndawét Tabita. (Taloo no Dorkas dob késébéréhe Griego. Atin i atag ne “séladéng”.) Sénga tékélid rémigo fiyo dob de méskinan, brab tabanga no bero. ³⁷ Bé do no gai,

ménwaléy déméruun brab ménléhu. Mélaw i de dumo no, nurah roy bangkay ne brab féndiyo ro dob sibéye dob rotor i lawie. ³⁸ Enda mérayu i ingéde Jopa dob ingéde Lida. Mélaw i de kuyug Jesus dob Jopa, amun énggelingoo ro diyo i Pedrowe dob Lida, séménugu ro ruwo gétéw lagéy mangéy diyo inok béréhé ro dob Pedrowe bé magayas mangéy dob berowe. ³⁹ Mélaw ménodor i Pedrowe bero. Amun énggumah ron, nuwit roy Pedrowe mangéy dob sibéye dob rotor i lawie. Atin i kéluhanay de libun do baléw ménfégdét ro dob Pedrowe, kémérew ro brab fénggito roy de kégal rénigo Dorkase bé kéuyag ne séna. ⁴⁰ Tidéw béno, fénsut Pedrowe bero dob sibéye atin ménlingkuwéd démasal. Tidéw béno, sénaréwén i bangkaye brab ménbéréh mano, “Tabita, tek go!” Tidéw béno, bénékahén i de moto no brab amun énggito noy Pedrowe, méntek. ⁴¹ Atin i Pedrowe, génamakén i de kémérén brab féntindégén. Tidéw béno, ténawagén i kéluhanay de munur bé Kristowe brab de libun do baléw, atin fénggito no beroy Dorkase ménuyag. ⁴² Atin i urete fantag bé ni ménlégeb dob ingéde Jopa. Mélaw ménwaléy médooy ménunure bé Kadnane. ⁴³ Atin ménrugay i Pedrowe dob Jopa. Ménbati dob lawi i ségétéwe lagéy gémalbék léminis do kulit safi féndawét Simon.

10

I Pedrowe brab Korneliowe

¹ Dob Sesaria, wén i ségétéwe lagéy féndawét Kornelio. Beeney kafitay de sundalo tidéw Roma sani de sundalo féndawét ro “Do tidéw Italiana”. ² I ni kafitan toow fo méngintulus, loo soy kéluhanay de

dumo no dob kaane kuréngon. Démoyun miray tabang dob de Judio do méskinan. Brab sénga tékélid démasal dob Tuluse. ³ Wén i no sébaan fuweh, géraaran lé mudug i térésange de, wén i fénggitoy Tuluse dob beene. Tintu fo énggito noy télakiy Tuluse ménahur dob lawi ne. Atin ténawag i télakiwe ni mano, “Kornelio!”

⁴ Atin ténéngténégén i télakiwe ni brab toow fo ménggilak. Atin séménumbul mano, “Ati no?”

Atin ménbéréh i télakiwe ni mano, “Mésuwat i Tuluse bé kégedaw me bé de fiyo rénigo mo brab kédasal me. Atin énggétédémó no beem. ⁵ Béleewe ni, sugu go do étéw mangéy Jopa inok angéyé roy ségétéwe lagéy féndawét Simon Pedro. ⁶ Diyo bati dob lawi i lagéye gémalbék léminis do kulit safi féndawét so Simon. I ni lawi gédét dob dogote.”

⁷ Tidéw béno, méntékédan i télakiwe ni. Atin i Korneliowe ténawagén i ruwowe gétéw bé de sugu-sugué no, brab ségétéwe bé de sundalo no toow fo méngintulus. Beene soy ségétéwe bé de sarigo no. ⁸ Atin bénréhén beroy ni ménrigo. Tidéw béno, sénuguén bero mangéy dob ingéde Jopa.

⁹ Dob gétunduge de fuweh, amun gédét ron dob Jopa, i Pedrowe ménénik dob datare atéf i lawie batio no brab déménasal. Géutuhén bé béno. ¹⁰ Atin toowén fo mélayaf brab ménuyot fo mama. Endob i lala i de étéw dob nan lawi témafay séna bé amaé ruwe, wén i fénggitoy Tuluse dob Pedrowe ni. ¹¹ Enggito noy lawaye ménungka brab wén i maake dakél safut térimféna mangéy fantad ténutun fot i sugud ne. ¹² Diyo ménfuyut i kéluhanay séségiyoyowe do binatang do magéw brab do rémagaf dob fantade brab do kloh manok. ¹³ Brab énggélíngoo

noy émbéréhe mano, “Pedro, étek go! Sumbaliém brab amaém.”

14 Endob séménumbul i Pedrowe mano, “Aba, énda fo gérigono ku de, Kadnan. Non tidéw féganay, énda séna ménamau bé de amaén liyén dob adat geye do Judio.”

15 Atin énggélíngoo no man i émbéréhe ni mano, “Kago béréhén liyén taloo no tete i bénréh i Tuluse fiyo.” 16 Téléw gule ménrigoy ni. Tidéw béno, i ni méntutun ménbatun séfule mangéy dob lawayo.

17 I lala Pedrowe mégitung bé atiy atag i ni énggito no, énggumah i de sénugu Kornelio. Non amun fénénginsa roy hon i lawie gono Pedrowe bati, ménangéy ro diyo. Brab diyo ro dob liyuy béngawane. 18 Atin téménawag ro brab fénénginsa ro ké diyo bati i lagéye féndawét Simon Pedro.

19 Atin i Pedrowe tafay so fégitungé noy atiy atag i ni énggito no. Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse ménbéréh dob Pedrowe mano, “Pedro, wén i téléw gétéw lagéy sémélééd beem. 20 Tek go brab lus go, brab kago magalang-galang modor bero non Begén i séménugu bero.” 21 Mélaw ménlus i Pedrowe brab bénréhén bero mano, “Begén i nan séléde kom. Ati funa kome sémélééd begén?”

22 Séménumbul ro maro, “Sénugu kafitan Korneliowe begey mangéy dini. I ni étéw toow fo métintu brab méngintulus, atin i kéluhanay de Judio fégadata ro. Ménbéréh i télakiwe dob beene bé féangéy no beem dob lawi ne inok fégélíngooé noy ati béréhé muwe.” 23 Atin i Pedrowe ténayakufén bero dob lawie ni batío no, brab ménbati ro diyo ségékélungonon.

Atin bé démoé de ménodor bero brab wén soy do dumo bé de munur bé Kristowe dob Jopa ménodor de. ²⁴ Dob gétunduge de fuweh, énggumah ro dob Sesaria. Diyo nongot-nongot Korneliowe bero. Atin ténawagén i kéluhanay de samungén brab do dumo no séloyuk. Mélaw diyo ro so. ²⁵ Amun énggumahén i Pedrowe, béalak Korneliowe brab ménlingkuwéd dob adafa Pedrowe inok féngadafé no. ²⁶ Endob féntindég Pedrowe brab ménbéréh mano, “Tindég go, non i begéne kélawanu so loo bé beema nan.” ²⁷ Atin féntaus Pedrowey késébéréh-béréh ruwe bé lala ruwe mahur dob lawie ni, atin énggito noy médoowe étéw ménlimud. ²⁸ Tidéw béno ménbéréh i Pedrowe mano, “Gétiga komén i adat geye do Judio. Enda fakayén dob kitab geye ké sémugud gey mangéy dob de lawi gom do békén Judio taloo no sélawék gey begom. Endob fénggétigay Tuluse begén bé mantuwe ni séna, bé fiyon fo ké ati no étéw, éndaén fégitungé ku de mékérésik. ²⁹ Mélaw amun fén-angéy gom begén dini, éndaén ménsédélu de. Mélaw fénginsaa ku begom, ati funa kome ménfétawag begén?”

³⁰ Séménumbul i Korneliowe mano, “Amun naméntéléwo, loo so béni géraraan lémodug i térésange de, déménasalu dob lawi guwe ni. Méntékow méntéfégitoy lagéye toow fo sémélinang i kégal ne téménindég dob téngaanga kuwe. ³¹ Atin ménbéréh mano, ‘Kornelio, énggélangooy Tulusey kédasal me brab énggétédémo noy kégédaw me brab de fiyo rénigo mo. ³² Mélaw sugu go étéw mangéy Jopa témawag bé lagéye féndawét Simon Pedro. Diyo bati dob lawi i lagéye gémalbék léminis

do kulit safi féndawét Simon gédét dob dogote.’
³³ Mélaw ménagayasu séménugu mangéy témawag
 beam. Atin mégédaw go non ménangéy go dini.
 Atin ay ni gey ménlimud dob adafay Tuluse inok
 mégélingo bé fébéréh i Kadnane beam.”

I kébéréh Pedrowe

³⁴ Atin ménbéréh i Pedrowe mano, “Béleewe ni
 énggétiga ku, i Tuluse énda i isu ramigo no bé de
 étéw. ³⁵ Non tayakuféy Tulusey étéwe mégadatan
 de brab rigoné noy fatute kétayay Tuluse, fiyon fo
 ké ati katufua nuwe taloo no ké ati tidéwə nuwe
 de. ³⁶ Gétiga kom i kéiray i Tuluse bé kébéréh ne
 dob de Judio. Dob berowe fénayagén i Fiyowe Uret
 fantag bé kénéfiyowe fédéw sabaf bé Jesu Kristowe.
 Endob Beeney Kadnay kéluhanane. ³⁷ Gétiga kom
 ké ati ménrigowe dob kéluhanay de ingéd dob Israel,
 méngganay dob Galilea amun i Juane nuretén i
 fantage bé kébautis ne. ³⁸ Brab énggétiga kom i
 fantage bé Jesuse tidéw Nasaret. I Tuluse nirayén
 témantu dob Beeney Rémogor ne brab barakat ne.
 Séménugud dob kéluhanay de ingéd, rémigo bé fiy-
 owe brab fén-adi-adi noy de étéw fénrasy Satanase.
 Enggérigono noy de ni non dob Beeney Tuluse.
³⁹ Brab begey i énggégitowe bé de ni rénigo no dob
 de ingéd i de Judio brab dob Jerusalem. Endob
 i de étéw fénléhu roy Jesuse dob kruse. ⁴⁰ Endob
 ténébule i Tuluse dob gétéléw ne gétérésang brab
 fénggito noy Jesuse ménuyag. ⁴¹ Enda méntéfégito
 no dob kéluhanay étéwe éndob dob begeye saén
 méntéfégito do fénémili i Tuluse. Ménséréngan
 begey mama brab miném amun méntébuleén.
⁴² Atin sénuguén begey mangéy muret bé Fiyowe

Uret dob kéluhanay étéwe brab muret bé Beeney fénémili i Tuluse kémukum bé de méuyag brab bé de ménléhu. ⁴³ Atin i kéluhanay de énggétah do sénarigoy Tuluse muret bé kébéreh ne, nuret roy fantage bé Jesuse. Atin bénreh ro bé i kéluhanay munure dob Beene, fésagaday Tulusey de sala ro sabaf bé barakat i dawét ne.” Been i niy bénreh Pedrowe.

I kégumah i Rémogor i Tuluse dob de békén Judio

⁴⁴ Amun émbéréh sénay Pedrowe, i Rémogor i Tuluse méntérimféna mangéy dob kéluhanay de mégélingo bé uret ne. ⁴⁵ Atin i de kuyug Jesus do dumo Pedrowe ménodor de tidéw Jopa do Judio ro. Atin toow ro fo ménggaif bé kéiray i Tuluse so témantu bé Rémogor ne dob de étéw békén Judio. ⁴⁶ Enggétiga ro niray i Tulusey Rémogor ne dob de békén Judio non énggélingoo roy késébéréh ruwe bé de ségiyo késébéréh énda gétiga ro de brab dénayéw roy Tuluse. Mélaw bénreh Pedrowe bero mano, ⁴⁷ “I de ni do étéw ténanggaf roy Rémogor i Tuluse, ségiléw so bé betome. Mélaw énda fakayén ké énda bautisén ro bé wayége.” ⁴⁸ Mélaw bénrehén bero fatut fébautis ro inok féténgténg roy kéunur ruwe bé Jesu Kristowe. Tidéw béno, fénbati ro nay Pedrowe dob berowe bé ménfiroye gétérésangan.

11

I Pedrowe dob Jerusalem

¹ Atin i de apostol brab de dumo ro munur bé Kristowe dob Judea, énggélingoo roy fantage bé de étéw békén do Judio ménwaléy ro munur bé kébéreh i Tuluse. ² Mélaw amun ménénagé i

Pedrowe mangéy Jerusalem, i de munur bé Kristowe do Judio, dénowoy roy Pedrowe, ³ maro, “Séménugud go mangéy dob lawi i de békén Judio, sani de énda méntuli. Atin ménséréngan go na bero mama.” ⁴ Mélaw nuret Pedrowe beroy kéluhanay ménrigowe tidéw féganay.

⁵ Ménbéréh i Pedrowe mano, “Amun diyou dob Jopa, déménasalu atin wén i fénggitoy Tuluse begén. Énggito gu tidéw dob lawayoy maake dakél safut ténutun fot i sugud ne. Atin ménténa dob téngaanga kuwe. ⁶ Tidéw béno, ténéngténg gu fo toow atin énggito gu diyo ménfuyut i séségiyo-giyowe do ayam brab do mérayar binatang do magéw brab do rémagaf dob fantade, brab do kloh manok. ⁷ Tidéw béno énggélíngoo kuy émbéréhe mano, ‘Pedro, tindég go, sumbaliém brab amaém.’ ⁸ Endob séménumbu maku, ‘Aba, énda fo gérigono ku de, Kadnan. Non énda séna énggéamau bé kéluhanay amaéne ménbéréh liyén dob adat geye do Judio.’ ⁹ Endob énggélíngoo ku man ségule i ni émbéréh tidéw dob lawayo mano, ‘Kagonén béréhén liyén taloo no tete i bénréh i Tuluse fiyo.’ ¹⁰ Télégule ménrigoy ni. Tidéw béno, ménbatun séfule mangéy dob lawayoy ni maak safut ménféno do binatang. ¹¹ Bé béno so, énggumah dob lawie gono ku bati i téléwe gétéw lagéy sénugu tidéw dob ingéde Sesaria mangéy témawag begén. ¹² Atin i Rémogor i Tuluse bénréhén begén bé magéwu brab békénu magalang-galang modor bero. Tidéw béno, ménodor so begén i de ném ni gétéw do munur do dumo gu tidéw Jopa mangéy Sesaria. Amun énggumah geyén dob lawi Korneliowe, ménahur

gey. ¹³ Atin bénrêhén begey i fantage bé télakiwe énggito no dob lawi ne. Atin bénrêh i télakiwe de kun mano, ‘Sugu go étêw mangéy témawag bé lagéye féndawét Simon Pedro dob Jopa. ¹⁴ Ureté no beem i funa muwe méfukas dob de salaém begom i de samungém.’ Been i niy bénrêh i télakiwe de kun.”

¹⁵ Atin féntaus Pedrowey kébérêh ne mano, “Amun méngganayu séna émbérêh dob de étêw ni dob Jopa, i Rémogor i Tuluse ménlus mangéy dob berowe ségilêw bé kéangéy ne dob betome do Judio bé féganayo. ¹⁶ Tidêw béno énggétédémo kuy bénrêh i Kadnane mano, ‘I Juane mautis bé wayége éndob bautison gom bé Rémogor i Tuluse.’ ”

¹⁷ Atin féntaus Pedrowey kébérêh ne mano, “Enggitonén i kéiray i Tuluse bé Rémogor ne dob de ni étêw békén Judio ségilêw bé kéiray ne de dob betome amun ménunur tom bé Kadnane Jesu Kristo. Mélaw énda i kuwagib gu mélén bé Tuluse miray bé Rémogor ne dob berowe.”

¹⁸ Amun énggélíngoo roy ni kébérêh Pedrowe, téménrén ron bé kédowoy ruwe de. Atin dénayêw roy Tuluse maro, “Mégédaw so wayoy Tuluse bé de étêw békén Judio non amuk gésénule ro, gédoté ro soy umule magufusa.”

I de munur dob Antiokia

¹⁹ I de munur bé Kristowe ménbéragar ro non bé kéférasaye bero tidêwén bé kéféléhue bé Estebane. Mélaw énggégumah ro dob de mérayu ingéd. I de dumo de dob Fenisia atin i de dumo de dob Sipri brab dob Antiokia. Atin nuret roy Fiyowe Uret dob de Judio saén. ²⁰ Endob wén i de dumo de tidêw Sipri brab do tidêw Sirin, amun

énggégumah ro dob Antiokia nuret ro so dob de békén Judioy Fiyowe Uret fantag bé Kadnane Jesus. ²¹ Atin i barakat i Kadnane ténabangén bero funay médoowe do étéw énggésénule brab ménunur bé Kadnane.

²² Atin i urete fantag bé de ni énggumah dob de munur bé Kristowe dob Jerusalem. Mélaw fénuwit roy Bernabewe mangéy Antiokia. ²³ Amun énggumah diyo, énggito noy kégedaw i Tuluse bero. Toow fo ménoror i Bernabewe brab bénrhén bero kéluhanan bé fédayday ro bé kéunur ruwe dob kéluhanay de fédéw ro brab modor ro bé de sugu i Kadnane. ²⁴ Toow fo fiyo étéw i Bernabewe ni. Fénémanduoy Rémogor i Tuluse brab méégét i kéunur ne. Mélaw sabaf bé kétoro ne, médooy de énggésénule brab ménunur ro bé Kadnane.

²⁵ Tidéw béno, ménangéy Tarsus i Bernabewe inok séléde noy Saulowe. ²⁶ Amun énggito no, nuwitén mangéy Antiokia. Atin ménségébélintuwa diyo ro beroy de munur bé Kristowe brab téménoro ro dob de médoó étéw. Atin diyo dob Antiokia, ménféganay i kétawage bé de munur bé Kristowe “Kristiyano”.

²⁷ Bé do no do gai, wén i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéreh ne énggumah dob Antiokia tidéw Jerusalem. ²⁸ Téménindég i ségétéwe bero féndawét Agabo brab fénbéreh i Rémogor i Tuluse bé wén moso i gégumah dakél lénggob dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. (Atin énggégumah i ni bé gaiy kéféguléw Klaudiowe dob Roma.) ²⁹ Atin i de kuyug, ménséfagayun ro bé émféuwit ro tabang bé atiy tamay gagané ruwe mangéy dob de dumo ro do kuyug bati dob Judea. ³⁰ Atin been i niy

rénigo ruwe, brab fénuwit ro bé ro Saulowe brab Bernabewey karowe tabang do kurta mangéy dob de odoroy de munur diyo dob Judea.

12

I k é r a s a y i d e m u n u r

¹ Bé do no do gai, féngganay i datue féndawét Herod i k é f é r a s a y ne bé de dumo bé de munur bé Kristowe. ² I Santiagowe dumo Juane sétiman idéng, fénféléhu Herode bé sundange. ³ Atin amun énggito no toow fo ménsuwat i de Judio bé ni réningo no, fénkéfoén i Pedrowe. (Ménrigoy ni bé gaiy kékanduli i de Judio féndawét “Témara”, sani kandulie mama ro fan énda i fégeférük de.) ⁴ Amun énggékéfoo roy Pedrowe, fénrisu ro brab fénbantaya ro bé fote lumfuk do sundalo. Wén i fot gétéw dob séngae de sétumfuk. Atin bénantak Herode kukumén i Pedrowe dob téngaangay de étéw amuk gilid i kékanduli ruwe. ⁵ Mélaw ménbati i Pedrowe dob férisunone. Atin i de dumo no munur bé Kristowe téménantu ro démasal dob Tuluse inok tabanga noy Pedrowe.

I k é t a n g é y P e d r o w e t i d é w d o b f é r i s u n o n e

⁶ Amun ségékélungonon séden i télaa Herode kémukum bé Pedrowe, bé no kélungonon ménfidong i Pedrowe dob k é r a r a i ruwowe gétéw sundalo mantayan de. Brab nikét roy Pedrowe bé ruwowe timan sangkali. Atin wén soy do sundalo mantay dob béngaway férisunone ni. ⁷ Atin tékow méntéfégitoy télakiy Kadnane brab ménggéfékaya i sibéy ne dob férisunone. Atin i télakiwe ni kénuyungén i Pedrowe dob wara nuwe inok ulégé

no brab ménbéréh mano, “Fagayas go tek!” Sonom béno ménukoh i de sangkali dob de kémérén. ⁸ “Sintoro go brab sinilas go”, bang i télakiwe ni. Atin nodoro Pedrowey bénréh i télakiwe ni. Ménbéréh man i télakiwe ni mano, “Kégalém i géruwowe lafin kégalém brab odor go begén.” ⁹ Atin ménodor i Pedrowe bé télakiwe ni brab ménsut. Endob énda gétiga no de ké toow i ni rénigoy télakiwe ni, look fénggitoy Toulouse de dob téginéfe saén. ¹⁰ Ténaraa roy sunguwe brab géruwowe gonoy de sundalo ni do mantay. Tidéw béno, énggumah ro dob béngaway férisunone ni futow i fintu ne. Atin ménungka so fiyon fo ké énda i ménungka de. Atin amun énggésut ron, méntaus ro magéw brab amun énggéliyuno ron i sébaane aguwon, tékow ménalfa i télakiwe ni.

¹¹ Tidéw béno énggétiga Pedrowe nén i ni ménrigo, mélaw énggébérého no mano, “Béleewe énggétiga kun toow wayoy ni ménrigo! Sénugu i Kadnaney télaki nuwe témangéy begén inok énda gérigono Herode brab de Judioy kétaya ruwe rigoné ro dob begéne.”

¹² Amun énggétiga noy ni, méntaus mangéy dob lawi Mariahe idéng Juan Markose. Diyo ménlimud i médoowe étéw démasal. ¹³ Amun énggumah i Pedrowe, téménuktuk dob liyuy fintue dob fésayawane. Atin ménfégedét i ségétéwe sugu-suguén kénogon féndawét Roda inok angéyé no sus-inén. ¹⁴ Amun énggélolo noy béréh Pedrowe, toow fo ménoror. Endob énda nungkaén i fintue. Yamula sabaf bé kéroror ne ménségéta séfule mangéy dob de étéw brab bénréhén bero i Pedrowe diyo dob liyuwe. ¹⁵ Endob ménbéréh ro maro, “Bunég go!”

Endob énda téméré no émbéréh bé i Pedrowe diyo dob liyuwe. Mélaw bénréh ro maro, “Télaki Pedro keey i no.”

¹⁶ Tafay so témuktuk i Pedrowe ni. Tidéw béno nungka roy fintue ni brab amun énggito roy Pedrowe, toow ro fo ménggaif. ¹⁷ Endob séniniyasa Pedrowe bero bé féantés ro, brab nuretén beroy kéféésut i Kadnane de tidéw dob férisunone. Atin ménbéréh mano, “Uret gom i ni dob Santiagowe brab dob de dumo tom munur bé Kristowe.” Tidéw béno, ménagéw i Pedrowe mangéy dob ségiyowe gonon.

¹⁸ Amun géfuwénén, i de sundalo mantayan bé Pedrowe, toow ro fo ménggaif brab ménggilak. Enda énggétiga ro de ké ati énggérigono Pedrowe. ¹⁹ Atin fénséléd Herodey Pedrowe. Atin amun énda énggito ro de, fénénginsaa Herodey de mantay bé férisunone, atin fénféléhuén bero. Tidéw béno, lémenudug i Herode mangéy Sesaria tidéw Judea brab diyo ménrugay bati.

I kéléhu Herode

²⁰ Bé béno gai, ménkérit i Herode bé de étéw tidéw Tiro brab de étéw tidéw Sidon. Mélaw ménséfagayun ro mangéy ro dob beene. Bé énda séna ménangéy ro dob Herode, ménsébéréh ro bé sarigo nuwe dob lawi ne féndawét Blasto bé odoro no bero mangéy dob Herode inok ongoté ro de ké kédané noy kékérit ne bero. Non énda i ségiyo édoto ro bé amaé ruwe ké békén dob ingéde sakuf Herode.

²¹ Amun énggumahén i télaa ruwe mangéy diyo, i Herode kéménégal kégal datu brab ménsar dob saray datue. Tidéw béno nureto no bero.

²² Atin ménkes i de étéw démayéw bé Herod maro, “Tulus i ni émbéréh, békén kéilawan.” ²³ Sonom béno, kénukum i télakiy Kadnaney Herode non tényakufén i kéféngadaf ruwe de, brab énda féféngadafé no bero bé Tuluse. Mélaw ménsofotén i lowoh ne atin ménléhu.

²⁴ Atin bé do no gai, i urete fantag bé Tuluse ménlégéb dob de ingéd atin minut so médooy munure bé Kristowe.

²⁵ Atin i ro Bernabewe brab Saulowe amun énggilid ron i galbék ruwe, ménséfule ro tidéw Jerusalem mangéy Antiokia, brab nuwit roy Juan Markose.

13

I késugue bé Saulowe brab Bernabewe

¹ Diyo dob Antiokia, wén i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne brab do témoro. I de ni, ro Bernabe, Saulo, Simeon (féndawét so mitam lagéy), Lusio (tidéw Sirin), brab Manaen (sani dumo Herode ménggéséeruk). ² Wén i no sébaan fuweh, amun ménéngadaf ro dob Tuluse brab ménfuwasa ro, i Rémogor i Tuluse ménbéréh mano, “Iray gom Bégen i ro Bernabewe brab Saulowe inok rigoné roy galbéke fénémili gu iray gu bero.” ³ Mélaw ménfuwasa ro brab déménasal ro brab ténégé roy ro Bernabewe brab Saulowe. Tidéw béno sénugu ro bero.

Dob Siprus

⁴ Atin i Bernabewe brab Saulowe do sénugu i Rémogor i Tuluse, ménagéw ro mangéy Selusia, atin tidéw Selusia ménda ro barko mangéy dob bungéde féndawét Siprus. Ménodor soy Juan

Markose. ⁵ Amun téménéfad ro dob ingéde Salamis, nuret roy kéberéh i Tuluse dob de lawi féngadafay de Judio. Atin téménabang soy Juan Markose.

⁶ Atin amun énggéifara ronén i ni bungéd mangéy dob ingéde Pafos, diyo énggébalaka roy béliyane ségétéw Judio féndawét Bar-Jesus. (I dawét ne Elimas dob késébéréhe Griego.) Bénrehén been kun i sénarigoy Tuluse muret bé kéberéh ne. ⁷ Brab i ni béliyan, been i dumoy ségétéwe gobernador dob no bungéd féndawét Sergio Paulo, toow fo métilédted. Atin i ni gobernador féntawagén i ro Bernabewe brab Saulowe non méuyot mégélingo bé kéberéh i Tuluse. ⁸ Endob i béliyane ni Elimas, toow fo ménsébanil bero. Atin ténulama no balengén i fédéw i ni gobernador inok énda munurén. ⁹ Tidéw béno, i Saulowe (féndawét so Pablo) toow fo fénémanduoy Rémogor i Tuluse. Atin féndangén fo toow i ni béliyan. ¹⁰ Brab ménbéréh i Pablowe mano, “I beema nan, nga Satanas go! Tintu sébanil go bé kéluhanay fiyowe. Ménféno go bé tugie brab akar. Atin télamané mo féwaléyén tugi i toowe tidéw dob Kadnane. ¹¹ Bé béni so, kukuméy Tuluse beem bé waléy go langafén brab mérugay énda gégito go.”

Sonom béno, i Elimase ménlangafén brab séménléd étéw marak de. ¹² Atin i gobernadore ni ménunur bé Kristowe amun énggito noy ni ménrigo. Toow fo ménggaif bé kétoroe fantag bé Kadnane.

Dob Antiokia sakufi ingéde Pisidia

¹³ Atin i Pablowe brab de dumo no ménda ro man barko dob Pafos, brab énggégumah ro dob gonone féndawét Perga sakuf i ingéde féndawét

Pamfilia. Endob i Juan Markose ménsésuway bero atin ménséfule mangéy Jerusalem. ¹⁴ Atin tidéw Perga, méntaus ro mangéy Antiokia sakuf i ingéde Pisidia. Atin bé gaiwe kétéren, ménahur ro dob lawie féngadafay de Judio brab ménsar ro. ¹⁵ Amun énggilid i kébasawe bé de kitab sénulat Moise se brab de sénulat i de sénarigoy Tuluse, i de odoron dob lawie féngadafan fénbéréh roy ro Pablowe brab Bernabewe maro, “Do dumo gey, amuk wén i kéuyoto kom béréhé kom dob de étéw ni émféfiyo bé de fédéw ro, kagom séko méangga, béréh gom so bero.”

¹⁶ Mélaw téménindég i Pablowe brab séniniyasa no bero bé de kéméréh inok mantés ro. Tidéw béno, ménbéréh mano, “Do dumo gu do Judio, brab begome do étéw békén Judio do méngintulus, toow gom fégélingo. ¹⁷ I Tuluse féngadafé tom do Judio, i ménémilie bé de katufua tom. Atin féwaléyén bero médo amun ménbati ro dob mérayue ingéd Egipto. Endob fénésut i Tuluse so bero tidéw Egipto bé barakat ne. ¹⁸ Atin téningkéloy Tuluse bero bé ménfote folo gébélintuwa dob gonone énda i étéw de bati. ¹⁹ Amun énggilid ténaba noy de fitéw timan ingéd dob Kanaan, nirayén i fantade ni dob de Judio. ²⁰ I kérégay i kéluhanay de ni fot ratuh bra limo folo gébélintuwa.

“Atin amun énggilid i ni, nirayay Tuluse bero do kénéféwan inok wén i méguléw bero taman dob gai Samuele, ségétéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéhéh ne. ²¹ Tidéw béno, i de Judio ménongot ro dob Tuluse datu ro. Atin fénémili i Tulusey ségétéwe lagéy féndawét Saulo nga Kis tidéw dob katufua Benjamene. Atin ménwaléy datu roy

Saulowe bé ménfote folo gébélintuwa. ²² Amun kénday Tulusey Saulowe, Dabid i fénwaléy ne datu ro. Bénréh i Tuluse mano, ‘Enggito guy Dabide, nga Jessewe, kénsuwata ku. Rigoné noy kétaya kuwe.’ ”

²³ Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Jesusey ségétéwe bé de séfu Datu Dabid. Brab Beeney fénwaléy i Tuluse Mémukas bé de étéw Judio loo bé fénasad ne. ²⁴ Amun énda séna féngganay Jesusey galbék ne, i Juan Bautistawe, nuretén dob kéluhanay de étéw do Judio bé fatut ro gésénule bé de sala ro brab fébautis ro. ²⁵ Atin amun gédétén gilid i galbék Juane, bénréhén dob de étéw mano, ‘Békén katabuwan i kékarang gome begén. Non békénu Kristo sani ongot-ongoté kome. Endob gégumah gétundug begén. Atin gérotor na begén brab fiyon foy ikét i safatos ne, énda médaitu de mukoh.’ ”

²⁶ Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Do dumo gu do séfu Abraham, brab de begom do békén Judio do méngintulus so, betom i fén-uwitoy Tuluse bé ni Fiyo Uret fantag bé Mémukase. ²⁷ I de étéw dob Jerusalem brab de odoro ro énda énggétiga ro de ké Jesusey Mémukase. Brab énda énggésobuto roy ménsulate kébéréh i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne fiyon fo ké bénasa ro sénga fadiyan bé de gai kétérén. Endob fiyon fo ké loo bé ni, ténuma ro soy ménsulate bé kékukum ro bé Jesuse. ²⁸ Atin fiyon fo ké énda i funa ro kémukum bé Jesuse, nongot ro so dob Pilatowe féléhuén i Jesuse. ²⁹ Amun énggétumana ron i kéluhanay Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé Jesuse, kéndá roy bangkay ne dob kruse brab lénébéng

ro dob takube. ³⁰ Endob ténébule i Tulusey Jesuse. ³¹ Atin dob ménfiroye gétérésangan, médoogule méntéfégitoy Jesuse dob de étéw ménodor de amun ménagéw mangéy Jerusalem tidéw Galilea bé gétahe. Atin béleewe ni, beroy ménurete dob de Judio. ³²⁻³³ Brab ay ni gey inok ureté key dob begomey ni Fiyo Uret, sani Urete fantag bé fasad i Tuluse dob de katufua tom rigoné no. Atin i fasade ni, méntuman so dob betome do séfu ro non ténébuleén i Jesuse. Ay niy ménsulate dob géruwowe Kanta dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Beemey Nga guwe, béleewe ménwaléyu Bohém.’ ”

³⁴ Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Ay niy bénréh i Tuluse fantag bé kétébule ne bé Jesuse inok énda mérénah i lowoh ne mano, ‘Tintu iray gu begom i kéluhanay kéfiyonone loo bé fénsad guwe dob Dabide.’ ³⁵ Atin bénréhén so dob Tuluse mano, ‘Enda fédayaé moy lowoh i fiyowe sugu-sugué mo mérénah.’ ”

³⁶ Atin féntaus Pablowe man i kébéréh ne mano, “I ni surat békén fantag bé Dabide, non amun énggilid rénigo Dabidey kénsuwatay Tuluse, ménléhu brab lénébéng dob sékuloy de katufua no atin ménréhah i lowoh ne. ³⁷ Endob ténébule i Tulusey Jesuse, énda ménréhah i lowoh ne. ³⁸ Mélaw do dumo gu, fatut gétiga kom i sabaf bé Jesuse saén i géureto keye begom, wén i kéfésagadén bé de sala gom. ³⁹ Atin i kéluhanay de méginugut dob Beene émfésagad i de sala ro. Enda émfésagad gom sabaf bé kéodoro kome bé de kitab sénulat Moisesese. ⁴⁰ Mélaw, ingat gom inok énda mériigo dob begomey bénréh i de sénarigoy Tuluse maro,

⁴¹ ‘Téngténg gom, begom i de démiyangka bé Tuluse. Mégaif gom bé rigoné kuwe bé béni brab méléhu gom non énda méngginugut gom de, fiyon fo ké wén i téménoro de begom.’ ” Been i niy béréh Pablowe.

⁴² Tidéw béno, ménsutén i Pablowe brab Bernabewe tidéw dob lawie ni féngadafan. Atin bé lala ruwe mésut, rénafit i de étéw man bero séfule bé gétunduge gai kétéren inok ureto ro man bero ségule fantag bé de ni. ⁴³ Amun ménsutén i kéluhanane, médooy de Judio brab do békén Judio do ménggéodor bé kéféngintulus i de Judio, ménodor ro bé ro Pablowe brab Bernabewe. Atin i de ni apostol, nureto ro bero bé fétausé roy kétayakuf ruwe bé kégedaw i Tuluse bero.

⁴⁴ Amun dob gétunduge man gai kétéren, gédét kéluhanay de étéw dob no ingéd ménangéy ro dob lawie féngadafan inok mégélingo ro man bé kébéréh i Kadnane. ⁴⁵ Atin toow fo méndaléw i de Judio amun énggito roy de médo do étéw. Mélaw ménbéréh ro sébanil bé de béréhé Pablo, brab fénéngiras ro. ⁴⁶ Endob toow na fo ménfébaraw émbéréh i ro Pablowe brab Bernabewe maro, “Fatut ureté key i kébéréh i Tuluse dob begome do Judio sungu. Endob amun ménika gom de, fénggito gom énda médait gom gégedot bé umule magufusa. Mélaw tagaké key begom brab mangéy gey muret dob de békén Judio. ⁴⁷ Non been i niy sugue niray i Kadnane begey mano, ‘Féuwit gu begom maak do solo dob de étéw békén Judio, inok i kéluhanay étéwe dob duniyae ni gélingoo roy kéuret gome brab méfukas ro.’ ”

⁴⁸ I de étéw békén Judio, amun énggélingoo roy ni kéuret Pablowe brab Bernabewe, toow ro fo

ménoror brab dénayéw roy kébéreh i Kadnane. Atin i de étéw fénéмили i Tuluse gégédot bé umule magufusa, ménunur ro bé Kristowe.

⁴⁹ Atin i kébéreh i Kadnane ménlalag dob kéluhanay de gonon dob no ingéd. ⁵⁰ Endob i de Judio rénimbur roy de odoron do lagéy dob no ingéd brab de gérotor libun do békén Judio do méngintulus. Atin féngganaya roy kéférasay ruwe bé ro Pablowe brab Bernabewe brab fénférary ro bero dob no ingéd. ⁵¹ Mélaw i de apostol ni, ténagtag roy de bubuk sébuwan dob de sékéy ro inok féfégétiga ro bé de étéw bé kukuméy Tuluse bero. Atin méntaus ro mangéy Ikonium. ⁵² Atin i de munur dob Antiokia dob sakuf i ingéde Pisidia, toow ro fo ménoror brab fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero.

14

Dob Ikonium

¹ Atin loo so bé ménrigowe dob Antiokia, i ménrigowe dob Ikonium. I Pablowe bero Bernabewe ménahur ro so dob lawie féngadafay de Judio. Atin toow fo fiyoy kétoro ruwe, mélaw médooy de Judio brab do békén Judio ménunur bé Kristowe. ² Endob wén i de Judio do énda méginugut ro brab rénimbur roy de étéw békén do Judio inok waléy ro mékérít bé de munur. ³ Endob i ro Pablowe brab Bernabewe, ménrugay ro na ménbati diyó. Brab ménfébaraw ro muret fantag bé Kadnane. Atin nirayay Kadnane bero barakat inok gérido ro do mékégaif. Mélaw énggétigay de étéw ni, toow i kéuret ruwe fantag bé kégedaw i Tuluse. ⁴ Endob énda géséfagayun i de étéw dob no ingéd. I de dumo bé

de étéw ménagayun ro dob de Judio. Atin i de dumo bero ménagayun ro dob de apostol.

⁵ Tidéw béno, i dumo bé de Judio brab de dumo bé de étéw do békén Judio, beroy de odoro ro, bénantak ro bé dusané ro brab ibéro ro batéw i de apostol inok méléhu ro. ⁶ Endob amun énggélíngoooy de apostol i ni bantak ro, ménraréy ro mangéy Listra brab Derbe, brab dob de ségiyo gonon dob sakuf i ingéde Lisonia. ⁷ Atin diyo nuret roy Fiyowe Uret.

Dob Listra

⁸ Atin diyo dob Listra, wén i ségétéwe lagéy fikát non ménsadil i de sékéyén brab énda géagéwén tidéw fanay kéumahén. ⁹ Ménsar brab fénggélíngooén i kétoro Pablowe ni. Atin énggito Pablowey kéunur ne funa no fakay waléy adi-adi. Mélaw ténéngténg Pablowe fo toow. ¹⁰ Atin féntanugén i kébéreh ne mano, “Fééntang go tindég.” Sonom béno, ménagayas tésongkow témindég i ni lagéy brab ménadi-adi, brab ménagéw-agéw. ¹¹ Amun énggitooy de étéw i rénigo Pablowe ni, ménkes ro dob karowe késébéréh dob no ingéd Lisonia maro, “Ménlus i de tulus méntéfuwaléy ro do kéilawan mangéy dob betome!” ¹² Mélaw féndawét ro Seus i Bernabewe brab féndawét ro Hermes i Pablowe non beeney murete. Non Seus brab Hermes i ruwowe bé de tulus kun féngadaféy de étéw ni. ¹³ Atin i lawie féngadafa ro bé tulus ruwe féndawét Seus, diyo dob liyuy béngaway ingéd ruwe. Atin amun énggélíngoooy béliya ruwey ni rénigo Pablowe brab Bernabewe, nuwito no do safi brab do flores inok témulak beroy de étéw dob adafay de apostol.

¹⁴ Amun énggétiga ro Bernabewe brab Pablowey ni rénigo ro, sénkusi roy de kégal ro inok fégitoy roy kéika ruwe bé ni rigoné ro. Brab léménéntu ro mangéy dob kéréra i de étéw ni ménribuk brab ménkes ro maro, ¹⁵ “Kagom rigonén i nan! Do kéilawan gey so loo bé begoma nan. Ménangéy gey dini inok ureté key i Fiyowe Uret fantag bé Jesuse inok ikaa komén i de ni do adat énda i do lantékén. Méuyot gey de ké féngadafé kom i tintuwe Tulus sani réménigowe bé lawaye, fantad, dogot, brab kéluhanay étingayéne. ¹⁶ Bé de énggétah do gai, féndaya i Tuluse rigonéy de étéw i kéluhanay karowe kétayan. ¹⁷ Endob tidéw féganay, sénga tékélid fénggétiga noy fantage bé Beene dob de kégédaw rénigo no. Iraya no begom rana tidéw dob lawayo inok méruk i de nohok gom ké gai ro. Iraya no begom amaé kom atin féfiyoné noy de fédéw gom.” ¹⁸ Endob fiyon fo ké loo bé nan i kébéréh ne, ménkérégénan i Pablowe brab Bernabewe gémélé bero bé kétulaka ruwe bero.

¹⁹ Endob wén i do Judio énggégumah dob no ingéd do tidéw Antiokia sakuf i ingéde Pisidia brab do tidéw Ikonium. Atin béaleng roy fédéw i de étéw ni inok sébanil ro bé Pablowe. Mélaw nibéro ro batéw i Pablowe ni inok méléhu ro damén. Tidéw béno, génuyud ro mésut i Pablowe tidéw dob ni ingéd, atin ténagak ro non marok ménléhuén. ²⁰ Endob amun énggégumah i de dumo no munur bé Kristowe atin sénliwéto ro, téménindég i Pablowe brab ménahur man dob no ingéd. Atin bé démoe de ménagéw i ro Pablowe brab Bernabewe mangéy Derbe.

I késéfulé ruwe mangéy Antiokia

²¹ Amun énggumah ro dob Derbe, nuret Pablowe brab Bernabewey Fiyowe Uret atin médooy ménunure bé Kristowe. Tidéw béno, ménséfule ro mangéy Listra brab Ikonium brab Antiokia dob sakuf i ingéde Pisidia. ²² Brab fénbagér roy fédéw i de munur diyo brab bénrého ro bero bé fétausé roy kéodor ruwe brab késarig ruwe bé Jesuse. Brab ménbéréh ro maro, “Kamarasayan tom na médoogule sungu atin géahur tom dob kéféguléw i Tuluse.” ²³ Atin dob séngae do ménlimud do munur, i de apostol, ménémili ro do étéw inok waléy ro odoroy de munur. Atin démasal ro brab fuwasa ro atin sarigé ro bero dob Kadnane, sani unuro ruwe.

²⁴ Atin ménagéw ro témara bé ingéde Pisidia atin énggumah ro dob Pamfilia. ²⁵ Nuret roy Fiyowe Uret dob ingéde Perga. Tidéw béno léménudug ro mangéy Atalia. ²⁶ Tidéw Atalia, ménda ro barko séfule mangéy Antiokia, dob sakuf i ingéde Siria sani ingéde gonoy de dumo ro munur séménarig bero dob Tuluse inok tabanga no bero bé galbék ruwe mantu séna fénggilid ro.

²⁷ Amun énggumah ro dob Antiokia, lénimud roy de munur bé Kristowe atin nuret roy kéluhanay de réningoy Tuluse bé kéagéw ruwe brab fantag bé kébéngaw i Tuluse bé agéwone inok i de étéw békén do Judio géunur ro bé Kristowe. ²⁸ Atin ménrugay ro ménbati diyo beroy de dumo ro munur bé Kristowe.

15

I késélimude dob Jerusalem

¹ Bé béno, wén i de étéw ménangéy Antiokia tidéw Judea brab ténoro roy de munur bé Kristowe maro, “Taman énda fétuli gom loo bé ménbéréhe dob kitabe sénulat Moisesese, énda méfukas gom dob de sala gom.” ² Endob i Pablowe brab Bernabewe ménika ro bé kétoro ruwe ni brab toow ro fo ménkérít brab ménsédél ro bé de ni do étéw. Atin ménséfagayun ro kéluhanan bé i ro Pablowe brab Bernabewe brab de dumo do munur dob Antiokia, mangéy ro dob de apostol brab dob de odoroy de munur dob Jerusalem inok fénginsae roy fantage bé ni.

³ Atin i de étéw do munur dob Antiokia sénugu ro bero mangéy Jerusalem. Atin bé kéagéw ruwe, énggétara ro dob de ingéd féndawét Fenisia brab Samaria. Atin diyo nuret roy fantage bé de étéw do békén Judio ménwaléy do munur. Mélaw i de munur dob do no ingéd toow ro fo ménoror amun énggélíngoo roy de ni. ⁴ Amun énggégumah ro dob Jerusalem, i de munur brab de apostol brab do odoron, ténayakuf ro bero. Atin i Pablowe brab Bernabewe nuret roy kéluhanay réningoy Tuluse dob berowe. ⁵ Endob i de dumo bé de Fariseo do ménwaléy munur bé Kristowe, téménindég ro brab ménbéréh ro maro, “Fatut tulién i de étéw do békén Judio do ménwaléy munur bé Kristowe brab fatut suguén ro bé odoro roy kéluhanay de kukuman sénulat Moisesese.”

⁶ Atin ménsélimud i de apostol brab do odoron inok sétiyawané roy fantage bé ni. ⁷ Amun ménrugay ron ménsébéréh-béréh, téménindég i Pedrowe brab ménbéréh mano, “Do dumo gu, énggétiga kom i ni: Bé i kéluhana tome dini, fénémili

i Tuluse begén bé do gétah inok ureté kuy Fiyowe Uret dob de békén Judio inok munur ro so. ⁸ I Tuluse gétiga noy fédéw i kéluhanay étéwe. Atin fénténgtégén i kétayakuf ne bé de békén Judio bé kéiray ne bé Rémogor ne dob berowe ségiléw so bé kéiray ne de dob betome. ⁹ Enda fénsébida no betom bé berowe non léninisén soy de fédéw ro non ménunur ro bé Kristowe. ¹⁰ Aw méuyot gom rémigo bé kéikaay Tuluse funa no kémukum begom? Aw féodoro kom beroy de sugu tidéw dob kitab Moisesé fiyon foy de katufua tom brab betome énda énggéodoro tom de? ¹¹ Békén i nan! Munur tom bé méfukas tom sabaf bé kégédaw i Kadnane Jesus, betom ségiléw so bé berowe.”

¹² Tidéw béno, ménantés ro kéluhanan amun énggélíngoo roy bénrérh ro Bernabewe brab Pablowe fantag bé de mékégaif fénrigoy Tuluse bero amun diyo ro dob de étéw békén Judio.

¹³ Amun énggilid ron émbéréh, ménbéréh i Santiagowe mano, “Do dumo gu, fégélíngoo gom!

¹⁴ I Simon Pedrowe, mantu séna nuretén dob betomey sunguwe kégédaw i Tuluse dob de békén Judio amun fénémilién i de dumo bero ménwaléy so do kaan étéw munur bé Beene. ¹⁵ Ségiléw so bé niy bénrérh i de méntélata do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Non sénulat ro mano, ¹⁶ ‘Ménbéréh i Kadnane mano, séfuleu moso dob de séfu Datu Dabid. Brab fétindégé ku man bero non ségiléw ro bé sébaane lawi ménrundas. ¹⁷ Rigoné kuy ni inok i kéluhanay de étéw munur ro dob Begéne, loo soy de étéw békén Judio do fénémili gu waléy kagén do étéw. ¹⁸ Been i niy bénrérh i Kadnane, sani ménfégétigane bé de ni tidéw féganay.’ ”

¹⁹ Atin féntaus Santiagowey kébéreh ne mano, “I kagéne de karang, énda damén férégéno tom i de étéw békén Judio énggésénule ron brab munur ro bé Tuluse. ²⁰ Yamula, sulata tom bero, bé békén ro sa mama bé amaéne ménwaléyén mékérésik dob adafay Tuluse non ténulak dob de kéninontow, brab békén ro bigaén, brab békén amaé roy de binatang énda ménsumbalién, brab békén ro mama dara. ²¹ Fatut rignoné roy ni inok énda mékérít i de Judio non ménrugayén i de kitab sénulat Moise, ménbasanén dob kéluhanay de lawi féngadafay de Judio sénga gai kétéren, atin ménuretén dob kéluhanay de ingéd.”

I sulate mangéy dob de munur do békén Judio

²² Tidéw béno, i de apostol brab de odoron brab kéluhanay de munur bé Kristowe, ménséfagayun ro ménémili bé de dumo bero. Atin fénuwit ro bero mangéy Antiokia ménodor ro bé Pablowe brab Bernabewe. Brab fénéмили roy Judase (féndawét so Barsabas) brab Silase sani de ruwo gétéw toow fo basanay de munur. ²³ Atin fénuwit ro beroy sulate ni émbéréh mano, “I de begey do apostol brab do odoron, sani de dumo gom munur bé Kristowe dob Jerusalem, ségifaé key begom do dumo gey munur bé Kristowe do békén Judio bati dob Antiokia, dob Siria, brab dob Silisia. ²⁴ Enggélíngoo key wén i do dumo gey ménangéy dob begome brab fénbuku roy de fédéw gom bé de kébéreh ro. Endob énda sénugu gey bero rémigo bé de ni. ²⁵ Mélaw ménséfagayun gey ménémili do lagéy inok sugué key bero mangéy dob begome. Modor ro bé Pablowe brab Bernabewe sani de

kégédawa key do dumo tom. ²⁶ Beroy de étéw niray roy férénawa ruwe dob galbék i Kadna tome Jesu Kristo. ²⁷ Mélaw sugué key i ro Judase brab Silase inok ureté ro dob begomey ségiléwe bé ni sénulat gey. ²⁸ I Rémogor i Tuluse fénggésobutén begey brab ménagayun gey bé éndaén férégénon gom saliyu bé de ni do sugu: ²⁹ Kagom mama bé éntingayéne ténulak dob de kéninontow, brab kagom mama dara, brab kagom mama bé de binatang énda ménsumbalién, brab kagom bigaén. Fiyo ké odoro kom i de ni. Been say niy béréhé keye begom. Salamat.”

³⁰ Tidéw béno, ménagéw i de sénugu ro ni mangéy Antiokia. Amun énggégumah ro diyo, ténawag roy kéluhanay de munur bé Kristowe brab niray roy ni surat. ³¹ I de étéw diyo amun énggébasana roy ni surat, toow ro fo ménoror bé de ni kébéréh funay de fédéw ro ménfiyo. ³² Atin i ro Judase brab Silase (beroy de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne), ménrugay i kéureto ruwe bé de étéw inok waléy fiyoy de fédéw ro brab inok waléy méégét i kéunur ruwe bé Kristowe. ³³ Atin ménbati ro diyo bé ménfiroye géfadiyan. Tidéw béno, fénséfule i de dumo ro munur bero mangéy Jerusalem dob de étéw séménugu bero. Atin ménbéréh ro mano, “Fiyo damén i kéagéw gome.” ³⁴ Endob i Silase ménbati dob Antiokia.

³⁵ I Pablowe brab Bernabewe ménbati ro dob Antiokia bé ménfiroye gétérésang kélungonon. I berowe brab de médoó do dumo ro munur bé Kristowe, nuret ro brab ténoro roy kébéréh i Kadnane dob de étéw.

I késésuway Pablowe brab Bernabewe

³⁶ Enda ménrugayén tidéw béno, i Pablowe bénréhén dob Bernabewe mano, “Séfule to mangéy dob de ingéd nureto to bé kébéreh i Kadnane inok angéyé to tukawén i de dumo tom munur bé Kristowe brab inok gétiga to ké ati falas ruwe diyo.”

³⁷ Atin i Bernabewe méuyot de ké uwitén i Juane Markose. ³⁸ Endob i Pablowe ménika muwit bé Juan Markose non ténagakén bero dob Pamfilia brab énda ménfédaydayén modor bero dob galbék i Tuluse. ³⁹ Mélaw i Pablowe brab Bernabewe toow ro fo énggésédél fantag bé Juan Markose. Tidéw béno ménsésuway ro. Nuwit Bernabewey Juan Markose ménda bé barkowe mangéy Siprus.

⁴⁰ Atin i Pablowe fénémilién i Silase modor de. Atin i de dumo ro do munur déménasal ro dob Kadnane inok Been i mananguwit bero bé kéagéw ruwe brab mégédaw bero. ⁴¹ Atin ménagéw ro mangéy Siria brab Silisia, brab fénbagér roy kéunur i de dumo ro munur bé Kristowe dob de ni do ingéd.

16

Ménodor i Timoteowe

¹ Atin i Pablowe ménangéy dob de ingéd féndawét Derbe brab Listra. Diyo wén i ségétéwe lagéy munur bé Kristowe féndawét Timoteo. I idéng ne ségétéw libun Judio, munur bé Kristowe. Endob i boh ne békén Judio, i beene ségétéw lagéy Griego.

² Atin i kéluhanay de munur bé Kristowe dob Listra brab Ikonium bénreh roy fiyowe fantag bé Timoteowe. ³ Atin i Pablowe ni ménuyot muwit bé Timoteowe ni modor bero. Mélaw ténulién loo bé adat i de Judio. Rénigo noy ni inok énda siyawéy de Judio de, non i kéluhanay de Judio dob de ingéd ayo

ro, gétiga roy békén Judioy boh ne. ⁴ Atin ménagév ro man. Amun ménawét ro dob de ingéd, nuret ro dob de munur bé Kristowey de sugu sénfagayunoy de apostol brab do odoron bé késélimud ruwe dob Jerusalem. Atin bénréh ro bero bé odoro roy de ni do sugu. ⁵ Mélaw i de ménlimud do munur bé Kristowe ménwaléy émbagér i kéfégínugut ruwe brab méninut ro médoosénga fuweh.

Dob Troas

⁶ Ménagév ro témara bé de sakuf i de gonon féndawét Frigia brab Galasia, non i Rémogor i Tuluse énda ténungkasén bero muret dob Asia. ⁷ Amun énggumah ro dob gonone féndawét Misia, téménlama ro mangéy Bitinia. Endob i Rémogor Jesuse énda ténungkasén bero mangéy diyo. ⁸ Mélaw léménudug ro mangéy dob ingéde Troas dob fédoror i dogote, témara bé gonone Misia. ⁹ Amun bé kélungonone de wén i énggétéginéfo Pablowe, non wén i fénggitoy Tuluse de. Atin énggito noy ségétéwe lagéy tidéw Masedonia téménindég brab nongotén dob Pablowe mano, “Ay go dini dob Masedoniawe ni brab tabangén gey.” ¹⁰ Amun énggilid i ni téginéf, ménagékés gey mangéy Masedonia, non gétiga key ténawag i Tuluse begey dob Masedonia inok toroé key diyo i Fiyowe Uret.

Dob Filipos

¹¹ Dob Troas, ménda gey barko fééntang mangéy dob bungéde Samotrasia. Atin bé gétunduge de fuweh, méntaus gey mangéy Neapolis. ¹² Atin tidéw man Neapolis, ménagév gey dob ingéde féndawét Filipos. Been i niy mélagae dakél ingéd dob sakuf i Masedoniawe. Brab médooy de étéw

tidéw Roma bati diyo. Atin ménbati gey diyo bé ménfiroye gétérésangan. ¹³ Bé gaiy kétére, ménsut gey tidéw dob ingéde ni brab ménangéy gey dob fédoror i dakéle wayég, non makey ké diyo i gonoy de Judio démasal. Amun énggumah gey diyo, ménsar gey brab ménsébéréh-béréh gey i de libun ménlimud diyo. ¹⁴ I ségétéwe bé de ni do libun, i dawét ne Lidia, tidéw dob ingéde féndawét Tiatira. I galbék ne émfébéléy bé de balilaga furo safut. Tintu fo méngintulus i ni libun. Atin féntayakuf i Kadnaney fédéw ne atin ménunur bé de kétoro Pablo. ¹⁵ Mélaw ménfébautis i ni libun brab de dumo no sétifon. Tidéw béno béréhén begey mano, “Amuk gékaranga kom tintuwu fo munur bé Kadnane, ay gom dob lawi guwe atin diyo gom bati.” Mélaw fénodorén begey.

I Pablowe dob férisunone

¹⁶ Wén i no sébaan fuweh, bé lala geye magéw mangéy dob gonone démasal, wén i ségétéwe rifén kénogon énggéalaka no begey. Rénahukoy saitane, komon gébéreho noy ati mérigowe moso dob de gégumah do gai. Atin dakél i gédotéy de gefe de kurta bé ni galbékén béréhé noy ati mérigowe moso dob de étéw. ¹⁷ Atin ménfuray begey ro Pablowe brab ménkes mano, “I de ni do étéw, beroy sugu-suguéy toowe fo gérotor Tulus. Ureté ro dob begomey atiy géfukase begom.” ¹⁸ Beeniy rénigo nuwe bé ménfiroye gétérésangan taman ménrarék i Pablowe. Mélaw sénaréwén ténéngténgén i ni kénogon brab ménbéréh dob saitane mano, “Dob barakat Jesu Kristowe, sugué ku beem tékédan dob ni kénogon!” Sonom béno, méntékédan i saitane

dob beene. ¹⁹ Endob i de gefe bé ni rifén, amun énggito ro éndaén gégédot ro de kurta, ménkérít ro fo toow. Atin kénéfo roy ro Pablowe brab Silase, atin génuyud ro bero mangéy dob de gémamak kukuman dob fadiyane. ²⁰ Atin nuwit ro bero mangéy dob adafay de odoron tidéw Roma, brab bénréh ro maro, “I de ni do étéw, do Judio. Rimburé roy katome ni ingéd. ²¹ Toroé roy adate sébanil bé de kukuma tom. Do Romano tom, brab énda fakayén odoro tom i nan adat toroé ro.” ²² Atin médooy de étéw ménamung lémubag bé ro Pablowe brab Silase.

Atin i de odoron fénkéda roy de kégal ro Pablo brab Silas brab fénbadas ro bero. ²³ Amun énggilid ro bénadas fo toow i ro Pablowe brab Silase, fénrisu ro bero, atin bénréh ro dob mantaye bé férisunone bé toow fo bantaya no bero. ²⁴ Mélaw fénahurén bero dob sibéye dob kérara i férisunone brab fénatungén i de sékéy ro dob toowe fo émbégat do dakél kayéw inok énda géagéw ro.

²⁵ Amun kérara kélungononén, i ro Pablowe brab Silase déménasal ro brab kéménanta ro dob Tuluse. Atin fénggélíngo i de dumo ro férisu. ²⁶ Atin méntékw léménuba toow fo émbagér, atin i férisunone ni ménkuyung fo toow. Brab sonom so béno, ménungka i kéluhanay de fintu. Atin ménukoh i de sangkali fénggékét bé de sékéy i de férisu. ²⁷ Atin ménulég i mantaye bé de férisu. Amun énggito no ménungka i kéluhanay de fintu, manok énggésut i kéluhanay de férisu. Mélaw nawitén i sundang ne dob ruma ne brab fétoyoén damén, non gétiga no féléhuéy de odoron amuk énggésut i de férisu. ²⁸ Amun gédétén damén fétoyo, ténawag Pablowe

mékes mano, “Kago fétoyo, ay ni gey so kéluhanan!”

²⁹ Atin i mantaye ni bé de férisu, téménawag ménongot solo brab ménségéta mahur dob férisunone ni. Toow fo léménukub bé kégilak ne, brab méntéléngkéb dob adafay de sékéy ro Pablo brab Silas. ³⁰ Tidéw béno, nuwitén bero mésut brab fénénginsaa no bero mano, “Ati fatute rigoné ku inok méfukasu dob de sala gu?”

³¹ Atin séménumbul ro maro, “Unur go bé Kadnane Jesus atin méfukas go. Beeme brab de samungém so.” ³² Atin nuret roy kébéréh i Kadnane dob beene brab dob kéluhanay de dumo no sétifon. ³³ Atin bé béno so kélungonon, i mantaye ni nurahén i de fali ro. Atin tidéw béno, ménagayas ménfébautis beroy de samungén. ³⁴ Atin fénlowotén i ro Pablowe brab Silase dob lawi ne brab fénamaén bero. Atin i ni ségékuréng toow fo ménoror non ménunur ron bé Tuluse.

³⁵ Atin bé géfuwéne de, i de odoron bé no ingéd, sénugu roy de sarigon mangéy dob férisunone inok tangéyé ro bero. ³⁶ Mélaw i mantaye bé férisunone bénréhén dob Pablowe mano, “I de méguléw séménugu ro bé féésutén go brab Silase. Mélaw ésut gomén brab kagomén émbuku.”

³⁷ Endob ménbéréh i Pablowe dob de sarigon mano, “Enda i funa ro begey kémukum. Gido loo bénadas ro begey dob téngaangay médoowe étéw, brab fénrisu ro begey fiyon fo ké énda méntiyawan gey. Brab i begeye do Romano so! Atin béleewe bunéyé ro saén i kéféésut ruwe begey! Enda fakayén! Béréh gom dob de méguléw tidéw Roma, beroy mangéye dini émféésut begey.”

³⁸ Atin i de sarigon ménséfule ro dob de méguléw tidéw Roma brab nuret roy kébéreh Pablowe. Atin amun énggélíngoo ro Romano so wayoy ro Pablowe brab Silase, toow ro fo ménggilak. ³⁹ Mélaw ménagéw ro mangéy dob férisunone brab nongot ro dob Pablowe brab Silase bé fésagadé ro bero. Tidéw béno, nuwit ro bero mésut tidéw dob férisunone brab nongot ro dob berowe bé tékédan ronén dob ni ingéd. ⁴⁰ Atin i ro Pablowe brab Silase, amun ménsut ronén dob férisunone, méntaus ro mangéy dob lawi Lidiahe. Atin diyo énggito roy de dumo ro munur bé Kristowe. Brab bénreh ro beroy fiyowe inok fiyoy de fédéw ro. Tidéw béno méntékédan ro.

17

Dob Tesalonika

¹ Atin amun méntaus magéw i ro Pablowe brab Silase, énggétara ro dob de ingéd féndawét Amfipolis brab Apolonia, atin énggégumah ro dob ingéde féndawét Tesalonika. Atin diyo wén i lawie féngadafan kay de Judio. ² Atin i Pablowe loo bé adat ne ménahur dob lawie ni féngadafan. Méntéléw gé-Sabadoy no, sani gaiy kétére ruwe, i Pablowe ménsébéreh-béreh bé de étéw atin i kébéreh ne tidéw dob Ménsulate Kébéreh i Tuluse. ³ Fénggétiga no bero tidéw dob ni ménsulat bé mérasay i Kristowe brab tébule. Ménbéreh i Pablowe mano, “Bérehé ku begom i toowe fantag bé Jesuse. Beeney Kristowe, sani fénémili i Tuluse méguléw.” ⁴ Atin wén i de ménunur bero brab nodoro roy ro Pablowe brab Silase. Loo soy médoowe do Griego méngintulus brab do gérotor do libun.

⁵ Endob i de Judio méndaléw ro, mélaw lénimud roy de tete étéw do énda i galbék ro tidéw dob de aguwon atin rénimbur roy ingéde ni. Atin dénunsuk roy lawi i ségétéwe lagéy féndawét Jason inok séléde roy ro Pablowe brab Silase, brab inok uwité ro bero dob adafay de médoó étéw. ⁶ Endob amun énda énggito ro bero, nuwit roy Jasone brab de dumo no munur bé Kristowe mangéy dob de méguléw bé ni ingéd. Atin ménkes ro maro, “Wén i de étéw réménimbur bé kéluhanay de ingéd. Atin béleewe ni, ay ni ro énggégumah dob katome ni ingéd. ⁷ Atin i Jasone ni, fénbatién bero dob lawi ne. I kéluhana ruwe réménigo ro bé békéne fatut dob kitabe tidéw dob Datu tome dob Roma. Non bénreh roy wén i ségiyo datu, sani féndawéte Jesus.” ⁸ Amun énggélingoo roy ni kébéréh, ménrimbur i de médoó do étéw ménlimud brab de méguléw bé ni ingéd. ⁹ Tidéw béno, i de méguléw fénégés roy Jasone brab de dumo no mayad loo bé adat ruwe inok métangéy ro. Tidéw béno fénsut ro bero.

Dob Berea

¹⁰ Amun kélungononén, i de dumo ro munur bé Kristowe, fénuwit roy Pablowe brab Silase mangéy dob ingéde féndawét Berea. Amun énggégumah ro diyo, ménangéy ro dob lawie féngadafay de Judio. ¹¹ Atin i de étéw dob Berea, toow na fo fiyoy adat ruwe bé de étéw dob Tesalonika. Toow ro fo méuyot mégélingo bé kétoro Pablowe. Atin féganadé roy Ménsulate Kébéréh i Tuluse sénga fuweh inok susiné ro ké toow i kétoro Pablowe. ¹² Atin médoó ro ménwaléy munur bé Kristowe. Loo soy de Griego, do lagéy brab do libun do gérotor dob no ingéd. ¹³ Endob i de Judio dob Tesalonika, amun

énggélíngoo roy Pablowe muret bé kébérah i Tuluse dob Berea, ménangéy ro diyo brab rénimbur roy de médoo étéw diyo. ¹⁴ Mélaw i de munur bé Kristowe féngagayas ro fénuwit i Pablowe mangéy dob fédoror i dogote, éndob ménbati i Silase brab Timoteowe dob Berea. ¹⁵ I de déménuran bé Pablowe ménodor ro de taman Atenas. Tidéw béno ménséfule ro mangéy Berea. Atin nuwit roy kébérah Pablowe dob ro Silase brab Timoteowe bé furay ro de magad.

Dob Atenas

¹⁶ I lala Pablowe ongot-ongot bero dob Atenas, toow fo ménbuku non médoo foy de kéninontow dob no ingéd. ¹⁷ Mélaw i Pablowe ménsébérah bé de Judio brab de békén do Judio do méngintulus dob lawie féngadafan. Brab sénga fuweh ménsébérah-bérah so dob fadiyane bé de étéw témara. ¹⁸ Ménsébérah soy Pablowe bé de maistéro témoro bé kéfégitung i de Griego diyo féndawét Epikureo brab Estoiko. Atin ménbérah i de dumo bero maro, “Ati bérahéy nan félangka-langka étéw énda i gétiga-tiga no?”

Atin bang i de dumo de, “Bérahé no keeyén i de tulus dob de ségiyo ingéd.” Bénrah roy ni non nuret Pablowe fantage bé Jesuse brab kétébulee. ¹⁹ Mélaw nuwit roy Pablowe mangéy dob adafay de ménlimud do odoron, sani féndawét ruwe Areo-payo brab ménbérah ro maro, “Méuyot gey gétigan fantag bé ni mantu kétoro bérahé mo. ²⁰ Enda gésobuto key i de dumo bé de kébérahém non toow fo ségiyo bé kageye kéfégitung. Brab méuyot gey de ké gétiga key i atag i de ni.” ²¹ (Loo bé niy kébérah ruwe non i kéluhanay de étéw dob Atenas brab de

étéw tidéw dob de ségiyo ingéd bati diyo, méuyot ro mégélingo brab séuret-uret bé de mantu uret sénga tékélid.)

²² Mélaw téménindég i Pablowe dob téngaangay kéluhanay de odoron diyo ménlimud. Atin ménbéréh mano, “Do étéw dob Atenase ni, énggito gu toow gom fo mégéror méngadaf. ²³ Non amun ménsugud-sugudu dob kagome ni ingéd brab ténéngténg guy de gono kom méngadaf, énggito guy sébaane gono kom méngadaf témulak. Wén i sénulate de mano, ‘Dob ni, féngadafén i tuluse énda gélolono.’ I nan féngadafé kom fiyon fo ké énda gélolo gom de, Been i ni ureté ku begom. ²⁴ I Tuluse léménimbag bé duniyae ni brab kéluhanay éntingayéne. Been i Kadnay lawaye brab duniyae. Atin énda batién dob de lawi rénigoy kéilawane. ²⁵ Atin énda i éntingayén kailanga no géiray i étéwe de tidéw dob de génalbéko no. Non Beeney méniraye bé kéuyage brab férénawawe dob kéluhanay de étéw brab Been soy miraye bé kéluhanay éntingayéne kailanga tom. ²⁶ Tidéw dob ségétéwe étéw, rénigo noy kéluhanay de séségiyo-giyo do étéw brab bénragarén betom dob duniyae ni. Atin Been i ménémilie bé de gai tom brab de gono tom bati. ²⁷ Rénigo noy ni inok i de étéw séléde roy Tuluse brab dob késéléde ruwe de, gito ro so keeyén. Endob i toowe, énda mérayu i Tuluse dob betome do étéw. ²⁸ ‘Non tidéw dob Beeney kéuyag tome brab férénawa tome brab kégéagéw tome.’ Loo so bé niy bénréh i de dumo gom do muret binuwaya maro, ‘Betome soy de ngaén.’ ”

²⁹ Atin féntaus Pablowey kébéreh ne mano, “Non betom i do nga i Tuluse, katom karangén de ké

i falas i Tuluse loo bé falas i de kéninontow do bélowon taloo no do filak taloo no do batéw rénigoy kéilawane. ³⁰ Féndaya i Tulusey éndae kégéloloy de étéw de bé do gétah, brab énda kénukumén bero. Endob béleewe ni sénuguén i kéluhanay de étéw dob kéluhanay de ingéd bé fatut ro gésénule bé de tete rigoné ro brab fatut tagaké ro. ³¹ Non fénémili i Tuluse nén i gaiwe ké kukumé non i kéluhanay de étéw dob duniyae ni bé toowe fo métintu. Atin i fékukumé nuwe Been i fénémili ne. Atin fénggélolo noy ni dob kéluhanay de étéw bé kéfétébule ne de tidéw bé kéléhu ne.”

³² I de dumo bé de étéw diyo, amun énggélíngoo roy kébéréh Pablowe fantag bé kétébulee, déniyangka roy Pablowe. Endob i de dumo de ménbéréh ro maro, “Méuyot gey man mégélingo beem muret féruman fantag bé de ni.” ³³ Mélaw méntékédan i Pablowe tidéw dob de ménlimud ni do étéw. ³⁴ Atin i de dumo bé de étéw ni ménwaléy ro munur bé Jesuse brab nodoro roy Pablowe. Ségétéw beroy lagéye féndawét Dionisio, ségétéw kéfédéwan diyo. Brab ségétéw so libun féndawét Damares brab wén soy do ségiyo do étéw do ménunur.

18

Dob Korinto

¹ Amun énggilid i ni, méntékédan i Pablowe dob Atenas brab ménangéy dob ingéde féndawét Korinto. ² Diyo énggéalaka noy ségétéwe Judio féndawét Akila tidéw Ponto. Mantu séna énggumah tidéw Italia beroy bawag ne féndawét Prisila, non i datue féndawét Klaudio, féntékéda noy kéluhanay

de Judio diyo dob Roma. Atin nangéy Pablowe bero lénangu. ³ Atin ménbati diyo non ségiléw i galbék ruwe Akilawe rémigo tulda. Brab ténabanga no bero gémalbék. ⁴ Sénga gai kétérén, ménangéy i Pablowe dob lawie féngadafay de Judio, atin ménsébéréh bé de étéw diyo inok i de Judio brab de békén Judio waléy ro géunur bé Kristowe.

⁵ Amun énggumah i ro Silase brab Timoteowe tidéw Masedonia, éndaén géménalbék i Pablowe saliyo bé kéuret ne fantag bé Jesuse. Nuretén dob de Judioy Jesusey Kristowe, sani fénémili i Tuluse méguléw. ⁶ Amun ménwaléy ro sébanil bé Pablowe brab bérného ro do tete, ténagtag Pabloday de bubuk sébuwan dob kégal ne, brab ménbéréh mano, “Békénén kagén aturan ké énda méfukas gom. Yamula do begom soy séndito kom de. Tidéw béleewe ni mangéyun muret dob de békén Judio.” ⁷ Mélaw méntékédan diyo brab ménangéy bati dob lawi i ségétéwe lagéy békén Judio méngintulus féndawét Titio Justo. Ménsédoror i lawi ne dob lawie féngadafay de Judio. ⁸ Atin i lagéye féndawét Krispo, beeney méguléwe bé lawie féngadafan. I ni lagéy tintu fo ménunur bé Kadnane, loo soy kéluhanay de samungén. Atin wén i de médoos do ségiyo étéw dob Korinto énggélíngoo roy Fiyowe Uret, brab ménunur ro brab ménfébautis ro.

⁹ Wén i no sébaan kélungonon, i Pablowe wén i énggétéginéfo no brab i Kadnane ménsébéréh de mano, “Kago mégilak! Fétausém i kéuret me. Fiyon fo ké ati mérigowe, kago térénon i galbék me. ¹⁰ Non dé moyunu modor beem. Enda gésug-sug go non médooy de kagén étéw dob ni ingéd.” ¹¹ Mélaw

ménbati diyo bé rugay i ségébélintuwae bra ném gétérésang kélungonon témoro bé kébéréh i Tuluse.

¹² Amun ménwaléy gobernador i lagéye féndawét Galion dob Akaya, ménsélimud i de Judio brab kénéfo roy Pablowe brab nuwit ro dob adafay gobernadore ni inok kukumé no. ¹³ Atin bénréh ro maro, “I ni lagéy, féféngintulusé noy de étéw bé békéne fatut dob kitab geye.”

¹⁴ Amun émbéréhén damén i Pablowe, ménbéréh i gobernador Galione dob de Judio mano, “Amuk tete i rénigo nuwe taloo no énda nodoro noy kuku-may de Romano, fakay gétingkélo ku begom do Judio brab begén i kémukum de. ¹⁵ Endob i de ni funa kom de sébanil, been say fantage bé de dawét brab de kébéréh dob kagome kitab. Mélaw begom séden i kémukum de, non békén begén i kémukum de.”

¹⁶ Brab féntékéda no bero dob gonone ni kémukum.

¹⁷ Tidéw béno, kénéfo roy lagéye méguléw bé lawie féngadafay de Judio féndawét Sostenes brab lénubag ro dob téngaangay gonone kémukum. Endob féndaya Galione saén, brab énda méntete i fédéw ne de.

I késéfulé ro Pablowe mangéy Antiokia

¹⁸ Amun ménggilid i ni, ménbati nay Pablowe dob Korinto bé ménfiroye gétérésangan. Tidéw béno, ménggétaw dob de dumo no munur bé Kristowe. Amun énggumah dob Senkrea, ménfétébungow non méntumanén i fasade rénigo no. Tidéw béno, ménda barko bero ro Prisila brab Akila mangéy Siria.

¹⁹ Amun énggumah ro dob Efeso, ténagak Pablowe ro Akilawe brab Prisilawe atin ménangéy dob lawie féngadafay de Judio. Atin diyo ménsébéréh bé de Judio. ²⁰ Atin nongot ro dob beene ké férugay

na bati dob berowe. Endob énda ménagayu no.
²¹ Yamula amun mégétawén, bénrèhén bero mano,
“Amuk kétayay Tuluse, séfuleu so mangéy dini.”
Tidéw béno, ménda barko brab méntékédan dob
Efeso.

²² Amun déménunggu dob Sesaria ménangéy i
Pablowe Jerusalem inok angéyé no ségifaén i de
munur bé Kristowe diyo. Tidéw béno, méntaus
mangéy Antiokia. ²³ Atin ménbati saén diyo bé
ménfiroye géfadiyan. Tidéw béno ménagéwén man.
Atin ménawét man dob de gonon dob sakuf i de
ingéd féndawét Galasia brab Frigia brab fénévétén
i kéunur i kéluhanay de kuyug Jesus diyo.

Fantag bé Apolose

²⁴ Atin wén i ségétéwe Judio féndawét Apolos
tidéw Alejandria, énggumah dob Efeso. Toow
fo fiyo muret brab tintu fo gétiga noy Ménsulate
Kébérah i Tuluse. ²⁵ Méntoro fo bé fantage bé
Agéwoy Kadnane. Atin toow fo émbagér i kéuret
ne brab kétoro ne fantag bé Jesuse. Katabuwan
fo brab toow i kétoro ne, éndob i gétiga nuwe
saén i kébautis Juane. ²⁶ Atin méngganay fébaraw
émbéréh dob lawie féngadafay de Judio diyo, atin
énggélíngoo ro Akilawe brab Prisilawe. Mélaw
nuwit ro mangéy dob lawi ruwe brab nuret ro dob
beeney kéluhanay éndae séna gétiga no fantag bé
Agéwoy Tuluse. ²⁷ Tidéw béno, ménuyot i Apolose
mangéy Akaya. Mélaw i de dumo no munur bé
Kristowe dob Efeso, ténabanga ro atin séménulat ro
dob de dumo ro munur bé Kristowe dob Akaya
inok tayakufé ro ké gégumah diyo. Atin amun
énggégumah i Apolose diyo, toow fo dakél i kétambang

ne bé de étéw do ménwaléy munur bé Kristowe sabaf bé kégédaw i Tuluse. ²⁸ Non tabanan i de Judio de ké séédél ro dob téngaangay de médoó étéw. Non tidéw dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse fénggélolo noy Jesuse, Beeney Kristowe.

19

I Pablowe dob Efeso

¹ Amun diyo i Apolose dob Korinto, i Pablowe ménawét dob de ingéd fingé dagé taman énggumah dob Efeso. Atin diyo énggito noy de dumoy de kuyug Jesus. ² Brab fénénginsaa no bero mano, “Amun munur gomén, aw énggumahén i Rémogor i Tuluse dob begome?”

Séménumbul ro maro, “Enda gétiga key de ké wén i Rémogor i Tuluse.”

³ Atin ménénginsa man i Pablowe mano, “Ati funa kome ménfébautis?”

Séménumbul ro maro, “Ménfébautis gey bé Juane inok fégitoy gey i kéunur geye bé kétoro ne.”

⁴ Atin ménbéréh man Pablowe mano, “I kébautis Juane, been i nan i féngélolonone bé kégésénule i de étéw bé de sala ro. Atin bénréh Juane dob de Judio bé fatut ro munur bé étéwe géngumah gétundug de, sani Jesuse.”

⁵ Amun énggélíngoo roy ni, ménfébautis ro inok fégitoy roy kéunur ruwe bé Kadnane Jesus. ⁶ Atin ténége Pablowe bero atin énggumah i Rémogor i Tuluse dob berowe. Atin énggésébéréh ro bé de ségiyo késébéréh énda gétiga ro de brab nuret roy kébéréh i Tuluse. ⁷ Gédét ro folo bra ruwo gétéw diyo.

⁸ Bé rugay i méntéléwe gétérsang kélungonon diyo, i Pablowe dé moyunén mahur dob lawie féngadafay de Judio brab ménsébéréh bé de Judio diyo. Atin toow fo é mbaraw muret émféunur bero bé kéféguléw i Tuluse. ⁹ Endob i de dumo bero toow fo métégas i de uléw ro, mélaw mika ro munur. Atin ménbéréh ro na tete fantag bé Agéwoy Kadnane dob téngaangay kéluhanay de étéw ménlimud. Mélaw méntékédan i Pablowe diyo brab nuwitén i kéluhanay de kuyug Jesus. Atin féntausén i kétoro ne bero dob sékuwelahane ka Tiranowe sénga fuweh. ¹⁰ Atin téménoro diyo bé ménruwowe gébélintuwa. Mélaw i kéluhanay de étéw bati dob Asia, do Judio brab do békén Judio, énggélíngoo roy kébéreh i Kadnane.

I de nga Eskeba

¹¹ Atin fénrigoy Tuluse do médoó mékégaif i Pablowe. ¹² Fiyon i de munsala brab do tuwaliya nusar Pablowe, uwitén dob de dé méruun atin waléy ro adi-adi brab i de saitan réménahuk dob de étéw, ménraréy ro. ¹³ Atin wén i do Judio dé moyun magéw brab do dé mé dé l saitan réménahuk dob de étéw. Atin ténulama ro nusar i dawét i Kadnane Jesus fé gédédél ro saitan. Ménbéréh ro dob de saitan maro, “Dob dawét Jesuse sani ureté Pablowe, sugué key beem mé raréy.” ¹⁴ I de dumo bé de ni do lagéy ré ménigo bé de ni, been i de fitéw gétéw nga i ségétéwe gé rotor fadi i de Judio féndawét Eskeba.

¹⁵ Endob dénawaay saitané bero mano, “Gélolo guy Jesuse brab Pablowe, éndob ati begoma nan?”

¹⁶ Tidéw béno, sénayaway lagéye bero ré nahukoy saitané brab énda énggégaga ro bé ni lagéy. Atin

lénubagén bero. Mélaw ménraréy ro tidéw dob lawi ne ménfali brab ménlékas ro. ¹⁷ Atin i kéluhanay de étéw bati dob Efeso, do Judio brab do békén Judio énggélíngoo roy fantage bé ni. Mélaw toow ro fo ménggilak. Atin ménumanan i kébantug i dawét i Kadnane Jesus. ¹⁸ Atin médooy soy de munur bé Kristowe ménangéy dob téngaangay de étéw atin ménémayag bé de tete rigoné ro. ¹⁹ Atin i de dumo bero do béliyan nuwit roy de nusar ro do libro béliyan. Atin ténambak ro bero brab ténuwég ro dob téngaangay de étéw. Atin bénilang ro ké firoy i laga i de ni do libro, énggégumah limo folo ngibu dob karowe kurta. ²⁰ Atin loo bé niy kélalag i kébéreh i Kadnane dob de étéw diyo, brab minut médooy de étéw munur de.

I kérémbure dob Efeso

²¹ Amun énggilid i de ni, ménuyot magéw i Pablowe mawét dob de gonon sakuf i de ingéd féndawét Masedonia brab Gresia mangéy Jerusalem. Brab ménbéreh i Pablowe mano, “Amuk gégumahu dob Jerusalem, fatutu so mangéy Roma.” ²² Endob fénétaah Pablowey de ruwo gétéw témabangan de ro Timoteo brab Erasto mangéy Masedonia. Atin i beene ménbati na dob Asia.

²³ Bé do no do gai, toow fo mégukét i de étéw dob Efeso sabaf bé Agéwoy Kadnane. ²⁴ Diyo wén i ségétéwe lagéy fanday féndawét Demetrio, méndot médooy do étéwén rémigo do kéninontow do filak. Atin i de ni kéninontow rénigo ro loo bé lawie féngadafan bé libune tulus ro féndawét Diana, atin fébéley ro brab gégédot ro de médooy kurta. ²⁵ Tidéw béno, i ni fanday féndawét Demetrio ténawagén i

kéluhanay de étéwén rémigo do kéninontow beroy de dumo ro na géségiléw galbék brab bénrénéhén dob berowe mano, “Gétiga kom i funa tome kawasa non bé ni galbék tom do rémigo kéninontow. ²⁶ Endob énggito gomén brab énggélingoo komén i rigoné Pablowe ni. Bénrénéhén dob de étéw, i de tulus do rénigo tom békén kun tintu tulus. Atin médooy de étéw énggéféunurén. Békén saén dob ingéd tome ni Efeso, éndob loo soy kéluhanay de ingéd dob Asia. ²⁷ Mélaw mébinasa keeyén i katome ni galbék sabaf bé nan kétoro, non émbéréh tete i de étéw fantag bé katome ni galbék. Brab saliyu na bé nan, tagakéy de étéw moso i lawie féngadafa tom bé libune tulus Diana. Atin been i nan i funay ménbantuge tulus Diana mékédan. Beeney féngadaféy kéluhanay de étéw dob ingéde Asia brab dob duniyae ni, éndob éndaén mosoén féngadata ro de.”

²⁸ I de ménlimud do étéw, amun énggélingoo roy ni, toow fo ménkérit ro brab ménkes ro maro, “Toow fo ménbantug i Dianahe sani tulus tome do tidéw Efeso.” ²⁹ Tidéw béno, rénimbur roy ingéde. Atin kenéfo roy ruwowe gétéw lagéy tidéw Masedonia ménodor bé Pablowe féndawét Gayo brab Aristarko. Atin féngagayas ro nuwit mangéy dob dakéle lawi dob adafay de ménlimud do étéw. ³⁰ Atin i Pablowe méuyot damén mangéy so dob adafay de ménlimud ni do étéw. Endob i de dumo no munur énda féngagéw ro de. ³¹ Atin i de dumo bé de méguléw dob Asia sani de dumo Pablo, ménféuwit ro kébéreh nongot ro so bé békén mangéy i Pablowe dob adafay de étéw ni ménlimud. ³² Atin toow fo ménrimbur i kéluhanay de étéw ni ménlimud atin kéluhana ro

mékes séségiyo-giyoy béréhé ruwe, non i kédoono ruwe énda gétiga roy funa ruwe ménsélimud. ³³ I de dumo bero marok Alejandrowey funa ruwe ménsélimud non féntindég i de Judio dob adafay de étéw. Atin i Alejandrowe séniniyasa noy de étéw bé békén ro selekén inok émbéréh bé mamfil so dob berowe. ³⁴ Endob amun énggétiga ro Judio soy beene, ménkes ro séréngan bé ménruwowe géuras maro, “Toow fo ménbantug i Dianahe, sani tulus tome do tidéw Efeso.”

³⁵ Tidéw béno, i ségétéwe bé de méguléw bé ni ingéd, féntanéken i de étéw brab ménbéréh mano, “Do dumo gu dob Efesowe ni, i kéluhanay de étéw énggétiga ro dob Efesowe niy gonoy lawie féngadafan bé ménbantuge tulus Diana brab mékétéfuwe batéw ménlawu tidéw dob lawayo. ³⁶ Enda i gédirung de. Mélaw kagoméni mékérít taloo no rémigo gom tete bé éndae méstayéw funa no. ³⁷ Nuwit gom diniy de étéw ni fiyon fo ké énda mon ménénakaw ro dob de lawi féngadafan taloo no ménbéréh ro tete fantag bé tulus tome Diana. ³⁸ Mélaw i Demetriowe beroy de dumo no fanday, amuk wén i téboé ro, fatut ro mangéy dob de kémukum bé fatute gai. Atin fakay témbo ro diyo. ³⁹ Endob amuk wén nay ségiyo kétaya kom, fakay fétiyawa kom bé kéluhanay de étéw sélimud begey do odoro kom. ⁴⁰ Non fakay betom i météboe bé ni késérimbur ménrigo béleewe ni. Brab énda géséliyah tom de non énda foy funa tom mérimbur.” ⁴¹ Amun énggilid bénrhén i ni, fénuleén i kéluhanay de étéw.

Dob Masedonia brab Akaya

¹ Amun éndaén sérimbur ro, féntawag Pablowey kéluhanay de munur bé Kristowe inok sélimud ro. Atin fénbagérén i de fédéw ro bé kébéreh ne. Tidéw béno, ménggétawén dob berowe brab ménagéw mangéy Masedonia. ² Nangeyén ténukaw i de ingéd diyo brab féntiyo noy fédéw i de munur bé de kétoroén. Atin méntaus magéw taman énggumah dob Akaya. ³ Atin ménbati diyo téléw gétérésang kélungonon. Amun magéwén damén mangéy Siria, énggelingoo noy bénantak i de Judio diyo féléhué ro. Mélaw ménséfule i Pablowe témara bé Masedoniawe. ⁴ Atin wén i de lagéy de ménodor ro Sopater nga Piro tidéw Berea, ro Aristarko brab Segundo tidéw Tesalonika, Gayo tidéw Derbe, brab Timoteo, brab Tikiko brab Trofimo do tidéw Asia. ⁵ I de ni do lagéy méntah ro mangéy Troas atin nongot-nongot ro begey diyo. ⁶ Amun énggilid i kékandulione bé kéamae bé fane énda i fénggéféeruk de, ménda gey barko tidéw Filipos mangéy Troas. Ménlimo gétérésangan tidéw bé no, énggumah gey dob Troas atin diyo énggumaha key i de dumo gey. Atin ségéfadiyan gey ménbati diyo.

Dob Troas

⁷ Bé sunguwe fuweh bé no fadiyan, ménsélimud gey mama bé fane émfégétédém bé kéléhu Jesuse. Atin i Pablowe ménuret toow fo mérugay énggumah kéréra kélungonon, non magéw so bé démoé de. ⁸ Atin médooy de solo dob sibéye dob rotor i lawie gono key ménsélimud. ⁹ I nan sibéy, been i toowe fo gérotor dob lawie ni téléw géandana i kégérotor ne. Wén i kénogo lagéy diyo féndawét Eutiko,

ménsar dob faliluwangay gérotore ni sibéy. Endob énggéfidong i ni kénogo lagéy, non toow fo métaah i uret Pablowe. Tidéw béno, ménlawu mangéy fantad tidéw dob gono nuwe ni ménsar brab ménléhu. Atin amun nangéy ro fénurut, énggito ro ménléhuén. ¹⁰ Endob ménlus soy Pablowe brab féngayasén nangéy nékéf. Brab ménbéréh mano, “Kagom émbuku, méuyag so!” ¹¹ Tidéw béno, ménénik man i Pablowe brab sénkébeng-kébengén i fane atin ménama. Atin féntausén i kéureto nuwe bero taman sémbangén i térésange. Tidéw béno, ménagéw i Pablowe. ¹² Atin nuwit i de étéw mule i kénogo lagéye ni méuyag. Atin ménfiyoy de fédéw ro non ménuyag so.

Dob Mileto

¹³ Tidéw béno, ménsésuway gey bé Pablowe dob Troas, atin ménda gey barko mangéy Asos. Diyo nongot-nongot gey i Pablowe loo bé késugu ne begey, non ménuyot mémantad tidéw Troas mangéy Asos. ¹⁴ Amun énggéségito gey dob Asos, ménda soy Pablowe dob barkowe, atin kéluhana key méntaus mangéy Mitilin. ¹⁵ Tidéw béno, ménangéy gey Kios bé démoé de. Atin bé gétunduge de fuweh énggumah gey dob Samos. Dob gétunduge de man fuweh énggumah gey dob Mileto. ¹⁶ Atin i Pablowe ménuyot de ké témara gey saén dob Efeso inok énda méanggaén dob Asia non toow fo magayas. Méuyot de ké gégumah dob Jerusalem bé gaiy Pentekostese, amuk fakay.

Ménggétaw i Pablowe

¹⁷ Mélaw tidéw Mileto, i Pablowe ménféuwit kébéréh mangéy Efeso brab féntawagén i de odoroy

de munur bé Kristowe diyo inok balaké ro.
¹⁸ Amun énggumah ronén, ménbéréh i Pablowe mano, “Enggétiga kom i kébati guwe dob begome tidéw fanay kégumah gu dob sakuf i ingéde Asia.
¹⁹ Atin gétiga kom rénigo guy galbék i Kadnane bé béno. Atin énda téfégérotoru, yamula kéménrewu sabaf bé kégédaw guwe begom. Atin téméningkélú bé kéluhanay de mérégén énggéagéwo ku bé de tete rénigoy de Judio dob begéne. ²⁰ Enda i sébaan dénigur gu bé funa kome fiyo dob de kétoro gu begom dob adafay médoowe étéw taloo no dob de lawi gom. ²¹ Méégét i kébéreh guwe dob de Judio loo so dob de békén Judio bé fatut ro gésénule bé de sala ro atin munur ro bé Kadnane Jesus brab rignoné roy kétayay Tuluse. ²² Atin béleewe ni fénémanduoy Rémogor i Tuluse begén bé mangéyu Jerusalem. Atin énda gétuwa ku de ké ati mérigowe dob begéne diyo. ²³ Been say niy gétuwa kuwe, dob séngae ingéd nawéto ku, i Rémogor i Tuluse féningatén begén bé méférisuwu brab mérégén i géagéwo kuwe. ²⁴ Endob énda gulaané kuy umul guwe brab ulan den ké méléhuu, amuk géfégilid gu saén i galbéke niray i Kadnane Jesus begén, sani kéurete bé Fiyowe Üret fantag bé kégédaw i Tuluse.

²⁵ “Ménangeyu dob begome kéluhanan muret fantag bé kэфéguléw i Tuluse bé de étéwén. Atin gétuwa ku béni, éndaén géségito tom man ségule.
²⁶ Mélaw béréhé ku begom béleewe ni, amuk wén i ségétéw begom énda munurén bé Jesuse, békénén atura ku. ²⁷ Non nuret gun begom i kéluhanay kétayay Tuluse. ²⁸ Ingat gom brab diyaga gom i de lowoh gom loo soy de munur sénarig i Rémogor

i Tuluse begom inok énda mékédan i de kéunur gom. Begom i maake témalima bé de bili-bili. Atin i de munur bé Jesuse beroy de maak do bili-bili. Atin i Tulusey gefee bé de bili-bili sabaf bé kéléhu i Nga ne. ²⁹ Gétuwa ku, amuk tékédanun dini, wén i do gégumah do tugién témoro. Atin féteteé roy de fédéw i de munur. ³⁰ Atin wén mosoy do étéw tidéw so dob begome ménlimud, émbéréh bé de tugi inok géuwito roy de munur dob békéne katabuwan agéwon. ³¹ Mélaw ingat gom, brab kagom lifotén i de ténoro gu begom kéluhanan, fuweh na kélungonon bé méntéléwe gébélintuwa. Atin toow fo kénrewo kuy kétoro guwe begom sabaf bé kégédaw guwe begom.

³² “Atin béleewe ni, sarigé ku begom dob Tuluse non tabanga no begom. Atin i kéuret guwe fantag bé kégédaw ne tabanga no so begom. Beeney émfébagére bé de kéunur gom, brab Been say miraye bé de kéfiyonon loo bé rigoné nuwe dob kéluhanay de étéwén. ³³ Enda méningaru bé éntingayéne kagom, fiyon filak, taloo no bélowon taloo no kégal. ³⁴ Gétiga kom i kégalbék guwe inok gédoté kuy kéluhanay kailanga keye begey i de dumo gu. ³⁵ Fénggito gu begom i kéluhanay de rénigo gu bé fatut mégéror tom inok gétabanga tom i de étéw mérasay. Brab katom lifotén i kébéréh i Kadnane Jesus mano, ‘Toow na fo moror i étéwe miray bé étéwe médot.’ ”

³⁶ Amun énggilid i Pablowe émbéréh, ménlingkuwéd ro kéluhanan brab déménasal ro. ³⁷ Kéménrew ro kéluhanan brab nékéf roy Pablowe atin narék ro. Tidéw béno ménggétawén. ³⁸ Ménlabi

foy kététe i fédéw ruwe bé bénrêh Pablowe bé éndaén kun gito ro de féruman. Tidéw béno, dénura ro mangéy dob barkowe édaa no.

21

I kéagéw gey mangéy Jerusalem

¹ Amun énggéfégétaw geyén dob berowe, ménda gey brab méntaus gey mifar fééntang saréw dob bungéde Kos. Amun bé démoe de énggumah gey dob bungéde Rodas. Tidéw béno méntaus gey mangéy Patara. ² Diyo énggito gey i sébaane barko mangéy Fenisia, mélaw ménda gey diyo. ³ Ménagéw gey taman énggékulaya key i bungéde Siprus, atin téménara gey saén mangéy de fingé déligdigan atin méntaus gey mangéy Siria. Atin déménunggu gey dob ingéde Tiro non féntéfad roy de médo do uwit diyo. ⁴ Atin diyo énggito gey i de munur bé Kristowe, mélaw ménbati gey diyo ségéfadiyan. Atin non fénémanduoy Rémogor i Toulouse bero, féngginau roy Pablowe bé békén taus mangéy Jerusalem. ⁵ Endob amun énggumahén i gaiwe magéw gey, méntékédan gey dob no inged. Atin i kéluhana ruwe dénura ro begey mangéy dob barkowe, bero soy de bawag ro brab de nga ro. Atin amun énggumah gey dob dénsaane, ménlingkuwéd gey kéluhanan brab déménasal gey. ⁶ Amun énggilid gey démasal, ménggétaw gey. Tidéw béno, ménda geyén man dob barkowe ni, atin ménule ro so kéluhanan.

⁷ Atin tidéw Tiro méntaus gey magéw taman énggumah gey dob ingéde féndawét Tolemaida. Diyo énggito gey i de dumo gey munur bé Kristowe. Atin téménrén gey diyo ménségétérésangan. ⁸ Dob

gétunduge de fuweh, méntaus gey mangéy Sesaria. Amun énggumah gey diyo, ménbati gey dob lawi i ségétéwe lagéy muret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse féndawét Filipi. Beeney ségétéwe bé de fitéw gétéw ménrugayén fénémili dob Jerusalem waléy témabang. ⁹ Atin wén i do fot gétéw do ngaén falan kénogon do muret so bé kébéréh i Tuluse. ¹⁰ Ménfiroy gétérésang tidéw bé kégumah geye diyo, énggumah i ségétéwe lagéy tidéw Judea féndawét Agabo. Beeney sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. ¹¹ Tidéw béno, ménfégedét dob begeye brab éndotén i sintoro Pablowe brab nikétén i de kaan sékéy brab de kéméréh brab ménbéréh mano, “Ay niy bénréh i Rémogor i Tuluse mano, ‘I gefee bé ni sintoro ikétéy de Judio dob Jerusalem loo bé ni brab atéé ro dob de étéw békén Judio.’ ”

¹² Amun énggelingoo key i ni, i begeye brab de dumo gey munur diyo ménfégedaw-gédaw gey bé Pablowe bé békén damén taus mangéy Jerusalem.

¹³ Endob i Pablowe séménumbul mano, “Sedek kémérew gom? Kagom fébukuén begén! Fakayun féikét dob Jerusalem brab fakayun méléhu sabaf bé Kadnane Jesus.”

¹⁴ Atin énda fo génaga gey i géméléé bé Pablowe. Mélaw téménrén gey gémélé de brab ménbéréh gey makey, “Mérigo damén i kétayay Kadnane.”

¹⁵ Amun énggilid i froye gétérésangan, téménifés gey atin méntaus gey mangéy Jerusalem. ¹⁶ Atin wén i do ménodor begey do munur bé Kristowe do tidéw Sesaria brab nuwit ro begey mangéy dob lawi i lagéy fébatío ro begey. Been i ségétéwe lagéy tidéw Siprus féndawét Mason. Beeney ségétéwe bé

de toow fo énggétah do munur bé Kristowe.

Ténukaw Pablowej Santiagowe

¹⁷ Atin amun énggumah gey dob Jerusalem, i de dumo gey do munur bé Kristowe ménoror ro témayakuf begey. ¹⁸ Atin bé gétunduge de fuweh, i begeye Pablowe nangéy gey ténukaw i Santiagowe, sani odoroy de munur dob Jerusalem. Atin diyo soy kéluhanay de odoroy de munur bé Kristowe. ¹⁹ Amun gilid sénggifa Pablowe bero, nuretén i kéluhanay fénrigoy Tuluse de dob de békén Judio. ²⁰ Amun énggélíngoo roy ni, dénayéw roy Tuluse. Atin bénréh ro dob Pablowe maro, “Gétiga mo adih, firoy ngibuy Judiowe ménunur bé Kristowe, atin toow fo nodoro roy de kukuman tidéw dob Moises. ²¹ Enggélíngoo roy fantage bé kétoro me kun dob kéluhanay de Judio bati dob de ségiyo ingéd beroy de békén Judio bé békénén odoro roy de kukuma Moises. Brab bénréhém kun éndaén tulién i de nga ro taloo no odoron i adat i de Judio. ²² Ati mélaw i fatute rigoné tom? Non gélingoo ro sékoy fantage bé kégumah me dini. ²³ Mélaw rigo moy ni béréhé key beem. Wén i do fot gétéw lagéy dini, réménigo ro fasad dob Tuluse loo bé adat tome do Judio. ²⁴ Mélaw odor go bero brab amung go bé adat i kfélinise dob adafay Tuluse. Atin sukaya mo bero bé ni kfélinis. Tidéw béno, fétébungow ro loo bé adat tome do Judio. Mélaw fégitto mo dob kéluhanay étéwe bé odoro moy kukuma Moises, inok gétiga ro kéluhanan bé békén toow i urete fantag bé beeme. ²⁵ Endob fantag man bé de étéw do békén Judio do ménwaléy munur bé Kristowe, sénulata key bero bé békén ro mama bé éntingayéne

ténulak dob de kéninontow, taloo no mama dara, taloo no mama bé éntingayéne énda ménsumbalién, taloo no ké bigaén ro.” Been i niy bénréh ro Santiagowe dob Pablowe.

²⁶ Mélaw dob gétunduge de fuweh, nuwit Pablowey de fot ni gétéw do lagéy brab ménfélinis ro dob adafay Tuluse loo bé adat ruwe do Judio. Tidéw béno ménahur dob lawi i Tuluse, atin fénggétiga no dob de fadi i gaiy kékégilid i kékélinise brab kéiray ruwe tulak bé de ni fot gétéw lagéy.

I kékéfoe bé Pablowe

²⁷ Amun gédétén gilid i fitéwe gétérésangan, wén i de Judio tidéw Asia énggito roy Pablowe dob lawi i Tuluse. Atin rénimbur roy de étéw ni ménlimud atin kénéfo roy Pablowe. ²⁸ Ménkes ro maro, “Do dumo gey do Judio, tabangan gey! Been i niy étéwe démoyun magéw mangéy témoro dob kéluhanay de étéw dob séngae ingéd bé békén odoro roy kukumane tidéw dob Moisesese. Brab sébanil betom do Judio brab lawi i Tuluse. Atin saliyu na bé ni, ménuwit do békén Judio mahur dob lawi i Tuluse ni. Mélaw fénwaléyén mékérésik i mékétéfuwe ni gonon.” ²⁹ (Loo bé niy kékérah ruwe non énggito roy ségétéwe lagéy békén Judio féndawét Trofimo tidéw Efeso ménséodor bé Pablowe mangéy Jerusalem. Atin marok nuwit Pablowe mahur dob lawi i Tuluse ni.)

³⁰ Ménrimbur i de étéw dob Jerusalem. Atin maak dunuk i étéwe gégumah tidéw dob kéluhanay de gonon diyo. Kénéfo roy Pablowe brab génuyud ro mésut tidéw dob lawi i Tuluse. Tidéw béno, fénintu roy bégawane. ³¹ Amun télamané ro damén

féléhuén, wén i ménangéye mélolok dob odoroy de sundalo tidéw Roma, bé mérimbur i kéluhanay étéwe dob Jerusalem. ³² Sonom so béno, i odoroy de sundalo ni, nuwitén i de sundalo no ségéta mangéy dob gonoy de étéw ni. Atin amun énggitoy de étéw ni énggumah i de sundalo beroy odoro ruwe, ténréno roy kélubag ruwe bé Pablowe. ³³ Tidéw béno, i odoroy de sundalo ni, ménfégédét dob Pablowe brab kénéfoén. Atin fénikétén bé de sundalo no bé ruwowe timan sangkali. Tidéw béno fénénginsaa no bero mano, “Ati ni étéw? Ati rénigo nuwe?” ³⁴ Atin ménkes i de étéw ni séségiyogiyoy késumbul ruwe. Atin i odoroy de sundalo ni énda énggésobuto noy ni ménrigo non toow ro fo selekén. Mélaw fénuwitén i Pablowe bé de sundalo no mangéy dob kutae. ³⁵ Amun énggumah ron dob géday kutae, nénat i de sundaloy Pablowe non bé kékérit i de étéw ni. ³⁶ Ménfuray i de étéw ni mékes maro, “Féléhu gom!”

I kéuret Pablowe

³⁷ Amun gédét ron féahurén dob kuta i de sundalo ni, ménbéréh i Pablowe dob odoroy de sundalo ni mano, “Aw fakay gésébéréhu beem?”

Atin séménumbul i odoroy de sundalo ni mano, “Aw gétigan go wayo sébéréh Griego? ³⁸ Makuk beemey étéwe tidéw Egipto méngganay bé késétibohe bé de gémamak kukuman. Atin ménanangguwit fot ngibu do méméléhu do étéwén brab ménangéy ro bati dob gonone énda i do étéw de bati.”

³⁹ Séménumbul i Pablowe mano, “I begéne, ségétéwu Judio tidéw Tarsus dob Silisia, sani

ménbantuge ingéd. Aw fakay so dob beeme ké gébéréhu dob de étéw ni?”

⁴⁰ Atin ténungkas i odoroy de sundalo ni. Mélaw téménindég i Pablowe dob gédane brab séniniyasa noy de étéw bé fétanék ro. Amun méntanék ronén, ménbéréh i Pablowe dob Hebreowe, sani késébéréh i de Judio.

22

¹ Bang Pablowe, “Do dumo gu brab do lukés gu, fégélingo gom i béréhé kuwe ni bé kéamfilo kuwe bé lowoh guwe.” ² Amun énggélíngoo ro ménsébéréh dob karowe késébéréh, toow na fo ménantés ro. Atin féntaus Pablowe kébéréh ne mano, ³ “I begéne, ségétéwu Judio ménumah dob Tarsus dob Silisia. Endob dob Jerusaleme ni ménruku. Atin méngganadu dob toowe fo ménbantug témoro féndawét Gamaliel. Atin toow fo ténoroén begén bé de adat tom do Judio loo bé kukumay de katufua tom. Atin toow fo ménuyotu modor bé kétayay Tuluse ségiléw so bé begome ni béleewe. ⁴ Fénrasay gu brab fénléhu guy de étéw munur bé Jesuse. Atin kénéfo guy de lagéy brab do libun brab fénrisu gu bero. ⁵ I gérotore fadi brab kéluhanay de kénéféwan, gébéréh ro toow i ni béréhé ku begom. Niraya ro begén surat mangéy dob de dumo tom Judio dob Damasko. Atin ménangéyu diyo inok kéfoé kuy de munur bé Kristowe diyo, atin uwité ku damén dob Jerusaleme ni ikétén bé sangkalie inok kukumén ro.

⁶ “Endob amun géutuh térésang, diyou dob agéwone gédét dob Damasko. Atin méntékow wén i réndaw tidéw dob lawayo mangéy dob begéne.

⁷ Sonom béno, ménggétéléngkébu dob fantade, atin énggélíngoo kuy émbéréhe mano, ‘Saulo! Sedek férasayé mo Begén?’ ⁸ Tidéw béno ménénginsau maku, ‘Ati beeme Kadnan?’ Atin séménumbul mano, ‘Begéney Jesuse tidéw Nasaret, sani férasayé muwe.’ ⁹ Atin i de dumo gu ménodor begén, énggito roy ni réndaw éndob énda énggélíngoo roy béréhe ni ménsébéréh begén. ¹⁰ Atin fénénginsaa ku maku, ‘Kadnan, ati fatute rigoné ku?’ Atin séménumbul i Kadnane mano, ‘Tindég go brab taus go mangéy Damasko. Atin diyo wén i étéwe béréhé no dob beemey kéluhanay kétayay Tuluse rigoné mo.’ ¹¹ Bé béno so, ménwaléyu langafén non bé réndawe ni énggito gu. Atin narak i de dumo gu begén taman énggumah gey dob Damasko.”

¹² Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Atin diyo wén i ségétéwe lagéy féndawét Ananias. Toow fo méngintulus brab toow fo nodoro noy de kitab tom. Atin tintu fo fénggadata noy kéluhanay de Judio bati diyo. ¹³ Atin ménangéy dob begéne brab ménbéréh mano, ‘Saulo, dumo gu, gégito gonén!’ Sonom béno, énggégitowu man atin ténéngténg gu. ¹⁴ Atin ménbéréh man mano, ‘I Tuluse, fénéngadaf i de katufua tom, fénéмилиэн beem inok gétigan i kétaya nuwe, brab inok giton i métintuwe sugu-sugué no féndawét Jesus, brab inok gélingoon i kébéréh ne. ¹⁵ Non waléy go muret dob kéluhanay de étéw fantag bé Kristowe émbéréh bé énggito muwe brab énggélíngoo muwe. ¹⁶ Atin béleewe, kagonén téangga-angga. Tindég go brab fébautis gon, brab dasal go dob Kadnane. Atin i de salaém mékédan.’ ”

17 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Tidéw béno ménséfuleu mangéy Jerusalem. Atin amun déménasalu dob lawi i Tuluse, wén i fénggitoy Tuluse begén. 18 Enggito guy Kadnane brab ménbéréh dob begéne mano, ‘Fagayas go, tagakém i Jerusaleme ni, non i de étéw dini énda tayakufé roy kéuret me fantag bé Begéne.’ 19 Atin séménumbu maku, ‘Kadnan, gétiga roy démoyune kéagéw gu mangéy kémfo brab lémbag bé de munur Beem dob de lawi féngadafa ro. 20 Atin amun féléhué roy Estebane sani ségétéwe muret fantag bé Beeme, diyou de so ménagayun de. Begén i ménantay bé de kégal i de ménméléhu de.’ 21 Endob ménbéréh i Kadnane dob begéne mano, ‘Agéw go. Sugué ku beem mangéy mérayu dob de békén Judio.’ ”

22 Atin amun bénréh Pablowey ni fantag bé de étéw békén Judio, éndaén mégélingo i de étéw de. Atin ménkes ro toow fo métanug maro, “Féléhu gom, énda médait méuyag i ni étéw.” 23 Atin ménkes ro, brab sénawér roy de bubuk sébuwan mangéy rotor bé kékérit ruwe brab kéndá roy de dumo bé de kégal ro brab nafir ro dob roto. 24 Mélaw i odoroy de sundalo ni, fénuwitén i Pablowe mahur dob kutae ni, brab sénuguén i de sundalo no bé badasé ro inok gébéhého noy ati réningo nuwe, sani funay de Judio ni mékes brab mékérit. 25 Endob amun nikét roy Pablowe inok badasé ron damén, ménbéréh i Pablowe dob ségétéwe kafitan mano, “Aw fakay badasén i ségétéwe Romano fiyon fo ké énda séna ménkukumén ménsala?”

26 Atin amun énggélingooy kafitaney ni bénréh Pablowe, ménangéy dob odoroy de sundalo brab

ménbéréh mano, “Ati rigoné muwe? I ni étéw ségétéw wayo Romano.”

²⁷ Mélaw i odoroy de sundalo ménangéy dob Pablowe brab ménénginsa mano, “Aw Romano go wayo?”

Séménumbul i Pablowe mano, “Hoo.”

²⁸ Atin ménbéréh i odoroy de sundalo ni mano, “I begéne, Romanowu so. Brab dakél i énggébayada kuwe inok waléyu Romano.”

Atin ménbéréh man i Pablowe mano, “Endob i begéne, ménumahu ségétéw Romano.”

²⁹ Sonom béno, i de sundalo ni madasén damén bé Pablowe énggésunud ro. Atin i odoroy de sundalo ni toow fo ménggilak non fénikétén bé de sangkali i ségétéwe so Romano.

Dob adafay de kénéféwan

³⁰ Atin i odoroy de sundalo ni ménuyot de ké gétiga noy funay de Judio ni témbo bé Pablowe ni. Mélaw bé gétunduge de fuweh, fénkéda noy de sangkali fénggéikét ro bé Pablowe. Atin sénuguén i de odoroy de fadi brab kéluhanay de kénéféway de Judio sélimud. Tidéw béno, nuwitén i Pablowe brab féntindégén dob adafa ruwe ménlimud.

23

¹ Atin ténéngténg Pablowey de ménlimud ni brab ménbéréh mano, “Do dumo gu Judio, toow fo fiyoy fédéw guwe dob adafay Tuluse fantag bé de rénigo gu taman so béleewe ni.” ² Tidéw béno, i gérotore fadi féndawét Ananias, sénuguén i de étéw téménindég gédét dob Pablowe bé tamflingé roy ba ne. ³ Atin ménbéréh i Pablowe mano, “I

beema nan ubo-ubo go méngintulus! Tamflingéy Tuluse so moso beem. Kukumé mo begén dob kitabe éndob réningo moy éndae fakay dob kitabe bé kéfétamfiling me begén.”

⁴ Tidéw béno, ménbéréh i de étéw gédét dob Pablowe maro, “Sedek émbéréh go tete loo bé nan dob gérotore fadi i Tuluse?”

⁵ Séménumbul i Pablowe mano, “Do dumo gu, énda gétuwa ku de ké beeney gérotore fadi. Amuk énggétiga ku, énda damén fémalané ku de. Non bénréh i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Kago émbéréh tete fantag bé odoro kome.’ ”

⁶ Atin amun énggito Pabloday de dumo do lukés Saduseo brab de dumo do Fariseo, féntanugén i kébéréh ne dob de ménlimud do odoron mano, “Do dumo gu, i begéne, ségétéwu Fariseo brab i de lukés gu do Fariseo so. Mékukumu béni sabaf bé kéunur guwe bé kétébule i de ménléhu.”

⁷ Amun énggilid bénréh Pabloday ni, méngganay so séédél i de Fariseo brab de Saduseo, atin ménsébaad ro. ⁸ (Non i de Saduseo énda munur ro bé kétébulee, taloo no munur ro bé wén i do télaki taloo no do rémogor. Endob i de Fariseo munur ro bé kéluhanay de ni.) ⁹ Atin minut métanug i kéékes ruwe. Atin i de dumo bé de témoro kitab do Fariseo, téménindég ro brab émbagé i kébéréh ruwe maro, “Enda i funa key kémukum bé ni lagéy. Wén keey i rémogor taloo no télaki tintu ménsébéréh de.”

¹⁰ Atin minut toow fo méduf i késéédél ruwe ni. Atin i odoroy de sundalo ni, mégilak de ké mébinasay Pabloday ni. Mélaw sénuguén i de sun-

dalo no mangéy dob kérara i de ménlimud étéw brab nuwit roy Pablowe séfule mangéy dob kutae.

¹¹ Dob gétunduge de kélungonon, téménindég i Kadnane dob sékulo Pablowe brab ménbéréh mano, “Fébaraw go. Nuretém i fantage bé Begéne dob Jerusaleme ni. Atin fatut mangéy go so muret dob Roma.”

I bantak i de Judio

¹² Atin bé géfuwéne de, wén i de dumo Judio ménsélimud ro inok géséfagayun ro bé ati rigoné ruwe. Atin ménséfasad ro bé énda mama ro taloo no miném taman énda géféléhuo roy Pablowe ni.

¹³ Labi fot folo gétéw i réménigowe bé ni. ¹⁴ Tidéw béno, ménangéy ro dob de odoroy de fadi brab dob de odoroy de Judio brab ménbéréh ro maro, “Séménafa gey bé énda mama gey taman énda géféléhuo key i Pablowe. ¹⁵ Mélaw ay niy rigoné tome. I begome brab de kénéféwan, féuwit gom kébéréh mongot dob odoroy de sundalo tidéw Roma bé uwité noy Pablowe mangéy dob begome. Atin ubo-ubo toow fo méuyot gom ménginsaan bé Pablowe. Endob i begeye bonoé key dob de agéwon.”

¹⁶ Endob i lagéye nga i libu Pablowe énggélíngoo noy ni bantak ro. Mélaw ménangéy dob kutae brab fénlolokén i ni dob Pablowe. ¹⁷ Tidéw béno i Pablowe, ténawagén i ségétéwe bé de sundalo brab ménbéréh mano, “Uwitém i ni kénogo lagéy mangey dob odoro kome. Non wén i béréhé no de.” ¹⁸ Atin nuwit i sundalowey ni kénogo lagéy mangey dob odoro nuwe brab ménbéréh dob odoro nuwe mano, “Féntawag i férisuwe Pablo

begén brab féndura no begén i ni kénogo lagéy non wén kun i béréhé no beem.”

¹⁹ Tidéw béno, narak i odoroy de sundaloy ni kénogo lagéy brab ménférayu ro inok ruwo ro saén. Tidéw béno, fénénginsaa no mano, “Ati no béréhé mo begén?”

²⁰ Atin séménumbul mano, “I de odoroy de Judio ménséfagayun ro bé ongoté ro dob beemey féuwitém démo i Pablowe mangéy dob de ménlimud do kénéféwan. Ubo-ubo saén fénginsaa roy Pablowe inok méuman i gétiga ruwe fantag bé beene.

²¹ Endob kago magayun bé nan. Non wén i labi fot folo gétéw do lagéy rékunéy dob de agéwon inok bonoé ro. Séménafa ro bé énda kun mama ro taloo no miném ro taman énda géféléhuo roy Pablowe ni. Téna faya ron béleewe ni brab ongot-ongoté ro séden i kaame kéfagayun.”

²² Atin séménumbul i odoroy de sundalo ni mano, “Kago uretén i ni bénréhém begén dob de ségiyo.” Tidéw béno, fénuleén i ni kénogo lagéy.

Sénugu i Pablowe mangéy dob Felixe

²³ Tidéw béno, i odoroy de sundalo ni, téménawag ruwo gétéw kafitan brab bénréhén bero mano, “Tafay gom ruwo ratus sundalo, brab fitéw folo do kuda brab do sundalo kémudaan bero, brab ruwo ratus do sundalo muwit dilék inok magéw ro mangéy Sesaria alas siyow séko bé ni kélungonon.

²⁴ Atin tafay gom soy kudae kudaa Pablowe brab uwit gom mangéy dob Gobernadore Felixs. Ingata kom fo toow inok énda gésug-sugén.” ²⁵ Tidéw béno, séménulat i odoroy de sundalo ni mano,

²⁶ “Ay niy sulate tidéw dob Klaudio Lisiase mangéy

dob Gobernador Felikse. Fiyo térésang. ²⁷ I ni lagéy kénéfo i de Judio brab féléhué ron damén. Endob amun énggétiga ku ségétéw so Romano, fénanangguwit guy de sundalo gu brab nangéy gey ténabang. ²⁸ Atin tidéw béno, ménuyotu de ké gétiga kuy funa ruwe de témbo. Mélaw nuwit gu mangéy dob de ménsélimud do témiyawan. ²⁹ Atin bé béno, énggétiga ku énda i tete rénigo no, funa ro de méméléhu taloo no férisunén. Fantag saén bé de kitab roy funa ruwe de témbo. ³⁰ Amun énggétiga kuy bénantak i de Judio bé féléhué ro, féngayag gu fénuwit mangéy dob beeme. Atin bénréh gu dob de témbo de bé mangéy dob beeme mélolok bé kéluhanay funa ruwe de témbo.”

³¹ Amun fénggilid i odoroy de sundaloy sulat ne, nodoroy de sundaloy sugu ne. Mélaw nuwit roy Pablowe mangéy Antipatris bé no kélungonon. ³² Bé gétunduge de fuweh ménséfule i de ménagéw saén do sundalo mangéy Jerusalem. Endob i de sundalo do kémuda, beroy déménurane bé Pablowe taus mangéy Sesaria. ³³ Amun énggumah ro dob Sesaria, fékira-ira roy Pablowe dob gobernadore brab niray ro soy sulate. ³⁴ Atin bénasay gobernadorey sulate ni. Tidéw béno, fénénginsaa noy Pablowe ké ati ingéde tidéwo no. Atin séménumbul i Pablowe mano, “Tidéwu Silisia.”

³⁵ Atin ménbéréh i gobernadore mano, “Fégélingoé ku beem dob gaiwe gégumah i de témbo beem.” Tidéw béno, fénbantaya noy Pablowe dob lawie fénrigo télata Datu Herode.

I kétébo i de Judio bé Pablowe

¹ Ménlimo gétérésangan tidéw béno, i gérotore fadi féndawét Ananias ménangéy Sesaria beroy de dumo no odoroy de Judio brab ségétéwe gétigan bé kitab i de Romano féndawét Tertulo. Ménangéy ro dob adafa Felikse, sani gobernadore, inok téboé roy Pablowe. ² Atin i Felikse, amun féntawagén i Pablowe, fénbéréhén i Tertulowe. Mélaw féngganaya noy témboe bé Pablowe mano, “Gubernur Feliks, toow fo fégadata key beem. Atin fiyoy kéféguléw me non i gaiy kaame kéféguléw énda sénay ménsétiboh de. Atin médooy de rénigo mo fiyo inok minut waléy fiyoy ingéd tome ni. ³ Atin sabaf bé ni, toow fo moror gey de brab fésalamat gey kéluhanan dob beeme sénga tékélid. ⁴ Endob inok énda kélébuwan go méangga, éndaén férugayé kuy kébéréh guwe. Mélaw fégedawan gey brab fégélinoén gey fiyon magad saén. ⁵ Enggétiga key i Pablowe ni toow fo samuk non rénimburén i de Judio dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. Atin beeney odorone bé ségéklasiwe kéféngintulus féndawét Nasareno. ⁶ Atin ténlama no fénwaléy mékérésik i mékétéfuwe lawi i Tuluse, bé rénigo nuwe liyén. Mélaw kénéfo gey brab kukumé key damén dob kageye kitab. ⁷ Endob i odoroy de sundalo féndawét Lisias nangeyén nafas dob begeye bé lala geye de ménfélubag. ⁸ Tidéw béno, bénréhén begey bé angéyé key kun téboén i ni étéw dob beeme. Atin amuk fénginsaa moy ni lagéy, gétiga moy kéluhanay funa keye de témbo.” ⁹ Tidéw béno, i de Judio ménamung ro so témbo brab bénréh roy toow i de

bénrérh Tertulo ni.

I kéamfilo Pablowe bé lowoh ne

¹⁰ Tidéw béno, i gobernadore fénbéréhén i Pablowe. Atin ménbéréh i Pablowe mano, “Gétiga ku toow gon fo ménrugay kémukum dob ni ingéd brab gétigan go odoro key do Judio. Mélaw toowu fo moror émbéréh bé kéamfilo kuwe bé kagéne lowoh dob adafa muwe. ¹¹ Ménfоло bra ruwo gétérésang saén i kégumah guwe dob Jerusaleme ni inok méngintulusu. Fakay go ménginsa dob de ségiyo étéw inok toow fo gétiga moy ni. ¹² Atin i de Judio, énda énggito ro begén ménséédél bé de étéw dob lawi i Tuluse taloo no rénimbur guy de étéw dob de lawi féngadafan taloo no dob ségiyowe ingéd dob Jerusalem. ¹³ Atin énda i féfégito ro émféféngintoow bé kétébo ruwe begén. ¹⁴ Endob fayagé ku beem i kéféngadaf guwe bé Tuluse fénéngadaf i de katufua key bé kéodor guwe dob Agéwo Kristowe. Been i niy bénrérh i de étéw ni békén toow kéféngintulus. Endob munuru so bé kéluhanay de kitab sénulat Moisesse brab kéluhanay sénulat i de méntélata do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. ¹⁵ Ségiléw so bé de ni étéw témbo begén, munuru so bé kéfétébule i Tuluse bé de ménléhu, do fiyo étéw loo soy de tete étéw. ¹⁶ Atin mélaw dé moyunu toow fo témélama rémigo fiyo dob adafay Tuluse brab dob adafay de étéw inok énda i sala gu.

¹⁷ “Amun dob ménfiroye gébélintuwa énda ménbatiu dob Jerusalem, ménséfuleu mangéy diyo inok uwité kuy kurta i de dumo gu Judio brab inok témulaku. ¹⁸ Atin been i niy rénigo guwe bé kégito ruwe begén dob lawi i Tuluse, amun

gilidu ménfélinis dob adafay Tuluse loo bé adat geye. Enda toow médooy étéwe dumo gu diyo brab énda i rénimbur gu diyo. ¹⁹ Endob wén i de Judio énggumah diyo do tidéw Asia. Bero damén i mangéy dob beeme témbo begén amuk wén i funa ro begén témbo. ²⁰ Taloo no fébérehém i de étéw ni ménangéy dini ké ati salae énggito ro dob begéne bé kédini guwe dob adafay de ménlimud do Judio do sétiyawan, ²¹ saliyu bé sébaane bénreh gu métanug amun diyou dob adafa ruwe maku, ‘Kukumé kom begén non munuru bé kétébule i de ménléhu.’ ”

²² Atin i Gobernador Felikse, toow fo gétiga noy fantage bé Agéwo Jesuse, mélaw téménrén kémukum. Atin ménbéréh mano, “Fégilidé kuy kékukum guwe amuk gégumah i Lisiase sani odoroy de sundalo tidéw Jerusalem.” ²³ Atin sénuguén i kafitane bé bantaya noy Pablowe, éndob niraya no so kuwagib i Pablowe rémigo bé kétaya nuwe. Brab ténungkasén soy de dumo Pablo magifat de.

²⁴ Amun énggilid i firoye gétérésangan, ménséfule mangéy diyo i Felikse brab bawag ne Drusila ségétéw libun Judio. Atin féntawag roy Pablowe brab fénggélíngo roy kéuret ne fantag bé kéunur ne bé Jesu Kristowe. ²⁵ Endob amun féntaus Pablowe kéuret ne fantag bé mééntange kéfaguyag brab kédigure bé de tete kétayan brab gaiwe gégumah i kékukum i Tuluse, ménwaléy ménggilak i Felikse. Mélaw ménbéréh mano, “Fakay gon séfule brab féntawagu man beem ké wén i gai gu.” ²⁶ Atin i dob fédéw Felikse ni, mano ké iraya Pablowe kurta. Mélaw féntawagén médoo gule inok séuret-uret de.

²⁷ Amun énggilid i ruwowe gébélintuwa, békénén Feliks i gobernadore. Endob i Felikse ménuyot de ké mésuwat i de Judio de, mélaw féndayaén i Pablowe dob férisunone. Atin i ménwaléye gobernador i lagéye féndawét Porsio Festo.

25

I Pablowe brab Festowe

¹ Amun énggilid i téléwe gétérésangan tidéw bé kégumah Festowe dob sakuf i Judea, ménagéw tidéw Sesaria atin ménangéy Jerusalem. ² Atin i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio ménangéy ro dob beene brab nuret ro diyo i funa ruwe téménébo bé Pablowe. ³ Atin ménfégedaw-gédaw ro dob Festowe ni bé féuwitén i Pablowe mangéy Jerusalem, non bénantak ro féléhuén dob de agéwon. ⁴ Séménambul i Festowe mano, “I Pablowe ménférisu dob Sesaria, atin séfuleu so magad mangéy diyo. ⁵ Mélaw i de odoro kom fatut ro modor begén mangéy Sesaria brab tébo gom i nan étéw ké wén i tete rénigo no.”

⁶ Atin i Festowe ménbati na dob berowe bé ménlabiwe ségéfadiyan. Tidéw béno ménséfule mangéy Sesaria. Atin bé gétunduge de fuweh, ménangéy mésar dob gono nuwe kémukum brab séménugu bé uwitén i Pablowe mangéy dob adafa nuwe. ⁷ Amun énggégumah i Pablowe, i de Judio tidéw Jerusalem téménindég ro géliwét de, brab bénréh roy kéluhanay gétimale fo kétébo ro de. Endob énda i toow géfégito ro bé kétébo ruwe de. ⁸ Endob i Pablowe bénréhén i kéamfilo nuwe bé lowoh ne mano, “Énda i rénigo gu tete dob kitab geye do Judio, taloo no réménigowu tete sébanil bé

lawi i Tuluse, taloo no dob toowe fo gérotor datu dob Roma.”

⁹ Endob i Festowe méuyot de ké mésuwat i de Judio de, mélaw fénénginsaa noy Pablowe mano, “Aw méuyot go mangéy Jerusalem inok diyo kukumé ku beem ké toow i de kétébo ro beem?”

¹⁰ Séménambul i Pablowe mano, “Ay niy gono muwe kémukum, non wén i kuwagibém tidéw dob toowe fo gérotor datu dob Roma. Atin ay niwu dob adafa muwe brab beem i fatute kémukum begén. Enda i rénigo gu tete dob de Judio brab fiyon i beeme gétiga moy ni. ¹¹ Amuk wén i rénigo gu tete dob kitabe atin fatutu féléhuén, énda méuyotu méraréy. Endob amuk énda toow i kéluhanay kétébo i de Judio begén, éndaén fatutu iray dob berowe. Ongoté ku dob beeme bé mangéyu dob adafay toowe fo gérotor datu dob Roma inok been i kémukume begén. Non ségétéwu so Romano, brab wén i kuwagib gu mékukum dob adafay datue dob Roma.”

¹² Tidéw béno, ménsébéréh i Festowe dob de dumo no témabang. Amun énggilid, ménbéréh dob Pablowe mano, “Amun nongotém i mangéye dob adafay datue dob Roma, mélaw uwitén go mangéy diyo.”

I Pablowe brab Agripawe

¹³ Amun ménggéléfas i firoye gétérésang, énggumah i datue féndawét Agripa brab bawag ne féndawét Berenis dob Sesaria. Nangéy ro ténukaw i Festowe diyo. ¹⁴ Amun ménfiroy ron gétérésang énggumah diyo, nuret Festowe dob Agripahey fantage bé Pablowe mano, “Wén i ménférisuwe lagéy dini bé Feliks sénay méguléwe de. ¹⁵ Amun

ménangéyu Jerusalem, i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ténébo ro dob begéne atin nongot roy féléhuén. ¹⁶ Endob bénréh gu dob berowe bé békén adat tom Romanoy matéé bé ségétéwe étéw méntébo ké énda séna énggéséténgaang roy de témbo de taloo no énda séna méniraya no gai mamfilon bé kaane lowoh. ¹⁷ Atin amun ménangéy ro dini, fémagayas gu so bé démoé de féntawag dob gono kuwe kémukum i ni lagéy. ¹⁸ Amun énggéséténgaang ron, téménindég i de téménébo de brab ménbéréh ro. Endob énda wayoy tete rénigo no funa ro de témbo. ¹⁹ Endob i funa ruwe saén séédél i fantage bé kéféngintulus ruwe brab fantag bé ségétéwe lagéy féndawét Jesus. Ménléhuén i ni étéw éndob i Pablowe bénréhén méuyag kun. ²⁰ Bé béno, énda gétiga kuy fiyowe kétiyawa ku bé ni, mélaw fénénginsaa kuy Pablowe ké méuyot mangéy Jerusalem atin diyo kukumén. ²¹ Endob i Pablowe nongotén bé bantayan brab mangéy dob adafay datu tome dob Roma inok been i témiyawane de. Mélaw fénséfule gu man dob férisunone taman énda séna géféuwito ku de mangéy dob datue dob Roma.”

²² Atin ménbéréh i Agripahe dob Festowe mano, “I begéne so, Méuyotu ké gélingoo kuy nan lagéy.”

Atin séménumbul i Festowe mano, “Fégélingoém fo démo.”

²³ Amun bé démoé de, énggumah i ro Agripahe brab Berenise, beroy de odoroy de sundalo brab do gérotor étéw dob no ingéd. Atin toow fo fégadatan ro ménahur dob gonone kémukum. Atin i Festowe séménugu bé uwitén i Pablowe mangéy dob dakéle ni sibéy. ²⁴ Brab ménbéréh i Festowe

mano, “Datu Agripa brab do kéluhana kom dini, ay niy lagéye ténébo i kéluhanay de Judio dob begéne, dini brab dob Jerusalem. Brab mékes ro énda kun médaitén méuyag. ²⁵ Endob énda mon i énggito gu de funan de méméléhu. Atin amun nongotén i mangéye dob toowe fo gérotor datu tom dob Roma, ménuyotu de ké féuwit mangéy diyo. ²⁶ Endob énda i gétiga ku sulaté ku mangéy dob datu tome fantag bé ni étéw. Mélaw Datu Agripa, fén-angéy gu dob adafa muwe beroy kéluhanay ni étéw inok amuk gilid énggésusino komén, wén i gésulata ku mangéy dob datue dob Roma. ²⁷ Non gétiga ku bé békén fatut féuwit i ségétéwe férisu mangéy dob datue dob Roma ké énda i féodorén de kétébo de.”

26

¹ Atin ménbéréh i Agripahe dob Pablowe mano, “Tungkasé ku beem émbéréh bé kéamfilo muwe bé lowoh me.”

Atin béntér Pabloday de kémérén bé kébéréh ne mano, ² “Datu Agripa, toowu fo moror béleewe non gébéreho ku beem i kéamfilo kuwe bé lowoh guwe fantag bé kéluhanay de kétébo i de Judio begén. ³ Non toow fo gétiga moy kéluhanay de adat tom do Judio brab de funa tom séédél. Mélaw ongoté ku dob beeme, kago mératér mégélingo begén.

⁴ “Gétigay kéluhanay de Judioy kagéne adat tidéw fanay kéklloh gu dob kagéne ingéd loo so dob Jerusalem. ⁵ Ménrugayén énggétiga ro begén, brab géfayaga ro toow i ni ké kétaya ro, ségétéwu toow fo méngintulus mamung dob de Fariseo modor fo toow bé de kitab tom. ⁶ Atin béleewe ni kukuménu non bé inam guwe, sani késarig guwe bé fénasad

i Tuluse bé de katufua key. ⁷ Been soy ni fasade ongot-ongotéy kéluhana tome do Judio, do sénaar dob foloe bra ruwo gétribo, non wén soy inam ro de. Mélaw méngintulus ro fuweh na kélungonon. Atin sabaf bé ni inam gu o Datu, ténébo i de Judio begén. ⁸ Endob sedek toow fo mérégén i kéunur gome bé kéfétébule i Tuluse bé de ménléhu?”

⁹ Atin féntaus Pablowey kébéreh ne mano, “Atin fiyon i begéne, bé gétahe makuk fatut rigoné kuy kéluhanay sébanile bé de étéw munur bé Jesuse tidéw Nasaret. ¹⁰ Atin bé gétahe, been i niy rénigo guwe dob Jerusalem. Atin méndotu kuwagib tidéw dob odoroy de fadi atin médooy fénrisu guwe bé de munur bé Tuluse. Brab amun kukumén ronén bé féléhuén ro, ménagayunu de so. ¹¹ Atin médooy gule ménangéyu dob de lawi féngadafan inok férasayé ku bero. Atin ténulama gu bero fénégés démirung bé kéunur ruwe bé Jesuse. Atin bé kékérit guwe bero ménangéyu dob de ségiyo ingéd inok férasayé ku bero diyo.

¹² “Been i nan i funa kuwe ménangéy Damasko, non tidéw dob de odoroy de fadi, wén i kuwagib gu kémfo bé de munur bé Jesuse diyo. ¹³ Atin, Datu, amun diyou dob de agéwon mangéy Damasko bé géutuhe térésang, énggito guy réndawe toow na fo géfékaya tidéw bé térésange, tidéw dob lawayo mangéy dob begéne brab dob de dumo gu. ¹⁴ Atin kéluhana key énggétéléngkéb dob fantade. Atin énggélíngoo kuy émbérehé ménsébéréh begén dob késébéréh tome Judio mano, ‘Saulo! Sedek férasayé mo Begén? Beem soy kérégénane bé nan rigoné mo non maak ayam go séménifa sabaf bé kédédél

i gefee beem.’ ¹⁵ Tidéw béno ménénginsau maku, ‘Ati Beeme, Kadnan?’ Atin séménumbul mano, ‘Begéney Jesuse sani férasayé muwe. ¹⁶ Tindég go! Méntéfégítowu dob beeme inok beemey fémilié kuwe waléy sugu-sugué ku. Uretém dob de étéw i kégito muwe Begén béleewe ni brab de féténgténg gu beem moso. ¹⁷ Tabanga ku beem inok énda gébinasanay de Judio brab de békén Judio beem. Atin sugué ku beem mangéy muret dob de étéw do békén Judio. ¹⁸ Féfégésobutéw beroy fantage bé Begéne inok gésénule ro tidéw dob délémone agéwon brab gito roy géfékayae tidéw dob Tuluse. Atin inok éndaén munur ro dob barakat Satanase, yamula munur ro bé barakat i Tuluse. Atin inok sabaf bé kéunur ruwe Begén i de sala ro émfasagadan, atin waléy ro so do étéw i Tuluse sabaf bé kéunur ruwe dob Beene.’ ”

¹⁹ Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Mélaw Datu Agripa, nodoro kuy no énggito gu tidéw dob lawayo. ²⁰ Mélaw ménuretu sungu dob Damasko, tidéw béno dob Jerusalem. Tidéw béno dob kéluhanay de ingéd i de Judio, tidéw béno dob ingéd i de békén Judio. Nureto ku bero bé fatut ro gésénule bé de sala ro brab munur ro bé Tuluse. Atin féfégito roy kégésénule ruwe bé de fiyo rigoné ro. ²¹ Been i niy funay de Judio kéménéfo begén dob lawi i Tuluse brab féléhué ron damén begén. ²² Endob taman so béleewe ni, ténabangay Tuluse so begén. Mélaw béleewe ni téménindégu dini muret dob kéluhanay de étéw do gérotor brab do gérifantad. Atin i kéuret guwe ségiléw bé kébéréh Moisesé brab de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne mérijo. ²³ Bénréh roy fantage bé Kristowe, bé

fatut kun férasayén brab féléhuén. Atin Beeney sunguwe tébule inok fukasé noy de Judio brab de békén Judio.”

²⁴ Amun émbéréh sénay Pablowe bé kéamfilo nuwe bé lowoh ne, ménkes i Festowe mano, “Pablo, bunég go! I dakéle kégétiga moy funa muwanan ménwaléy bunég.”

²⁵ Endob séménambul i Pablowe mano, “Gobernador Festo, békénu bunég. I ni kébéréh gu métintu brab toow. ²⁶ Datu Agripa, gétiga moy kéluhanay de ni. Mélaw énda mégilaku de émbéréh dob beeme. Non gétiga ku, énda méndirungén dob beeme non ménrigoy de ni dob gonone gétigay kéluhanay de étéw. Ménlag mélaw i kéurete de. ²⁷ Datu Agripa, aw munur go bé kébéréh i de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne? Gétiga ku munur go de.”

²⁸ Tidéw béno ménbéréh i Agripahe dob Pablowe mano, “Dob ni foko kéuretém, aw gékaranga mo géfuwaléyo mo begén munur bé Kristowe?”

²⁹ Séménambul i Pablowe mano, “Fiyon fo ké foko taloo no métaah, dasalé ku dob Tuluso bé i beeme brab kéluhanay de étéw ni mégélingo begén, waléy gom munur bé Kristowe ségiléw bé begéne éndob békén méférisu loo bé begéne.”

³⁰ Tidéw béno téménindég i datue, brab gobernadore brab libune féndawét Berenis brab kéluhanay de étéw diyo atin ménagéw ro. ³¹ Amun ménagéw ron, ménsébéréh-béréh ro maro, “I ni étéw, énda i tete rénigo no funan de méméléhu taloo no férisunén.”

³² Atin ménbéréh i Agripahe dob Festowe mano, “Amuk énda saén nongotén i mangéye dob datue dob Roma, fakayén damén tangeyé.”

27

I kéagéw Pablowe mangéy Roma

¹ Amun sénfagayuno ron i émféuwite begey dob barkowe mangéy Roma dob sakuf i dakéle ingéd Italiya, naté roy ro Pablowe beroy de ségiyo do férisu dob odoroy de sundalo tidéw Roma féndawét Julio. I de ni do sundalo, féndawét ro “Do sundaloy Datue”. ² Ménda gey dob barkowe tidéw Adramitio, non tafayén mangéy dob de ingéd dob sakuf i Asiawe. Ménodor begey i Aristarkowe ségétéw Masedonian tidéw Tesalonika. ³ Amun bé démoe de déménunggu gey dob Sidon. Atin i Juliowe, sani odoroy de sundalo, toow fo mégédaw bé Pablowe brab ténungkasén mangéy lémangu bé de dumo no inok fagifaté ro. ⁴ Atin méntaus gey magéw tidéw diyo. Atin rénumfak i réfuruhey barko geye, mélaw ménéngindoror gey bé bungéde féndawét Siprus fingé tégénéon inok mékélung gey bé réfuruhe. ⁵ Tidéw béno, nifar gey i dogote mangéy bé doror i de ingéd féndawét Silisia brab Pamfilia taman énggégumah gey dob Mira, sébaan ingéd dob sakuf i Lisiawe. ⁶ Atin diyo énggitoy kafitaney sébaane barko tidéw Alejandria mangéy Italia, mélaw féndaén begey dob ni barko.

⁷ Atin méntana i kéagéw geye bé ménfiroye gétérésangan brab ménrégén i kéagéw geye taman téménara gey dob ingéde féndawét Kinido. Atin éndaén méntaus gey mangéy fingé diyo non rumfakéy réfuruhey barko geye. Mélaw ménifar gey mangéy fingé bé déligdigay bungéde Kreta inok mékélung gey bé réfuruhe. Atin téménara gey ménéngindoror bé gonone Salmon. ⁸ Atin

ménéngindoror gey brab ménrégén foy kégumah geye dob ingéde féndawét “Fiyó Dungguon” gédét dob ingéde Lisia.

⁹ Atin ménrugay gey na diyo bati taman éndaén mékégilak i magéwe dob dogote bé do no do gai non gai mélégénéy. Mélaw féngginau Pablowe bero mano, ¹⁰ “Enggito gu toow fo mékégilak i kéagéwe tidéw dini. Médooy de mébinasa bé de uwit dob barkowe brab barkowe so. Brab wén soy do dumo betom méléhu.” ¹¹ Endob i odoroy de sundalo énda ménagayu no bé bénréh Pablowe, yamula nodoro noy kébéreh i kafitane bé barkowe brab gefee de. ¹² Atin énda kun fiyo térénon i dungguone ni ké gai mélégénéy. Mélaw ménuyot i kédoono ruwe ké magéw ro inok gégumah ro dob Fenisia dob bungéde Kreta. Been i niy dungguone fingé dob élédoy déligdigane brab élédoy tégénone. Mélaw fiyoy téméréne diyo taman gilid i gaiwe mélégénéy.

I défuke

¹³ Atin bé béno so, méniyuf i réfuruhe énda émbagérén tidéw déligdigan. Mélaw i de étéw dob barkowe maro ké fakayén i tause magéw mangéy Fenisia, loo bé bénantak ruwe. Brab bénatu ron i fériwatune atin ménagéw ro ménéngindoror bé dénsaane dob Kreta. ¹⁴ Endob énda ménrugayén tidéw béno, i toowe fo émbagér réfuruh féndawét “Tégénoy Sébangane” énggumah tidéw fantad. ¹⁵ Atin énggébéla i ni réfuruh dob barko geye. Atin énda fakay gey gétaus magéw rémumfak bé réfuruhe ni. Mélaw féndaya gey séden i kéuwit i réfuruhe begey. ¹⁶ Atin amun énggétara gey dob sébaane kloh bungéd féndawét Kauda fingé sébangan, ménalang

i réfuruhe diyo. Atin i klohe awang bénégéng i barkowe, éndot ro tidéw dob dogote éndob toow fo mérégén. ¹⁷ Atin amun ténaléy ron i awange ni, nikét roy géliwéte bé barkowe ni bé de dakél taléy inok énda mérundasén. Mégilak ro ké mélébéng i barkowe dob fantad i dogote non éndaén ménalémén gédét dob Libia. Mélaw kenda roy layage brab méntéanur séden i barkowe modor bé kéfanir i réfuruhe de. ¹⁸ Atin énda so téménrén i émbagére ni défuk. Mélaw dob gétunduge de fuweh féngganaya roy lémauwé bé de uwit dob barkowe ni. ¹⁹ Atin bé gétunduge de man fuweh nibér roy de dumoy de usarén dob barkowe. ²⁰ Ménfiroy gétérésangan, i éndae kégito gey bé térésange taloo no do gitoon atin démayday soy défuke ni. Tidéw béno, éndaén foy inam gey ké méuyag gey na.

²¹ Amun ménrugayén i éndae kégéama i de étéw ni, téménindég i Pablowe dob téngaanga ruwe brab ménbéréh mano, “Do dumo gu, amuk fénggélíngo gom saén begén, énda damén méntékédan tom dob Kreta, brab énda damén i do ménsinggula brab do ménbinasa. ²² Endob bélewe ni ay niy béréhé kuwe begom, kagom mégilak non énda i ségétéw méléhu betom. Endob i barkowe ni mébinasa. ²³ Non bé nakélungonono méntéfégito dob begéney télakiy Tuluse, sani Tuluse féngadafé ku brab gefee bé lowoh guwe. ²⁴ Ménbéréh i télakiwe ni dob begéne mano, ‘Kago mégilak Pablo! Non fatut go témindég dob adafay datue dob Roma. Atin sabaf bé kégedaw i Tuluse beem, tabangé no soy kéluhanay de dumo mo ni dob kéagéw gome inok énda méléhu ro.’ ²⁵ Mélaw,” bang Pablowe, “kagom mégilak non sémarigu dob Tuluse bé métuman i

kéluhanay de béréhén begén. ²⁶ Endob méfanir tom mangéy dob sébaane bungéd.”

²⁷ Ménfoloén bra fot gékélungonon i kéfanir i réfuruhe bé barko geye dob dogote Medeteranean. Tidéw béno amun kéréra kélungononén, i de étéw gémalbék dob barkowe marok gédét geyén dob fantade. ²⁸ Mélaw lénawu roy taléye wén i fériwatun de, inok témbuné roy kénalém ne. Atin énggétiga ro fot folo gémitroy kénalém ne. Atin énda ménrugayén tidéw béno, lénawu ron man i taléye ni atin téléw folo gémitro séden i kénalém ne. ²⁹ Atin non bé kégilak ruwe ké mésanggat i barkowe dob de dakél batéw, mélaw lénawu roy fote fériwatun tidéw dob igor i barkowe brab déménasal ro inok fuwehén damén. ³⁰ Atin i de étéw gémalbék dob barkowe ni sénfagayuno roy méraréye damén. Mélaw ténuntu roy klohe awang dob dogote. Ubo-ubo lawué roy de fériwatun dob uléw i barkowe ni. ³¹ Endob ménbéréh i Pablowe dob odoroy de sundalo brab dob de sundalo no mano, “Amuk tékédan i de étéw ni gémalbék dob barkowe ni, énda méuyag gom.” ³² Mélaw kénléng i de sundaloy de taléy fénggékét bé awange ni brab féndaya ro mélawu inok méanur sésuway bé barkowe.

³³ Amun mangéyén fuweh, nongot Pablowey mama ro kéluhanan brab ménbéréh mano, “Ménfoloén bra fot gétérsangan i kéngot-ongot gome atin énda i nama gom. ³⁴ Mélaw ama gom! Toow fo kailanga kom i mamae inok méuyag gom. Béréhé ku begom i ni, énda i sébaan betom wén i sug-sugén.” ³⁵ Amun énggilid béréhén i ni, méndot i Pablowe bé fane brab ménfésalamat dob Tuluse dob téngaanga ruwe. Tidéw béno bénaadén

brab ménama ro. ³⁶ Atin éndaén ménbuku ro atin ménama ro kéluhanan. ³⁷ Ruwo gey ratuh bra fitéw folo bra ném kéluhanan. ³⁸ Amun ménbésor ronén, nibér roy de faréy dob dogote inok waléy féngkag i barkowe.

Ménbinasay barkowe

³⁹ Amun géfuwénén, wén i énggito geye fantad éndob i de étéw gémalbék dob barkowe, énda gélolo ro de ké ati no gonon. Endob énggito roy linéke brab dob dénsaane de wén i do médoos de farék. Atin ménséfagayun ro amuk fakay diyo ro démunggu. ⁴⁰ Mélaw kénléng roy de fériwatun brab féndaya ro ménlawu dob ménaléme de. Atin nukoh ro soy ikét i de suwil. Tidéw béno, ténunggul roy layage inok faniréy réfuruhe mangéy dob dénsaane. Mélaw ménagéw gey. ⁴¹ Endob i barkowe ni ménsanggat dob fanser i dogote brab téménrén diyo. Ménlébéng i lulung i barkowe ni atin ménrundas i ulina nuwe non énggébéla diyo i émbagére do bagél.

⁴² Sénfagayunoy de sundaloy méméléhue bé de férisu inok énda i gélonguy brab géféraréy bero. ⁴³ Endob i odoroy de sundalo mika de ké féléhuén i Pablowe. Mélaw génléén i de sundalo no bé éndaén féléhuén i de férisu. Atin sénuguén i de gétigan lémonguy bé téfélaway ron dob dogote sungu brab lémonguy mangéy dob dénsaane. ⁴⁴ Atin i de dumo bero énda gétigan ro lémonguy, sénuguén bero médot bé de fafan brab do réfa i barkowe inok rémantaw ro. Atin i kéluhana keye énggégumah dob dénsaane, énda i énggésug-sug begey.

28

Dob Malta

¹ Amun énggégumah geyén dob dénsaane énda ménkaid gey, wén i ménbéréhe dob begeye bé Malta wayoy dawét i no bungéd. ² Toow fo mégédaw i de étéw dob no ingéd begey. Non amun réménana brab toow fo mélégénéy, ménuyag ro aféy brab ténuganul ro begey. ³ Atin i Pablowe ménurut do kayéw fégésénuk. Atin amun féndiyoén i de kayéw dob aféye, ménsut i ulée tidéw dob de kayéw ni non kéédufan bé aféye brab kénekeén i kémér Pablowe brab ménbiti-bitin diyo. ⁴ I de étéw bati dob no ingéd amun énggito roy ulée ni ménbiti-bitin dob kémér Pablowe, ménsébéréh-béréh ro maro, “Ménméléhu étéw keeyén i ni lagéy, non fiyon fo ké énda ménléhuén dob dogote, bagién soy méléhue.” ⁵ Endob kénuyung Pablowsy kémér ne atin ménlawu i ulée ni dob aféye brab énda i kaidén. ⁶ Nongot-nongot i de étéw ké lémbag i kémér Pablowsy loo ké tékow métuwar brab méléhu. Endob amun ménrugayén i kéongot-ongot ruwe de atin énda i énggérigono no de, ménfégalin i de itunga ro brab ménbéréh ro maro, “Ségétéw tulus i nan.” ⁷ Enda mérayuén tidéw diyo i fantade kay lagéye féndawét Publio. Beeney méguléwe bé no bungéd. Atin ténayakufén begey dob lawi ne bé méntéléwe gétérésangan brab toow fo ménggédaw begey. ⁸ Atin i boh Publiowsy déméruun méniro dob kamawe non toow fo déméfug brab mégudu. Atin i Pablowsy ménahur dob sibéy ne. Tidéw béno, ténégé no brab déménasal atin modor so béno, ménadi-adi so. ⁹ Sabaf bé ni ménrigo, i kéluhanay de déméruun do étéw dob no ingéd ménangéy ro dob Pablowsy. Atin

kéluhana ro ménadi-adi. ¹⁰ Atin niraya ro begey médoo do éntingayén. Brab amun ménda geyén dob barkowe, niraya ro begey bé kéluhanay éntingayéne kailanga key bé kéagéw geye.

¹¹ Diyo wén i sébaane barko tidéw Alejandria féndawét “Do Séfing Tulus”, non téménrén diyo bé gaiwe mélégénéy. Mélaw amun énggéléfas i téléwe gétérésang kélungonon, ménda gey. ¹² Atin déménunggu gey dob ingéde féndawét Sirakusa brab téménrén gey diyo téléw gétérésangan. ¹³ Atin tidéw diyo, méntaus gey mangéy Regio. Atin bé démoe de déménunfar i réfuruhe tidéw déligdigan brab énggumah gey dob Peteoli bé ménruwowe gétérésangan. ¹⁴ Atin diyo énggito gey i de dumo gey munur bé Kristowe brab fénbati ro begey diyo ségéfadiyan. Tidéw béno, méntaus gey magéw mangéy Roma. ¹⁵ I de dumo gey munur bé Kristowe bati dob Roma, énggélíngoo roy lalag i kégumah geye. Mélaw ménagéw i de dumo bero mangéy dob ingéde féndawét “Foro de Apio” brab de dumo de ménangéy “Tres Tabernas” inok balaké ro begey. Amun énggito Pablowe bero, ménfésalamat dob Tuluso brab ménbagér i fédéw ne.

Dob Roma

¹⁶ Amun énggégumah gey dob Roma, ténungkas roy Pablowe bati dob sébaane lawi beroy ségétéwe sundalo mantayan de.

¹⁷ Amun énggéléfas i téléwe gétérésangan, féntawag Pabloday odoroy de Judio inok sélimud ro. Amun ménsélimud ron, bénréh Pablowe bero mano, “Do dumo gu, fiyon fo ké énda i rénigo gu sébanil bé de dumo tom do Judio taloo no bé adate

tidéw dob de katufua tom, fénrisu ro begén dob Jerusalem atin naté ro begén dob de Romano. ¹⁸ Atin i de méguléw tidéw Roma fénénginsaa ro begén brab tangéyé ron damén begén non gétiga ro énda i rénigo gu tete funa ku méléhu. ¹⁹ Amun énda ménagayun i de Judio de, nongot guy mangéye dob datue dob Roma, fiyon fo ké énda i fégétébo gu bé de dumo gu Judio. ²⁰ Been i niy funa kuwe ménongot géségito begom brab sébéréh begom. I funa kuwe ménikét bé de sangkali ni non bé kéunur guwe bé Kristowe, sani inam i kéluhanay de Judio.”

²¹ Atin séménumbul ro maro, “Enda sénay énggédot gey surat tidéw Judea fantag bé beeme. Atin i de dumo tom do Judio ménangéy dini tidéw diyo énda mon i nuret ro tete fantag bé beeme. ²² Endob méuyot gey mégélingo ké ati kaame de kéfégitung non gétiga key dob kéluhanay de gonon, wén i do étéw émbéréh ro tete fantag bé kaame kéféngintulus.”

²³ Mélaw ménséfagayun ro mémili térésang sélimud bé Pablowe. Atin toow fo médooy ménangéye dob lawie gono Pablowe bati bé no térésang. Atin tidéw fanay géfuwén énggumah kélungonon i kétoro Pablowe bero fantag bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén. Atin ténulama no bero fén-unur bé Jesuse bé kélabit ne bero bé de sénulat Moises brab de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. ²⁴ Atin i de dumo bero énggéunur bé kébéréh ne, éndob i de dumo bero énda fo munur ro de. ²⁵ Mélaw amun méntékédan ro, ménsébaad ro bé kébéréh Pablowe mano, “Toow i fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Isaiase ségétéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh

ne dob de katufua kom, ²⁶ mano, ‘Agéw go mangéy dob de ni do étéw brab béréhém bero, Mégélingo gom éndob énda gésobuto kom de, brab téméngténg gom éndob énda gito gom de. ²⁷ Non métégas i de uléw i de étéw. Ménéféng i de kélingo ro, brab méntéléfédéng i de moto ro. Amuk énda loo no bé nan, gégitoy de moto ro, brab gégélingo i de kélingo ro, brab gésobut i de itunga ro, brab balengé roy de fédéw ro mangéy dob Begéne inok féadi-adiné ku bero.’ ”

²⁸ Féntaus Pablowey kébéreh ne mano, “Mélaw fatut gétiga kom i uret i Tuluse fantag bé kéfukas ne ménuretén dob de békén Judio. Atin i berowe fégélingoé ro fo toow.” ²⁹ Amun énggilid bénreh Pablowey ni, ménule i de Judio séédél ro fo toow.

³⁰ Atin bé rugay i ménruwowe gébélintuwa, ménbati i Pablowe dob lawie gono no mafin. Atin tényakufén i kéluhanay de étéw mangéy de témukaw. ³¹ Atin nuretén i kéféguléw i Tuluse, atin ménbaraw ténoroén i fantage bé Kadnane Jesu Kristo brab énda i géménlé de.

I Fiyowe Uret New Testament in Tiruray

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tiruray

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9718260234

The New Testament

in Tiruray

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

b0fb0c95-f209-5a97-9de8-b336c1289708